

Wiadomości **Uniwersyteckie**

42 | Nauka i ludzie

Hydrożele przyszłością biomedycyny. Rozmowa z dr. hab. Mariuszem Barczakiem, prof. Uczelni z Katedry Chemii Teoretycznej UMCS

46 | Nauka i ludzie

Naukowe samooszukiwanie. Rozmowa z prof. Stefanem Franzenem z Uniwersytetu Stanowego Karoliny Północnej (USA)

50 | Nauka i ludzie

Transplantacja ratuje życie. Rozmowa z dr. hab. Zbigniewem Pastuszką, prof. Uczelni

Rozświetlenie choinki na pl. Marii Curie-Skłodowskiej, 6.12.2021 r.

Fot. Bartosz Proll

Wigilia Akademicka, 16.12.2021 r.

Fot. Jan Jeżak, Bartosz Proll

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 26** | Nasze sukcesy
- 34** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 42** | Hydrożele przyszłością biomedycyny. Rozmowa z dr. hab. Mariuszem Barczakiem, prof. Uczelni z Katedry Chemii Teoretycznej UMCS
- 46** | Naukowe samooszukiwanie. Rozmowa z prof. Stefanem Franzenem z Uniwersytetu Stanowego Karoliny Północnej (USA)
- 50** | Transplantacja ratuje życie. Rozmowa z dr. hab. Zbigniewem Pastuszakiem, prof. Uczelni
- 54** | Zjawisko meta w grach cyfrowych. Rozmowa z Agatą Waszkiewicz, doktorantką Doctoral Studies in Literature and Linguistics w Katedrze Anglistyki i Amerykanistyki UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 55** | Heinrich Schliemann – 200 lat od urodzin geniusza
- 58** | XXV Interdyscyplinarne Seminarium Krajobrazowe

- 59** | Katedra Lingwistyki Stosowanej UMCS i Instytut Sławistyki Uniwersytetu w Poczdamie zacieśniają współpracę

SPRAWY STUDENCKIE

- 61** | Spotkanie z firmą Transition Technologies MS S.A.
- 62** | Najlepsi studenci UMCS nagrodzeni stypendium Santander Universidades
- 63** | Wspieramy edukację. Rozmowa z Wojciechem Leśniewskim – dyrektorem Santander Universidades w Polsce
- 65** | Projekt CJKP UMCS „Lubimy Lublin” już gotowy
- 66** | SKNP „SmartCity” na warsztatach w Bełżyczach
- 67** | II Debata Studencka pt. „Z kulturą rosyjską na ty”

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 68** | Nowości Wydawnictwa UMCS
- 75** | Nowa publikacja o obszarach chronionych na Roztoczu

ŻYCIE KULTURALNE

- 78** | Inny Wymiar w Chatce Żaka
- 78** | XXXI Mikołajki Folkowe

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin,
tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichocka, Ewa Kawałko-Marczuk (redaktor naczelny),
Klaudia Olender, Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skaficka

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Barbara Boguta, Sara Filipiak, Monika Gabryś-
Sławińska, Agnieszka Gryglicka, Urszula Jackowska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski,

Eliza Komierzyńska-Orlińska, Konrad Koperwas, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz,
Julia Maj, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Obara-Pawłowska, Anna Pastuszka, Tomasz
Poślada, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, ntp@academicon.pl, <http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Standruk

Nakład: 500 egzemplarzy

Okładka: Wigilia Akademicka, fot. Bartosz Proll

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również
prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Fot. Bartosz Prohl

List rektora UMCS do społeczności akademickiej na nowy 2022 rok

Szanowni Państwo, członkowie społeczności akademickiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej,

pandemiczne realia towarzyszyły naszej wspólnotie przez ubiegły rok, niejednokrotnie skłaniając nas do redefinicji celów. Mimo wszystko funkcjonowanie Uniwersytetu nie zostało zatrzymane, a nasza akademicka społecz-

ność dzielnie mierzyła się z rzeczywistością i dokładała wszelkich starań, aby sprostać kolejnym wyzwaniom. Zaowocowało to wieloma znaczącymi inicjatywami oraz sukcesami zarówno w sferze naukowej i dydaktycznej, jak i kulturalnej, sportowej czy organizacyjnej.

Mówiąc o sukcesach i wyróżnieniach, warto wspomnieć, że nasz Uniwersytet, podobnie jak w ubie-

głym roku, został sklasyfikowany w światowym rankingu CWUR – Center for World University Rankings 2021–2022, w którym uwzględniono blisko 20 tysięcy szkół wyższych z całego świata. W zestawieniu tym UMCS uplasował się na wysokiej 1496. pozycji, zajmując 25. miejsce wśród uczelni polskich oraz najwyższe miejsce wśród uczelni z Polski Wschodniej. Nasza Uczelnia po raz pierwszy została także sklasyfikowana na 1201. pozycji w najnowszej edycji rankingu Times Higher Education World University Ranking 2022. Wynik ten cieszy tym bardziej, ponieważ uzyskaliśmy wysokie noty we wskaźniku pn. „badania”, który odnosi się do strategicznego obszaru działania UMCS. W minionym roku aż 18 naukowców związanych z naszą Alma Mater znalazło się w prestiżowym rankingu najbardziej wpływowych ludzi nauki na świecie – World’s Top 2% Scientists. Sklasyfikowany w powyższym zestawieniu prof. Jaco Vangronsvelde znalazł się także po raz czwarty na prestiżowej liście najczęściej cytowanych naukowców świata według bazy Web of Science. Cieszymy się również z międzynarodowego sukcesu prof. Marka Pietrasia, który otrzymał prestiżowy tytuł „Najlepszego Zagranicznego Naukowca 2021 roku na Ukrainie”.

Nie sposób tutaj wymienić wszystkich osiągnięć członków naszej akademickiej wspólnoty, jednakże laureatom różnego rodzaju prestiżowych konkursów oraz osobom docenionym w różnych obszarach działalności składam serdeczne gratulacje. Z satysfakcją przyjmuję fakt, że praca naukowo-badawcza kadry UMCS pozytywnie wpływa na wzrost pozycji naukowej i wizerunek naszego Uniwersytetu.

Rozpoczynając w 2020 r. kadencję kolegium rektorskiego, wśród zadań w obszarze nauki oraz współpracy międzynarodowej za priorytetowe uznaliśmy zdiagnozowanie potrzeb i oczekiwań społeczności naszego Uniwersytetu wynikających bezpośrednio ze zbliżającego się terminu ewaluacji osiągnięć naukowych w kraju. Za ważne i celowe uznaliśmy również kontynuowanie oraz poszerzanie o kolejne elementy systemu motywacyjnego funkcjonującego w Uczelni. W jego ramach przyznawane są bonusy finansowe kierownikom projektów badawczych oraz nagrody z tytułu publikacji artykułów w czasopiśmie wysoko punktowanych. Widoczne są już rezultaty wprowadzenia tego rodzaju systemów, chociażby w postaci wzrostu liczby publikacji naszych pracowników w wysoko punktowanych cza-

sopismach. We współpracy z władzami naszego miasta kontynuujemy program „Research in Lublin”, a dla wybitnych badaczy, którzy zdecydowali się utworzyć grupy badawcze w naszym Uniwersytecie, wprowadziliśmy dodatkową zachętę w formie grantów w wysokości 25 000 zł, dedykowanych rozwinięciu działalności (tzw. *installation grants*). Istotną nową formą wsparcia młodych badaczy prowadzących działalność naukową w UMCS jest system minigrantów. Ma on umożliwić przeprowadzenie badań wstępnych, których wyniki będą mogły być wykorzystane przy aplikowaniu do instytucji finansujących badania naukowe, podnosząc jakość i konkurencyjność tych wniosków. Dzięki zaangażowaniu finansowemu naszego partnera Santander Bank Polska wprowadziliśmy również system minigrantów dla doktorantów.

Rok 2021 to także czas intensyfikacji rozwoju kadry badawczo-dydaktycznej oraz aktywności grantowej naszych pracowników. Cieszy wzrost liczby profesorów w naszej Uczelni – aktualnie UMCS zatrudnia aż 161 profesorów. W minionym roku zrealizowaliśmy łącznie ponad 130 projektów badawczych finansowanych ze źródeł zewnętrznych. Nasi pracownicy i doktoranci UMCS wykazali się także znaczącym zaangażowaniem w pozyskiwanie środków na realizację kolejnych przedsięwzięć badawczych i popularyzujących naukę. Złożyli łącznie prawie 200 wniosków w konkursach NCN, MEiN, FP, MKiDN i otrzymali środki finansowe o łącznej wartości prawie 5,1 mln zł na realizację swoich zamierzeń badawczych. Ponadto uzyskaliśmy łącznie ponad 1,9 mln zł na działania w zakresie umiędzynarodowienia sfery badawczej oraz zrealizowaliśmy 33 inicjatywy badawcze i projekty międzynarodowe finansowane z programów NCN, NAWA, NCBR oraz programu ramowego KE-Horyzont 2020.

Jednym ze strategicznych celów w obszarze nauki, jakie postawiliśmy sobie wraz z rozpoczęciem kadencji, jest także znaczące ożywienie działalności ECOTECH-COMPLEX Centrum Analityczno-Programowego dla Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku. W tym duchu powołana została nowa Rada Programowa oraz dyrektor centrum, wybitny menedżer nauki – prof. Ryszard Naskręcki. Efekty działań nowej dyrekcji pozwalają patrzeć z ogromną nadzieją na przyszłość tej jednostki, zwłaszcza w kontekście poszukiwania i rozwijania nowych koncepcji badawczo-rozwojowych centrum.

Ważnym obszarem aktywności naszego Uniwersytetu jest kształcenie doktorantów. Działalność trzech szkół doktorskich afiliowanych przy UMCS związana jest bezpośrednio z prowadzeniem badań naukowych w instytutach. W mijającym roku poszerzone zostało grono partnerów tworzących Szkołę Doktorską Nauk Ścisłych i Przyrodniczych o Instytut Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN w Krakowie. Ponadto Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych rozszerzyła katalog dyscyplin o nauki muzyczne oraz archeologię. Udało nam się również pozyskać środki na realizację strategicznego projektu z NAWA pt. „Doctoral Schools – Young Success in Globalized World of Science” w ramach programu STER – Umieędzynarodowienie szkół doktorskich w wysokości 2 mln zł, które przeznaczymy na systemowe wsparcie umieędzynarodowienia naszych szkół doktorskich.

Pomimo trudnej sytuacji pandemicznej podtrzymujemy i rozwijamy współpracę międzynarodową. Podpisaliśmy wiele umów bilateralnych z uniwersytetami europejskimi i kontynuowaliśmy prace w ramach projektów międzynarodowych. Prowadzimy również intensywne działania zmierzające do zacieśnienia strategicznej współpracy z Uniwersytetem Palackiego w Ołomuńcu (Republika Czeska) oraz z Katolickim Uniwersytetem w Leuven (Belgia).

Nadal prowadzimy kształcenie w trybie hybrydowym, co oznacza, że zajęcia są prowadzone zarówno w systemie zdalnym – z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jak i w formie stacjonarnej – z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego. Pomimo trwającego już drugi rok kryzysu związanego z pandemią oraz postępującego niżu demograficznego utrzymaliśmy wskaźniki rekrutacyjne na poziomie podobnym do tych z lat ubiegłych. W roku akademickim 2021/2022 społeczność Uniwersytetu powiększyła się o ponad 7200 nowych studentów, w tym ok. 700 obcokrajowców. Bardzo się cieszę, że tak liczna grupa młodych ludzi, również spoza granic naszego kraju, zaufała właśnie nam, rozpoczynając naukę na UMCS. Staramy się co roku rozszerzać naszą ofertę, odpowiadając na wymagania zmieniającego się rynku pracy. Podczas ostatniej rekrutacji zaproponowaliśmy kandydatom osiem nowych kierunków. Aktualnie pracujemy m.in. nad uruchomieniem studiów z zakresu Technical Physics czy Międzynarodowych Stosunków

Gospodarczych. Dążymy także do stałego podnoszenia jakości i innowacyjności procesów kształcenia, tym bardziej jest mi niezwykle miło poinformować Państwa, że kierunki studiów oraz kształcenie doktorantów prowadzone przez Wydział Chemii UMCS przeszły pozytywnie akredytację European Chemistry Thematic Network (ECTN) i 29 grudnia 2021 r. otrzymały 3 międzynarodowe certyfikaty: ECTN Chemistry Eurobachelor, ECTN Chemistry Euromaster i ECTN Chemistry Doctorate Eurolabel. To pierwsze międzynarodowe akredytacje w UMCS, a ich uzyskanie jest równoznaczne z uznaniem najwyższych standardów europejskich w zakresie jakości kształcenia.

Ponadto w obszarze kształcenia i obsługi studiów duży nacisk położyliśmy na realizację zadań związanych z zapewnieniem osobom z niepełnosprawnościami warunków do pełnego udziału w procesie rekrutacji na studia, kształcenia i prowadzenia działalności naukowej. W tym celu zainicjowano m.in. powstanie OPTIMUM – zespołu ds. optymalizacji warunków kształcenia studenta z indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi. Nasza Uczelnia przystąpiła także do realizacji projektu pn. „Asystent Studenta z ASD” oraz projektu „Dostępny UMCS”, w ramach którego m.in. prowadzono prace nad Strategią Projektowania Uniwersalnego oraz Strategią Odpowiedzialności Społecznej.

Pomimo obostrzeń i ograniczeń wynikających z pandemii zauważalna była także współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, która przynosi wymierne korzyści. Doskonałym przykładem jest projekt Lubelskiej Unii Cyfrowej, do którego przystąpił nasz Uniwersytet (wraz z czterema pozostałymi uczelniami publicznymi z Lublina). LUC ma za zadanie usprawnić dydaktykę, naukę i obsługę administracyjną na uczelniach. Projekt ten, realizowany w ramach Lubelskiego Związku Uczelni, otrzymał finansowe wsparcie w wysokości 1 mln zł na rozwój działalności.

W maju 2021 r. powołaaliśmy Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska (CeReClimEn, Centre for Climate Change and Environmental Research). Zgłoszonych zostało kilkadziesiąt propozycji projektowych, które będą zrealizowane w formule kilkunastu Ośrodków Wewnętrznych Centrum CeReClimEn. Jednostki te będą zajmowały się m.in. zintegrowaną analityką chemiczną, biologiczną, geograficzną, przestrzenną, badaniami w kierunku śladu węglowego, rozwoju technologii

wodorowych czy rekonstrukcji klimatycznych sięgających nawet kilkadziesiąt milionów lat wstecz.

Z dużą nadzieją patrzymy także na projekty przedsięwzięć strategicznych związanych z realizacją Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r., złożone do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego i wstępnie zakwalifikowane do realizacji. Projekty takie jak: „Ogród Botaniczny UMCS jako centrum ochrony różnorodności biologicznej i ośrodek edukacji przyrodniczo-ekologicznej wraz z Eksploratorium Ekologiczno-Środowiskowym w Guciowie”, „Otwarta Biblioteka Główna UMCS w Lublinie” czy „Laboratorium Badań Środowiskowych o rozszerzonym poziomie bezpieczeństwa” przyczynią się nie tylko do rozwoju naszego Uniwersytetu, ale także pozwolą UMCS na utrzymanie silnej pozycji w gronie jednostek badawczo-rozwojowych naszego regionu. Nasza Uczelnia zaangażowała się również w przygotowanie projektu pn. „Green Human Space” autorstwa Starostwa Powiatowego w Lublinie, który realizowany będzie w ramach przyjętego przez UE kontraktu programowego województwa lubelskiego. W minionym roku udało nam się również uzyskać środki finansowe w ramach programu Regionalna Inicjatywa Doskonałości w kwocie 1 mln zł, które przeznaczymy na dalszy rozwój Uczelni.

W minionym roku pozyskaliśmy także nowych partnerów biznesowych. Warto tutaj wspomnieć m.in. o Asseco Data Systems S.A. – spółce należącej do grupy kapitałowej Asseco, szóstego największego producenta oprogramowania w Europie, Centralnym Ośrodku Informatyki – największej w kraju firmie realizującej projekty IT dla sektora publicznego, o współpracy badawczo-rozwojowej UMCS, Gminy Lublin, MPWiK i spółki Nexbio czy porozumieniu zawartym ze Stowarzyszeniem Rozwoju Logistyki i Eksportu KRESY.

W Uniwersytecie trwają także intensywne prace nad komercjalizacją badań. Powołaliśmy spółkę celową UMCS Synergia oraz dofinansowaliśmy kilkanaście innowacyjnych pomysłów w ramach projektu Inkubator 4.0, realizowanego wspólnie z Uniwersytetem Medycznym w Lublinie. W 2021 r. z sukcesem zakończono negocjacje i udzielono licencji na 4 wynalazki objęte ochroną patentową, dotyczące sposobu otrzymywania i oczyszczania substancji produkowanych przez bakterie zwanych czynnikami Nod, stanowiących składnik

aktywny preparatu stymulującego wzrost roślin uprawnych. Umowa została zawarta między UMCS a firmą INTERMAG z Olkusza oraz Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach. Kolejne działania komercjalizacyjne w sferze nauka–biznes planowane na 2022 r. są związane z pracami objętymi wewnętrznymi konkursami grantowymi na realizację prac przedwdrożeniowych w ramach „Inkubatora Innowacyjności 4.0”. Rozwijane jest rozwiązanie WAXO, służące do badania zanieczyszczenia wosku pszczelego, które zostało w grudniu ub.r. zgłoszone do międzynarodowej ochrony patentowej. Łącznie w minionym roku Uczelnia zgłosiła do ochrony w Urzędzie Patentowym RP 6 wynalazków oraz dokonała 3 zgłoszeń do ochrony międzynarodowej, zgłoszono również 1 wzór użytkowy, 1 wzór przemysłowy i 2 znaki towarowe. UMCS udzielono: 1 prawa ochronnego na wzór użytkowy, 1 prawa z rejestracji na wzór przemysłowy, 1 prawa ochronnego na znak towarowy oraz 21 patentów. Ponadto 1 patent uzyskano w USA.

Informatyzacja Uczelni jest naszym priorytetem – szczególnie w okresie pandemii, która przyspieszyła pewne procesy. Jesteśmy jedną z wiodących Uczelni, korzystającą z systemów informatycznych i wdrażamy kolejne, które ułatwią realizację procesów wewnętrznych UMCS i relacji Uniwersytetu z otoczeniem oraz zmniejszą ryzyko cyfrowe naszego funkcjonowania w sferze badań, dydaktyki i administracji. Między innymi z powyższych powodów wdrażamy narzędzia informatyczne, które pozwolą na bezpieczne korzystanie z kont elektronicznych naszych użytkowników, w efekcie połączenia i zabezpieczenia wszystkich platform, z których korzysta nasza społeczność. Druga połowa roku przyniosła także uruchomienie w systemie USOS narzędzi do przeprowadzania oceny okresowej nauczyciela akademickiego (USOS EVA), co pozwoliło na odejście od tradycyjnych ocen papierowych oraz umożliwiło przeprowadzenie w krótkim czasie obowiązkowej oceny okresowej niemal wszystkich pracowników badawczo-dydaktycznych UMCS. Finalizowane są również prace wdrożeniowe nowego systemu elektronicznej oceny pracowników niebędących nauczycielami (oceny tej grupy pracowniczej odbywać się będą w module kadrowo-płacowym SAP), zakończono migrację pracowniczych kont poczty elektronicznej do MS Exchange. W perspektywie kolejnego roku czekają nas

m.in. następne wdrożenia elektronicznego modułu zamówień publicznych w jednostkach UMCS.

Jednym z kluczowych wdrożeń realizowanych obecnie jest także repozytorium publikacji naukowych naszych pracowników, co pozwoli nie tylko na zgromadzenie ich dorobku naukowego w jednym systemie informacyjnym, ale także – w perspektywie prac realizowanych m.in. w ramach Lubelskiej Unii Cyfrowej oraz wspomnianego projektu Otwartej Biblioteki Głównej – na stworzenie centralnego repozytorium cyfrowego Biblioteki Głównej i udostępnienie posiadanych zasobów szerszemu gronu odbiorców.

Jestem zwolennikiem współdziałania, sieciowania i kooperacji między uczelniami, dlatego stale rozwijamy współpracę w ramach Lubelskiego Związku Uczelni. Integrując charakterystyczne dla każdej uczelni funkcje, mamy szansę znacznie zwiększyć możliwości pozyskiwania środków na działania indywidualne oraz wytworzyć wartości wynikające ze współpracy m.in. w obszarze dydaktycznym, naukowym czy komercjalizacyjnym. Działając razem, udało nam się zrealizować kilka naprawdę udanych inicjatyw. Można tutaj wspomnieć m.in. o wspólnym zapraszaniu zagranicznych profesorów wizytujących czy działaniach zaplanowanych w ramach Lubelskiej Unii Cyfrowej i Wschodniego Centrum Medycyny Cyfrowej. Zainicjowaliśmy akcję pn. „Przystanek szczepienie”, która przyniosła bardzo dobre rezultaty – przez 23 dni zaszczepiliśmy blisko 2700 osób, przyczyniając się tym samym do wzrostu bezpieczeństwa epidemicznego lubelskiego ośrodka akademickiego. Trwają zaawansowane prace nad utworzeniem kilku nowych kierunków studiów, które mają być prowadzone wspólnie przez różne uczelnie. Wśród nich jest wzornictwo przemysłowe realizowane przez nasz Wydział Artystyczny, Politechnikę Lubelską i Uniwersytet Przyrodniczy, wychowanie fizyczne oraz Sustainable development (kierunek anglojęzyczny). Chcemy również wprowadzić rozwiązania, które ułatwią studiowanie, np. stworzyć wspólną kartę biblioteczną dla wszystkich studentów i pracowników naszych uczelni oraz podobną w założeniu kartę sportową, umożliwiającą wejścia do akademickich obiektów sportowych.

Miniony rok obfitował w wiele doniosłych dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej momentów, takich jak nadanie tytułu doktora *honoris causa* UMCS świa-

towej sławy naukowcowi prof. Yuriemu Oganessianowi oraz prof. Stefanowi Sokołowskiemu przez Instytut Fizyki Materii Skondensowanej Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie, obchody jubileuszu 75-lecia Muzeum Zoologicznego czy 30-lecia „Wiadomości Uniwersyteckich”. Oficjalnie zainaugurowaliśmy także działalność Parku Iluminacji w Ogrodzie Botanicznym UMCS. Warto podkreślić, że jest to pierwsza tego typu atrakcja w regionie, dzięki której ogród może funkcjonować również w sezonie jesienno-zimowym. Do tej pory Park Iluminacji odwiedziło już blisko 40 tysięcy osób.

Wielkim świętem dla Uniwersytetu była także 17. edycja Lubelskiego Festiwalu Nauki, którego gospodarzem i głównym organizatorem był UMCS. W ramach festiwalu zgłoszono 1370 polskich i obcojęzycznych projektów, w których przygotowanie zaangażowało się bezpośrednio ponad 1600 osób. Łączny czas trwania wszystkich wykładów, ćwiczeń, laboratoriów, warsztatów itp. wyniósł 2580 godzin, co daje 3,5 miesiąca stałego obcowania z nauką. Podczas LFN odbył się spektakularny pokaz fontann na Placu Litewskim oraz Lubelski Piknik Naukowy. Gościliśmy także znamienitych popularyzatorów nauki: prof. Jerzego Bralczyka, prof. Charlesa H. Bennetta, prof. Roberta Hubera czy Dawida Łasińskiego. Wydarzenie odbiło się szerokim echem w mediach lokalnych i ogólnopolskich, a LFN znalazł się w finale prestiżowego konkursu „Popularyzator Nauki 2021” organizowanego przez serwis Nauka w Polsce Polskiej Agencji Prasowej we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki.

Nasza Uczelnia tradycyjnie wsparła także różnego rodzaju akcje społeczne i charytatywne, takie jak m.in.: dawstwa krwi i osocza ozdrowieńców, Szlachetna Paczka, Rodacy Bohaterom czy zbiórka darów dla osób w kryzysie bezdomności. UMCS zorganizował również Zakładowy Punkt Szczepień przeciw COVID-19 oraz zainicjował szczepienia przeciwko grypie dla pracowników.

W minionym roku doświadczyliśmy także kilku trudnych i smutnych momentów. Odeszły od nas 22 osoby, które były związane z naszym Uniwersytetem i odegrały w nim istotną rolę. Należy tutaj wspomnieć o byłym rektorze UMCS i wybitnym uczonym prof. Wiesławie Skrzydle, który cieszył się ogromnym szacunkiem w środowisku naukowym, a jego praca na rzecz spo-

teczności akademickiej znacząco przyczyniła się do rozwoju kadry naukowej oraz uczelnianej infrastruktury.

Rozwój różnych sfer aktywności akademickiej nie ogranicza się wyłącznie do nauki i dydaktyki, dlatego stale wspieramy sport oraz kulturę akademicką. Nie mam wątpliwości, że dzierżymy palmę pierwszeństwa, jeśli chodzi o nową odsłonę kultury studenckiej w Polsce. W Akademickim Centrum Kultury i Mediów Chatka Żaka na nowo zbudowaliśmy narzędzia mające na celu zachęcenie studentów do udziału w kulturze. Wzmocniona została także rola Chatki Żaka jako lidera wśród jednostek kultury studenckiej w Polsce, m.in. dzięki organizacji Ogólnopolskiego Forum Kultury Studenckiej. Jestem przekonany, że w tym zakresie wyznaczamy trendy i stanowimy wzór dla innych uczelni. Musimy jednocześnie pamiętać, że kluczowe w tym obszarze jest sieciowanie i działania wspólne oraz potrzeba uzyskania niezbędnego wsparcia finansowego, dlatego razem z Ministerstwem Edukacji i Nauki oraz Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego poszukujemy rozwiązań formalnoprawnych.

Rok 2021 obfitował także w liczne sukcesy naszych studentów sportowców. Na pierwszy plan wysuwa się spektakularny i historyczny sukces naszych studentek: Małgorzaty Hołub-Kowalik i Malwiny Kopron, które zdobyły medale na XXXII Letnich Igrzyskach Olimpijskich Tokio 2020.

Obecnie UMCS jest w stabilnej sytuacji finansowej pomimo dużego zaangażowania w sztandarową inwestycję – budowę nowej siedziby Instytutu Pedagogiki na Kampusie Zachodnim im. Unii Lubelskiej. Realizacja i finalizacja tego przedsięwzięcia jest szczególnie wymagająca z uwagi na trudną sytuację na rynku materiałów i usług budowlanych. Obiekt zostanie oddany do użytkowania z początkiem 2022 r. Aktualnie na naszej Uczelni trwają również zaawansowane prace remontowe i modernizacyjne Domu Studenta „Zana” oraz Wydziału Prawa i Administracji. Roboty budowlane w obu budynkach zakończą się w pierwszej połowie 2022 r. Pragnę również poinformować Państwa, że udało nam się uzyskać dodatkowe środki budżetowe w wysokości 5 mln zł, które przeznaczymy na modernizację budynku Biblioteki Głównej UMCS z uwzględnieniem potrzeb działalności Lubelskiego Związku Uczelni oraz Lubelskiej Unii Cyfrowej, a także dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki w kwocie 2 mln 900 tys. zł na mo-

dernizację hali basenowej wraz z zapleczem i pomieszczeniami technicznymi w Centrum Kultury Fizycznej.

Szanowni Państwo,

w nowym roku życzę Państwu i Państwa bliskim spokoju, ciepła, wzajemnej życzliwości oraz dużo zdrowia. Niech 2022 rok przyniesie pomyślność, sukcesy oraz wartościowe inicjatywy i działania. Dziękuję Państwu za zaangażowanie i codzienną sumienną pracę. Zapewniam, że wraz z kolegium rektorskim pozostajemy otwarci na współpracę oraz wymianę myśli, pragnąc wspólnie tworzyć wyjątkową społeczność Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej i działać na rzecz budowania renomy oraz naukowego dorobku naszej Alma Mater.

Z wyrazami szacunku

Radosław Dobrowolski
Rektor UMCS

Archiwum Centrum Promocji UMCS

UMCS rozpoczął współpracę ze spółką MakoLab

6 grudnia nasza Uczelnia podpisała porozumienie o współpracy z firmą MakoLab. Władze Uniwersytetu podczas spotkania reprezentowali: rektor prof. Radosław Dobrowolski oraz prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. Uczelni. Ze strony firmy obecny był wiceprezes zarządu Mirosław Sopek oraz menadżer lubelskiego oddziału spółki – Tomasz Małecki.

W obecnych czasach współdziałanie nauki i biznesu jest niezwykle istotne, dlatego nasz Uniwersytet chętnie angażuje się w tego typu inicjatywy. Porozumienie o współpracy pomiędzy UMCS a MakoLab zawiera prowadzenie wspólnej działalności naukowej, badawczo-rozwojowej i dydaktycznej. W planach jest m.in. realizacja programów praktyk i staży zawodowych, wspólne projekty oraz inicjatywy edukacyjne, a także wymiana doświadczeń pomiędzy sferą praktyki i nauki.

Firma MakoLab działa w sektorze informatycznym i specjalizuje się w tworzeniu oraz implementacji rozwiązań webowych dla biznesu przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii programistycznych oraz autorskich rozwiązań. Świadczy także usługi zarządzania zasobami informatycznymi (outsourcing IT). Spółka blisko współpracuje ze środowiskiem naukowym i włącza się w liczne wspólne przedsięwzięcia R&D.

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Seminarium „Scientific self-deception: are any of us immune?”

13 grudnia w Centrum ECOTECH-COMPLEX odbyło się seminarium pt. „Scientific self-deception: are any of us immune?” / „Naukowe samooszukiwanie: czy ktokolwiek z nas jest odporny?”, które poprowadził prof. Stefan Franzen z Department of Chemistry, North Carolina State University (Raleigh, USA).

Wydarzenie było relacją doświadczonego i aktywnego naukowca, który pokazał, jakie zdarzenia i fakty były podstawą do najdłuższej prowadzonego śledztwa w historii Narodowej Fundacji Nauki (NSF) dotyczącego nadużyć badawczych. Prof. Stefan Franzen jest wybitnym chemikiem i autorem głośnej książki pt. *University Responsibility for the Adjudication of Research Misconduct. The Science Bubble*. Ekspert przedstawił swoje wnioski na temat nadużyć w badaniach naukowych, powstałych przede wszystkim w wyniku niewłaściwego prowadzenia badań. Omówił je z perspektywy etyki badawczej, z uwzględnieniem kontekstu filozoficznego, historycznego i socjologicznego.

Przed seminarium prof. Stefan Franzen spotkał się z władzami rektorskimi naszej Uczelni – rektorem prof. Radosławem Dobrowolskim, prorektorami prof. Dorotą Kołodyńską i prof. Wiesławem I. Gruszeckim oraz dyrektorem ECOTECH-COMPLEX prof. Ryszardem Naskręckim.

Zachęcamy do lektury wywiadu z prof. Stefanem Franzenem, który znajduje się na s. 46–49.

Centrum Prasowe

Własny Fundusz Stypendialny UMCS 2021/2022

27 najzdolniejszych studentów i 22 doktorantów naszej Uczelni otrzymało stypendia z Własnego Funduszu Stypendialnego UMCS.

9 grudnia rektor prof. Radosław Dobrowolski oraz prorektorzy: prof. Dorota Kołodyńska i prof. Wiesław Gruszecki spotkali się online z laureatami Własnego Funduszu Stypendialnego UMCS. W tym roku kwota stypendium wyniosła 4650 zł (podwyżka w stosunku do ubiegłego roku o 250 zł) i zostanie wypłacona w dwóch transzach. O świadczenie starało się 94 studentów oraz 40 doktorantów. Ich osiągnięcia oceniały dwie komisje powołane przez Rektora UMCS.

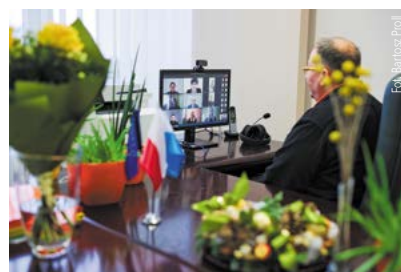
W skład pierwszej komisji, zajmującej się oceną wniosków złożonych przez studentów, weszli: prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, przewodnicząca, mgr Justyna Rokita-Kasprzyk – pełnomocnik rektora UMCS ds. studenckich, mgr Elwira Rycaj – dyrektor Centrum Badań Naukowych, mgr Robert Englot – przedstawiciel Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, Natalia Tukendorf-Bączek – przedstawiciel Samorządu Studentów. Komisję Własnego Funduszu Stypendialnego dla doktorantów tworzyli: prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, przewodnicząca, mgr Diana Szczepańska – p.o. dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej, mgr Elwira Rycaj – dyrektor Centrum Badań Naukowych, mgr Robert Englot – przedstawiciel Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, mgr Magdalena Węławska-Misiurek – przedstawiciel Samorządu Doktorantów, z udziałem: prof. dr hab. Wiesława Gruszeckiego – prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej.

Własny Fundusz Stypendialny to rodzaj finansowego wsparcia funkcjonującego na UMCS od roku akademickiego 2016/2017, skierowany do studentów i doktorantów. O stypendium mogą aplikować żacy, którzy osiągnęli bardzo dobre wyniki w nauce (średnią ocen

nie niższą niż 4,4), uzyskali indywidualne osiągnięcia naukowe (rozpoczęli lub zrealizowali projekt badawczo-naukowy powiązany z prowadzonym w UMCS kierunkiem studiów), brali udział w badaniach nad priorytetowym dla UMCS obszarem nauki, stanowiących podstawę ich pracy licencjackiej/inżynierskiej lub magisterskiej, które w znaczący sposób przyczyni/przyczyniły się do zwiększenia dorobku badawczego UMCS lub współpracy UMCS o charakterze naukowym z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz biznesem.

O stypendium mogli ubiegać się również studenci I roku studiów pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich – brana pod uwagę była wysoka średnia ocen z ostatniej klasy szkoły ponadpodstawowej na poziomie co najmniej 5,0, wyniki maturalne oraz uzyskany tytuł laureata bądź finalisty olimpiady międzynarodowej lub olimpiady przedmiotowej o zasięgu ogólnopolskim, a także laureata konkursu o zasięgu ogólnopolskim, w tym organizowanego przez UMCS.

Stypendium dla doktorantów I roku kształcenia w szkołach doktorskich skierowane było do osób, które w roku akademickim 2020/2021 wyróżniły się w pracy naukowej, w tym: publikowały w czasopiśmie naukowych lub czynnie uczestniczyły w konferencjach naukowych, lub brały udział w projektach badawczych realizowanych przez UMCS. O stypendium dla doktorantów pozostałych lat mogli starać się doktoranci, którzy w ubiegłym roku akademickim 2020/2021: rozpoczęli lub zrealizowali badania finansowane z grantów zewnętrznych (w szczególności z MNiSW, NCN, NCBIR, itp. lub z grantów wydziałowych), wyróżniali się w pracy naukowej (posiadają recenzowane publikacje w renomowanych wydawnictwach i czasopiśmie naukowych lub uczestniczyli w konferencjach naukowych o zasięgu co najmniej ogólnopolskim/międzynarodowym, podczas których wygłosili referaty/zaprezentowali poster).
Klaudia Olender

Wizyta ambasadora Islamskiej Republiki Pakistanu

13 grudnia przedstawiciele władz rektorskich UMCS spotkali się z ambasadorem Islamskiej Republiki Pakistanu Malikiem Muhammadem Farooqiem, który odwiedził nasz Uniwersytet w ramach cyklu wizyt w polskich instytucjach szkolnictwa wyższego.

Podczas spotkania obecni byli: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki oraz p.o. dyrektor Cen-

Fot. Bartosz Prohl

trum Współpracy Międzynarodowej mgr Diana Szczepańska. Podczas wizyty poruszono tematy związane z rozszerzeniem współpracy polsko-pakistańskiej oraz możliwościami rozwoju współpracy akademickiej między UMCS a uczelniami kurdyjskimi. Ambasador otrzymał informacje na temat działalności naszej Uczelni, które przekazane zostaną uczelniom w Pakistanie.

Klaudia Olender

Współpraca akademicka z LNTU

Grono zagranicznych partnerów UMCS powiększyło się. 16 grudnia nasz Uniwersytet podpisał umowę o współpracy akademickiej z Łuckim Narodowym Uniwersytetem Technicznym.

W spotkaniu udział wzięli: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS, prof. dr hab. Wiesław I. Gru-

szecki, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, dr Artur Wysocki z Instytutu Socjologii, koordynator programu im. Kirklanda na UMCS, dr Oleksandr Shubalyi z Łuckiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego, przebywający w UMCS na stypendium w ramach Programu Kirkland Research, prof. dr hab. Andrzej Miszczuk z Instytutu Ekonomii i Finansów, opiekun naukowy dr. O. Shubalyia oraz Diana Szczepańska, p.o. dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej. Łucki Narodowy Uniwersytet Techniczny reprezentowali: Nadiia Kovalchuk, prorektor ds. partnerstwa i promocji wraz z Tetianą Kornejko, koordynatorką biura wymiany międzynarodowej.

Podczas wizyty poruszono kwestie związane z możliwościami współpracy, wspólnych programów studiów czy priorytetów badawczych. Podkreślono także rolę stypendysty programu im. Kirklanda dr. O. Shubalyia, który zainicjował sformalizowanie współpracy pomiędzy uczelniami.

LNTU jest kolejnym, ważnym dla nas partnerem ukraińskim. Aktualnie na naszej Uczelni obowiązuje ponad 70 umów o współpracy akademickiej oraz umów wykonawczych z instytucjami szkolnictwa wyższego z całego kraju. Mamy nadzieję, że pozytywny odbiór proponowanych przez stronę UMCS i LNTU działań zaowocuje wymiernymi rezultatami w postaci wspólnych projektów, publikacji i wymian studentów oraz pracowników.

Klaudia Olender

Fot. Bartosz Prohl

Spotkanie z laureatami konkursu „Talenty na UMCS”

10 grudnia w stołówce akademickiej „Trójka” odbyło się spotkanie prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. Doroty Kołodyńskiej oraz przedstawicieli Biura Rekrutacji UMCS z laureatami konkursu „Talenty na UMCS”.

Podczas spotkania laureaci mogli się poznać, opowiedzieć o sobie i swoich sukcesach, natomiast pani prorektor i przedstawiciele Biura Rekrutacji UMCS opowiedzieli studentom o możliwościach dalszej współpracy, udziału w przedsięwzięciach promocyjnych, webinarach, spotkaniach z kandydatami, programie „Ambasador UMCS”, Drzwiach Otwartych UMCS.

Program „Talenty na UMCS” dotyczy przyjęć cudzoziemców na studia prowadzone w języku polskim i angielskim. Młodzi ludzie w ramach projektu mają możliwość podjęcia oraz odbycia kształcenia bez odpłatności i świadczeń socjalnych. Rekrutacja odbywa

się na podstawie postępowania konkursowego przeprowadzonego przez komisję konkursową.

W 2021 r. na UMCS odbyła się IV edycja programu skierowanego do zdolnych i aktywnych kandydatów zagranicznych interesujących się Polską.

Taras Bondarenko

Fot. Bartosz Proń

Promocje doktorskie na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS

17 grudnia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS odbyły się promocje doktorów habilitowanych i doktorów. Uroczystej promocji dokonali prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS i dziekan wydziału dr hab. Andrzej Różański, prof. UMCS, w obecności dyrektora Instytutu Pedagogiki dr hab. Stanisławy Byry, prof. UMCS. Stopień naukowy doktora habilitowanego od ostatniej promocji na Wydziale Pedagogiki i Psychologii uzyskało pięć osób. W uroczystej promocji wzięło udział trzech doktorów habilitowanych: dr hab. Agnieszka Bochniarz, dr hab. Michał Kwiatkowski, dr hab. Piotr Magier oraz trzech doktorów: dr Małgorzata Majerek (promotor dr hab. Danuta Wosik-Kawala, prof. UMCS), dr Kamila Kosik (promotor dr hab. Cezary Domański, prof. UMCS), dr Milena Marczak (promotor prof. dr hab. Stanisław Popek). Tym samym dorobek Wydziału Pedagogiki

Archiwum Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS

i Psychologii od początku jego istnienia osiągnął liczbę 371 doktorów.

Urszula Lewartowicz

Fot. Alicja Borzęcka-Szajner

Projekty UMCS w konkursie Laur Uniwersytecki

6 grudnia odbyło się spotkanie prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Doroty Kołodyńskiej z osobami realizującymi projekty pn. „Podziel się własnym doświadczeniem – metody aktywizujące w nauczaniu zdalnym” oraz Tydzień Mózgu #Maria Myśli, tj. studentami oraz nauczycielami akademickimi, w tym opiekunami kół naukowych. Spotkanie miało charakter hybrydowy – część osób uczestniczyła w nim zdalnie.

Oba wspomniane projekty były nominowane w konkursie Laur Uniwersytecki w dwóch kategoriach: Uniwersytecki Projekt Dydaktyczny – dla projektów wdrażających nowoczesne techniki nauczania, których misja i cel nakierowane są na nieustanne podnoszenie jakości kształcenia, oraz Uniwersytecki Projekt Naukowy – dla

innowacyjnych projektów o charakterze naukowym, wyróżniających się na arenie ogólnopolskiej. W trakcie odbywającego się w Lublinie Zjazdu Forum Uniwersytetów Polskich 23 października 2021 r. na Gali Laurów Uniwersyteckich 2021 nagrodzony został pierwszy z nich. Warto podkreślić, że zgłoszenia kandydatur do nagrody dokonują Samorządy Studenckie i inne organizacje studenckie, a szczególny nacisk kładzie się na inicjatywy, osoby i organizacje, które wspierają działalność studentów. Dlatego spotkanie było wyrazem uznania dla osób zaangażowanych we wspomniane projekty. Wszyscy nagrodzeni otrzymali pamiątkowe dyplomy i drobne upominki.

Projekt pn. „Podziel się własnym doświadczeniem – metody aktywizujące w nauczaniu zdalnym” realizowany był od 28 września 2020 r. do 24 marca 2021 r. i wzięło w nim udział ponad 160 osób. Celem projektu było podniesienie jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych w UMCS z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz pokazanie praktycznych elementów i dobrych praktyk do wykorzystania w pracy nauczyciela akademickiego, w tym dotyczących metod kształcenia. Co ważne, prowadzącymi warsztaty byli nauczyciele akademicki zatrudnieni na naszym Uniwersytecie, m.in. z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, Wydziału Pedagogiki i Psychologii, Wydziału Ekonomicznego, Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oraz Wydziału Humani-

stycznego. Projekt zorganizowany został przez Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, a jego realizację wsparli dziekan Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej dr Jolanta Rodzoś, prof. Uczelni oraz dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii dr hab. Andrzej Różański, prof. Uczelni.

W ramach cyklu spotkań zorganizowano warsztaty pt. „Organizacja zajęć aktywizujących przy wykorzystaniu tablicy wielofunkcyjnej na Wirtualnym Kampusie” (dr inż. Anna Polska), „Moodle się na lekcji – czyli jak nie zanudzić studenta teorią” (dr Małgorzata Gulip), „Metody aktywizujące w kształceniu zdalnym na przykładzie »mapy myśli« i »studium przypadku« (dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent), „Wykorzystanie metody projektu w kształceniu zdalnym” (dr Joanna Szczęsna), „Wykorzystanie narzędzi komunikacyjnych MS Teams w trakcie zajęć teoretycznych i praktycznych” (dr Karolina Burno-Kaliszuk), „Organizacja pracy w MS Teams dla pracowników naukowo-dydaktycznych – poziom średniozaawansowany” (dr Monika Ratajczyk), „Cyfryzacja zajęć” (mgr Piotr Nieradka) oraz „Wykorzystanie metod *design thinking* na zajęciach online” (dr Radosław Bomba).

Z kolei w ramach Tygodnia Mózgu 2021 *#MariaMyśli na UMCS*, który odbywał się w dniach 15–21 marca 2021 r. Studenckie Koło Naukowe Neurobiologów, Studenckie Koło Naukowe Psychologii „Adesse” oraz Studenckie Koło Naukowe Kognitywistów zorganizowały cykl odbywających się w formie on-line wydarzeń, tj. wykładów prowadzonych przez naukowców z różnych dziedzin zajmujących się poznawaniem układu nerwowego, warsztatów oraz skierowanych do młodzieży licealnej konkursów w ramach „Ucz się z głową”. W wydarzeniu Tydzień Mózgu 2021 *#MariaMyśli na UMCS* udział wzięli wykładowcy z wielu czołowych uniwersytetów i instytutów naukowych w Polsce i Europie. Tydzień Mózgu jest światowym świętem neurologii – dziedziny leżącej na pograniczu wiedzy biologicznej, medycznej, biofizycznej, psychologicznej oraz informatycznej. Od 1998 r. Tydzień Mózgu obchodzony jest również w Polsce, zwłaszcza w dużych ośrodkach akademickich.

Wszystkim wyróżnionym i nagrodzonym składamy serdeczne gratulacje i podziękowania.

*Dorota Kołodyńska
Alicja Borzęcka-Szajner*

Fot. Klaudia Olender

Spotkanie z laureatami konkursów NCN

17 grudnia odbyło się spotkanie władz rektorskich UMCS – prof. dr hab. Radosław Dobrowolskiego, rektora UMCS i prof. dr hab. Wiesława Gruszeckiego, prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej z laureatami projektów grantowych finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki.

W ramach czerwcowej edycji konkursów Opus 21 i Preludium 20 na badania z zakresu nauk humanistycznych, społecznych i o sztuce, ścisłych i technicznych oraz nauk o życiu organizowanych przez Narodowe Centrum Nauki naukowcy naszej Uczelni pozyskali prawie 4 mln zł. Wśród laureatów znaleźli się: dr hab. Mariusz Barczak z Instytutu Nauk Chemicznych, prof. dr hab. Piotr Właż z Instytutu Nauk Biologicznych, dr Marcin Maciejewski z Instytutu Archeologii, dr hab. Katarzyna Radzik-Maruszak z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji, dr hab. Dorota Nieoczym z Instytutu Nauk Biologicznych, prof. dr hab. Małgorzata Cytryńska z Instytutu Nauk Biologicznych, lic. Łukasz Baran z Instytutu Nauk Chemicznych, mgr Magdalena Kunat z Instytutu Nauk Biologicznych, mgr Agata Waszkiewicz z Instytutu Neofilologii, mgr Anna Oleszczuk z Instytutu Neofilologii. Ponadto laureatem konkursu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki moduł „Uniwersalia 2.1” została prof. dr hab. Anna Ziębińska-Witek z Instytutu Historii z projektem „Tłumaczenie na język angielski i edycja monografii pt. *Muzealizacja komunizmu w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej* Wydawnictwo UMCS, Lublin 2018” (wartość finansowania 68 822 zł).

Klaudia Olender

Podsumowanie akcji „Przystanek szczepienie”

Z inicjatywy Związku Uczelni Lubelskich i Wojewody Lubelskiego, przy udziale Prezydenta Miasta Lublin, Zarządu Transportu Miejskiego, Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie, II Lubelskiej Brygady Obrony Terytorialnej oraz przy wsparciu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie została przeprowadzona akcja szczepień przeciwko koronawirusowi pn. „Przystanek szczepienie”.

Projekt pierwotnie zaplanowany był na okres 30 września – 4 października 2021 r., jednak ze względu na ogromne zainteresowanie akcją wielokrotnie przedłużano i ostatecznie zakończyła się 17 grudnia. Podczas 23 dni trwania inicjatywy w Centrum Symulacji Medycznej przeciw COVID-19 zaszczepiło się łącznie 2691 osób. Uruchomiona została specjalna linia autobusowa, która nieodpłatnie dowoziła na szczepienia. Ponadto funkcjonowała infolinia, gdzie można było zgłaszać potrzebę indywidualnego transportu na miejsce szczepień.

23 grudnia w Sali Kolumnowej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego odbyło się podsumowanie akcji, w którym udział wzięli: wojewoda lubelski Lech Sprawka, prezydent Lublina Krzysztof Żuk, władze Związku Uczelni Lubelskich reprezentowane przez: rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, rektora UP prof. dr. hab. Krzysztofa Kowalczyka, prorektora PL ds. ogólnych i rozwoju dr. hab. inż. Dariusza Czer-

Fot. Bartosz Proń

wińskiego, prof. PL oraz gospodarza punktu szczepień rektora UM prof. dr. hab. n. med. Wojciecha Załuskę. Jak podkreślił wojewoda L. Sprawka:

„Hasło „gramy razem” to warunek powodzenia wszelkich działań przeciwepidemicznych oraz służących ochronie życia i zdrowia mieszkańców naszego regionu. I ta akcja najlepiej taką sytuację obrazuje. Dlatego też wszystkim chciałbym bardzo serdecznie podziękować, ale równocześnie pogratulować tego wspólnego przedsięwzięcia.

Żeby pozostawić materialny ślad tej wdzięczności, Lech Sprawka przekazał Związkowi Uczelni Lubelskich dyplom uznania za zainicjowanie akcji „Przystanek szczepienie”, będącej świadectwem odpowiedzialności i troski o zdrowie studentów, pracowników wszystkich uczelni wyższych Lublina oraz mieszkańców regionu, a także za profesjonalizm, zaangażowanie i skuteczność w realizowaniu obowiązków w czasie walki z pandemią COVID-19. Rektor UMCS prof. R. Dobrowolski zaznaczył:

„Cieszy mnie, że mamy do czynienia z pewną zgodnością sposobu myślenia na temat spraw ważnych społecznie. To jest rzecz niezwykle istotna w kontekście budowania wspólnych idei i działań na rzecz akademickiego Lublina. Przypominam sobie ten moment z końca września tego roku, kiedy to spotkaliśmy się w podobnym składzie osobowym w Centrum Symulacji Medycznych. Wyrażałem wówczas głęboką nadzieję na skuteczność i owocność naszych wspólnych działań związanych z akcją „Przystanek szczepienie” i przyznam szczerze, że tak wymierne efekty akcji zdecydowanie przerosły moje wyobrażenia.

Spotkanie było także okazją do wręczenia okolicznościowych plakatów i upominków zaangażowanym w akcję instytucjom i osobom. Organizatorzy dziękują wszystkim, którzy wspierali tę inicjatywę. Szczególne wyrazy uznania należą się medykom oraz obsłudze technicznej (w tym wolontariuszom i żołnierzom Wojsk Obrony Terytorialnej).

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Proń

„Wieczór ze Stanisławem Lemem”

9 grudnia w Muzeum Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej odbyło się niecodzienne wydarzenie – „Wieczór ze Stanisławem Lemem”.

27 listopada 2020 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, niemal jednogłośnie, przyjął uchwałę ws. ustanowienia roku 2021 Rokiem Stanisława Lema, doceniając poczesne miejsce jego pisarstwa w literaturze XX w. i jego znaczenie dla rozwoju kultury polskiej i światowej. Jak napisano w uchwale:

„Solaris”, „Głos Pana” czy „Cyberiada” lub „Bajki Robotów” inspirowały i po dziś dzień inspirować twórców, pisarzy, artystów kina i teatru. Ekranizacje jego utworów należą do jednych z najbardziej znanych filmów światowego kina, a motywy z twórczości Lema pojawiają się w wielu przejawach kultury masowej. Wysoko cenione są publikacje popularnonaukowe i publicystyczne Stanisława Lema, dotyczące filozofii nauki, estetyki i krytyki literackiej.

„Wieczór ze Stanisławem Lemem” miał na celu włączenie się w obchody setnej rocznicy urodzin tego znakomitego pisarza oraz przybliżenie jego twórczości szerszej, a zwłaszcza studenckiej publiczności.

Na wstępie uczestnicy wieczoru wysłuchali słuchowiska *En do Entej*, które powstało na podstawie opowiadania Stanisława Lema pt. *Jak ocalał świat* i zrealizowane zostało w Dzielnicy Domu Kultury „Węglin” przy współudziale Dariusza Borucha, kierownika Muzeum UMCS. Słuchowisko otrzymało pierwszą nagrodę w konkursie „Stanisław Lem – posłuchajmy »Cyberiady«”, przeprowadzonego w Centrum Kulturalnym w Przemyślu.

Następnie rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski otworzył wystawę pt. „Stanisław Lem 1921–2006. W stulecie urodzin”. Ekspozycja składa się z kilkunastu plansz, na których prezentowane są najważniejsze dzieła pisarskie Stanisława Lema, oraz kilku gablot z najstarszymi wydaniem jego książek. Cytaty z dzieł i recenzji, zdjęcia autora i kopie okładek – to wszystko buduje obraz tego wybitnego pisarza. Autorem scenariusza jest Dariusz Boruch, oprawę graficzną zaprojektował Paweł Znamierowski, a doboru książek dokonał Piotr Błaszczak z Biblioteki Głównej UMCS. Wystawa powstała dzięki wsparciu finansowemu Fundacji Santander Bank Polska S.A. im. Ignacego Jana Paderewskiego.

Kulminacyjnym punktem wieczoru była światowa premiera sztuki Stanisława Lema *Korzenie* w wykonaniu Grupy Teatralnej Pracowników UMCS. Sztuka na-

Fot. Bartosz Proń

pisana przez Lema pod koniec lat 40. XX w. to właściwie dłuższy skecz, satyra na totalitarny – stalinowski system władzy. Tekst odnaleziono i opublikowano dopiero w 2008 r. Sztukę w sposób niezwykle brawurowy odegrali: Anna Bukowska, Krzysztof Adach, Piotr Błaszczak, Dariusz Boruch, Jacek Chobotow, Kamil Jakimowicz, Piotr Kukier oraz Marek Woźniak. Wielce pomocna w realizacji przedstawienia była Weronika Machała, studentka produkcji medialnej na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS, która wybrała do niego muzykę, dokonała udźwiękowienia i użyczyła swego głosu zza sceny. Całość wyreżyserował Dariusz Boruch, założyciel i lider Amatorskiego Teatru Towarzyskiego z Lublina.

Twórcy spektaklu deklarują dalsze działanie na niwie teatralnej i zachęcają innych pracowników UMCS do takiej formy kulturalnej aktywności. Osoby chętne do przystąpienia do Grupy Teatralnej Pracowników UMCS prosimy o kontakt z p. Anną Bukowską (tel. 501 447 901).

Wieczór ze Stanisławem Lemem zakończył pokaz fragmentów filmu Andrzeja Wajdy *Przekładaniec* na podstawie jednego z opowiadań Stanisława Lema. Projekcję poprzedził niezwykle ciekawy wykład dr. hab. Rafała Szczerbakiewicza, prof. UMCS pt. *Lem versus kino*.

Wystawa prezentowana będzie do 31 stycznia 2022 r. W tym dniu o godz. 18.00 zapraszamy na finał połączony z ponowną prezentacją sztuki *Korzenie*.

Muzeum UMCS ma w planach łączenie otwarcia wystaw z innymi formami aktywności kulturalnej czy naukowej. Mamy nadzieję, że takie działania zachęcą studentów, pracowników UMCS i mieszkańców Lublina do częstszego odwiedzania naszej placówki.

Dariusz Boruch
Kierownik Muzeum UMCS

Akcja „Rodacy Bohaterom” 2021

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej jest jedyną uczelnią w Lublinie, która od 2014 r. cyklicznie przeprowadza zbiórki darów dla kombatanatów w kraju i za granicą, a także organizuje z nimi spotkania. Celem tych spotkań jest krzewienie postaw patriotycznych i zachowań prospołecznych wśród przedstawicieli młodego pokolenia.

Zbiórka darów na UMCS odbywa się w ramach współpracy z Lubelskim Oddziałem Stowarzyszenia Odra-Niemen, organizatorem akcji „Rodacy Bohaterom”. Główną misją stowarzyszenia jest edukacja patriotyczna młodego pokolenia w zakresie polskiej historii oraz pamięć o kombatanatach i polskich miejscach pamięci, które łączą ludzi ponad podziałami.

Zebrane fundusze, żywność, kartki z życzeniami świątecznymi oraz listy od rodaków z Polski są przekazywane byłym żołnierzom Polski Podziemnej (m.in. takich formacji niepodległościowych jak Armia Krajowa, WiN czy Narodowe Siły Zbrojne) mieszkającym w Polsce oraz poza granicami kraju.

Zbiórkę przeprowadzono w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w dniach 15 listopada – 15 grudnia 2021 r. W jej ramach zebrano łącznie 25 paczek, w tym 16 paczek spożywczych oraz 9 paczek z chemią gospodarczą i środkami ochrony przed COVID-19.

Wraz z darami kombataneci otrzymali listy, prace plastyczne oraz kartki świąteczne wykonane przez dzieci i młodzież z zaprzyjaźnionych z Uczelnią instytucji. Dary trafiły do kombatanatów mieszkających w Lublinie oraz na Litwie. Dodatkowo w ramach zbiórki na konto Stowarzyszenia Odra-Niemen wpłynęła kwota 750 zł. Fundusze zostały przekazane środowiskom kombatanckim na Białorusi.

Wielkie podziękowanie i wyrazy uznania za udział w zbiórce kieruję do władz UMCS, dyrekcji i pracowników Stołówki Akademickiej „Trójka”, Centrum Promocji, Centrum Prawno-Organizacyjnego, Centrum Badań Naukowych, Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, Centrum Gospodarowania Nieruchomościami, Kwestury, a także AZS UMCS, którzy wsparli akcję finansowo i rzeczowo. W tym miejscu szczególnie podziękowania kieruję w stronę koordynator Biura Promocji i Popularyzacji Nauki mgr Barbary Uljasz, która logistycznie wsparła całe przedsięwzięcie.

Fot. Maja Kogut

Fot. Maja Kogut

W zbiórkę uczelnianą zaangażowały się również Wydziały: Filozofii i Socjologii, Historii i Archeologii (Koło Naukowe Historyków Studentów UMCS, Koło Metodologiczne Historyków UMCS) oraz Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej. Dzięki okazanemu wsparciu studentów naszej Alma Mater paczki z darami trafiły do większej liczby potrzebujących.

Na wyróżnienie zasługują również placówki oświatowe: Przedszkole nr 46 w Lublinie oraz XXIX Liceum Ogólnokształcące im. mjr. Hieronima Dekutowskiego ps. Zapora w Lublinie. Przedszkolaki wykazały się niezwykle zaangażowaniem w tworzeniu pięknych świątecznych życzeń, ozdób i dekoracji. Licealiści, poza kartkami z życzeniami, zaangażowali się także w zbiórkę rzeczową. Postawy te napawają optymizmem w kontekście przyszłości naszego kraju jako wspólnoty opartej na wartościach chrześcijańskich.

W imieniu naszych bohaterów z całego serca dziękuję społeczności akademickiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz wszystkim osobom zaangażowanym w tegoroczną zbiórkę. Pamięć wobec tych, dzięki którym żyjemy w niepodległej Polsce, jest nie tylko przywilejem, ale przede wszystkim obowiązkiem wobec obecnych i przyszłych pokoleń.

Tradycyjnie, o ile umożliwi to sytuacja epidemiczna, na przełomie lutego i marca 2022 r. odbędzie się oficjalne podsumowanie zbiórki i spotkanie z kombatanatami. Żywimy ogromną nadzieję, że już niebawem będziemy mieli zaszczyt ponownie gościć bohaterów w murach naszej Alma Mater.

Cześć i chwała bohaterom!

Monika Baczevska-Ciupak

Rekrutacja zimowa na UMCS

24 stycznia rozpoczęła się zimowa rekrutacja na studia w UMCS. W tym roku podczas zimowego naboru oferujemy kandydatom trzysemestralne studia dzienne II stopnia z gospodarki przestrzennej. Studenci będą mogli wybierać spośród takich specjalności jak: polityka przestrzenna i urbanistyka oraz gospodarka regionalna.

Internetowa rejestracja na tym kierunku potrwa do 14 lutego, a na kandydatów czeka 40 miejsc. Rekrutacja jest skierowana przede wszystkim do absolwentów studiów inżynierskich I stopnia takich kierunków jak: gospodarka przestrzenna, geodezja i kartografia, budownictwo, architektura czy urbanistyka.

Absolwent gospodarki przestrzennej będzie posiadał wiedzę na temat prawnych i administracyjnych instrumentów planowania oraz zarządzania przestrzenią, rozumiał społeczne, ekonomiczne, prawne i techniczne uwarunkowania polityki przestrzennej, znał europejskie systemy i narzędzia planowania i wspomagania rozwoju regionalnego, prognozował i modelował procesy przestrzenne, przygotowywał ekspertyzy i opinie z zakresu gospodarki przestrzennej, a także stosował technologie i systemy informatyczne wykorzystywane w zarządzaniu przestrzenią.

Postępowanie kwalifikacyjne będzie prowadzone na podstawie konkursu ocen na dyplomie ukończenia studiów wyższych (w przypadku identycznych ocen o miejscu na liście rankingowej zadecyduje średnia z ocen ze studiów).

Szczegółowy harmonogram rekrutacji znajduje się na stronie: www.rekrutacja.umcs.pl

Trwa także nabór na niektóre kierunki studiów podyplomowych, takie jak: Neurologopedia, Surdologopedia, Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną, Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością wzrokową, Edukacja włączająca z projektowaniem uniwersalnym w pracy nauczyciela, Pedagogika Marii Montessori, Praktyka edukacji medialnej dla nauczycieli i bibliotekarzy, Ochrona i zarządzanie środowiskiem, Psychologia edukacyjna z przygotowaniem pedagogicznym, Zarządzanie Transportem–Spedycją–Logistyką, Archiwistyka, Muzykoterapia oraz Metodyka i metodologia pracy socjalnej.

Szczegółowe informacje dotyczące oferty studiów podyplomowych, terminarz rekrutacji oraz cennik znajdują się na stronie: www.umcs.pl w zakładce „Studia podyplomowe”.

Aneta Adamska

Fot. Bartosz Proń

Uroczyste wręczenie powołań do ACSS Lublin

2 grudnia Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie był gospodarzem uroczystości wręczenia powołań dla zawodników Akademickiego Centrum Szkolenia Sportowego w Lublinie na 2022 r.

Rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski wraz z prorektorem Politechniki Lubelskiej dr. hab. inż. Pawłem Drożdżem w Sali Senatu UMCS wręczyli powołania dla studentów lubelskich uczelni do programu ACSS Lublin 2022. Wśród powołanych największe wsparcie otrzymują lekkoatleci z AZS UMCS Lublin, o czym wspominał obecny na spotkaniu prezes klubu Rafał Walczyk. Rolę kariery dwutorowej docenił Paweł Sadowski, którego seminarzystkami są Malwina Kopron i Małgorzata Hołub-Kowalik, medalistki Igrzysk Olimpijskich w Tokio.

Lista aktualnie powołanych zawodników ACSS Lublin na rok 2022: Wiktoria Drozd, Krzysztof Hołub, Maciej Hołub, Mikołaj Kotyra, Jakub Lempach, Cezary Mirosław, Weronika Muszyńska, Kamil Oleszek, Aleksandra Osiak, Natalia Pietruczuk, Jan Usarek, Agata Wasiluk, Alicja Wrona, Szymon Żywko, Marlena Kister, Oktawia Skraińska, Kamila Andrzejewska, Dorota Moskowicz, Jakub Chmiel, Adrianna Czapla, Oskar Gołębiowski, Natalia Lewandowska, Michał Sierocki i Łukasz Żak.

Piotr Rejmer

Fot. Bartosz Proń

Obchody 40. rocznicy wprowadzenia w Polsce stanu wojennego oraz strajków studenckich w Chatce Żaka

Premiera filmu Grzegorza Linkowskiego, dyskusja panelowa, odsłonięcie tablicy pamiątkowej, koncert z udziałem Lubelskiej Federacji Bardów i wystawa „W rytmie wolności” złożyły się na bogaty program uroczystości odbywających się 13 grudnia w Chatce Żaka w ramach obchodów 40. rocznicy wprowadzenia w Polsce stanu wojennego oraz strajków studenckich.

Film Grzegorza Linkowskiego nosi tytuł *Taksówkarz – cichy bohater grudnia*. Leszek Gorgol – uczestnik strajków studenckich i działacz NZS postanowił odnaleźć lubelskiego taksówkarza, który bezinteresownie w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. jeździł ze studentami, żeby informować i ostrzegać przed mającymi nastąpić represjami wobec ludzi Solidarności i opozycji.

Podczas obchodów w Chatce Żaka nie zabrakło też dyskusji panelowej „40 lat po...”, prowadzonej przez Małgorzatę Bielecką-Hołodę z udziałem Adama Pędziółki, Leszka Gorgola, Wiesława Kamińskiego i Grzegorza Linkowskiego. Odsłonięto także tablicę poświęconą pierwszemu zakładowemu zebraniu delegatów NSZZ „Solidarność” UMCS, upamiętniającą powstanie Tymczasowego Komitetu Założycielskiego UMCS i Chatkę Żaka jako miejsce strajków 1981 r. Uroczystości zakończył koncert „Pieśni Bardów Stanu Wojennego” z udziałem Lubelskiej Federacji Bardów i Chóru Akademickiego UMCS. Uczestnicy mogli też obejrzeć wystawę „W rytmie wolności” przygotowaną w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka.

Projekt został zrealizowany dzięki wsparciu Miasta Lublin.

Magdalena Kozak-Siemnińska

Z okazji 40. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce zespół Centrum Prasowego UMCS przygotował nagranie, w którym dr hab. Mariusz Mazur, prof. UMCS z Instytutu Historii opowiada o wydarzeniach z grudnia 1981 r., które miały miejsce w Polsce oraz w samym Lublinie i na naszej Uczelni. Film jest dostępny na kanale UMCS w serwisie YouTube.

Fot. Jan Jezak

Fot. Jan Jezak

Fot. Jan Jezak

Fot. Jan Jezak

Fot. Bartosz Roll

Finał III edycji programu „Cosmic Challenge”

16 grudnia w Instytucie Informatyki UMCS, z udziałem prorektora ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr. hab. Zbigniewa Pastuszaka, prof. UMCS i prodziekan Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki dr hab. Beaty Byliny odbył się finał III edycji programu „Cosmic Challenge: Voyager” (konkurs dla studentów). Zwyciężyła Julia Krzenek, drugie miejsce zajęła Katarzyna Jagielska, miejsce trzecie przypadło Jakubowi Szeli. Nagrodą w konkursie jest wyjazd dla trójki zwycięzców do Obserwatorium Pic du Midi de Bigorre we Francji.

„Cosmic Challenge” to program edukacyjny skierowany do dzieci i młodzieży zainteresowanych tematyką kosmosu. Edycja „Cosmic Challenge: Voyager” jest skierowana do studentów z całej Polski i realizowana we współpracy z Obserwatorium Pic du Midi z Francji. Ma na celu rozwój edukacji interdyscyplinarnej oraz zachęcenie do rozwijania kosmicznych zainteresowań.

Opiekunem merytorycznym tej edycji programu jest dr Anna Łosiak – geolog planetarny z Instytutu Nauk Geologicznych Polskiej Akademii Nauk.

Program został objęty patronatem honorowym Polskiej Agencji Kosmicznej, Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk, Ambasady Francji w Polsce, Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Politechniki Wrocławskiej, Związku Pracodawców Sektora Kosmicznego, Astroniki, SatRevolution S.A., Creotech Instruments S.A., Akademii Leona Koźmińskiego, MARS Society Polska, European Space Foundation oraz patronatem medialnym Urania, Astronomia24, Kosmonauta.net, Space24, AstroNET, Astroholik.pl i Radia Lublin. Instytucją wspierającą program jest Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej.

Konkurs „Cosmic Challenge: Voyager” jest elementem projektu „Tarcza Sobieskiego”. Projekt sfinansował Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021–2030.

Edyta Tylega

Wigilia Akademicka UMCS

16 grudnia w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyła się Wigilia Akademicka, zorganizowana przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS oraz ACKiM Chatka

Żaka. Tradycyjne przedświąteczne spotkanie władz rektorskich z pracownikami i przedstawicielami studentów naszej Uczelni uświetnił występ Zespołu Tańca Ludowego UMCS w Lublinie im. Stanisława Leszczyńskiego.

Redakcja

UMCS wsparł akcję „Szlachetna Paczka”

Pracownicy, doktoranci, studenci i absolwenci Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie po raz kolejny aktywnie zaangażowali się w zbiórkę darów w ramach ogólnopolskiej akcji „Szlachetna Paczka”. Inicjatywa na naszym Uniwersytecie była realizowana w dniach 24 listopada – 8 grudnia. Koordynowali ją pracownicy Centrum Prasowego i Centrum Promocji oraz studenci z Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS.

W tym rok nasz Uniwersytet wsparł mamę samotnie wychowującą troje dzieci. P. Alicja oraz najstarszy, szesnastoletni syn Franciszek mają orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym. Trzynastoletni syn Marek jest niepełnosprawny intelektualnie w stopniu lekkim i wymaga opieki psychologa i logopedy. Córką Giza ma z kolei wrodzoną wadę bioder i problemy z chodzeniem. Rodzina była narażona na wieloletnią przemoc ze strony męża p. Alicji. Mimo że nie jest łatwo, od niedawna czują się bezpiecznie w mieszkaniu socjalnym, które otrzymali. Rodzina buduje przyszłość od zera. P. Alicja jest bardzo opiekuńczą matką. Najwięcej troski wymaga Franciszek, który jest najmniej samodzielny. Chłó-

Fot. Klaudia Olejdar

piec lubi słuchać muzyki i układać puzzle – to go wycisza. Giza uczęszcza do szkoły zawodowej i marzy o projektowaniu odzieży. Marek zaś chce zostać w przyszłości kucharzem, dlatego najczęściej pomaga mamie w kuchni.

Odpowiedź społeczności akademickiej na apel o pomoc przeszła nasze najśmielsze oczekiwania. Dzięki zaangażowaniu członków naszej akademickiej wspólnoty udało się odpowiedzieć na wszystkie potrzeby rodziny zgłoszone wolontariuszom. Potrzebujący otrzymali m.in.: wersalkę, odkurzacz, czajnik, maszynę do szycia dla dziewczynki, która uczy się zawodu w technikum odzieżowym, garnki, patelnie, koce, kołdry, poduszki, zeszyty i przybory szkolne, obuwie, ręczniki, pościel, żywność, środki

czystości, kosmetyki itp.

Dary w obecności wolontariuszki ze Szlachetnej Paczki zostały przekazane w piątek 10 grudnia bezpośrednio rodzinie. Łącznie społeczność akademicka UMCS podarowała potrzebującym 34 paczki z różnego rodzaju artykułami.

Wolontariuszka przekazała nam, że rodzina dziękuje każdemu z osobna, kto tworzył tę paczkę. Nawet w snach nie marzyła o takim wsparciu i dobroci ludzi. W końcu dzieci uśmiechają się. Z okazji świąt Bożego Narodzenia w imieniu swoim i dzieci p. Alicja życzyła samych dobrych dni i dużo zdrowia. Wolontariuszka od siebie pragnie serdecznie podziękować tym, którzy przyczynili się do stworzenia paczki: *Sprawiliście, że ci pokaleczeni przez los mama i dzieci zaczęli się uśmiechać. Zaczynają odbudowywać swoje miejsce na ziemi od zera. To, co Państwo im ofiarowali, to nie tylko dar w sferze materialnej, to przede wszystkim dar w sferze duchowej. To dar zainwestowany w dzieci, w ich spokój i poczucie bezpieczeństwa. Będę opiekowała się tą rodziną i dzięki Państwu zrobiliśmy już pierwszy krok, by uwierzyli w ludzi.*

Ewa Kawałko-Marczuk

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proll

Fot. Bartosz Proll

Międzynarodowe kolędowanie UMCS i Politechniki Lubelskiej

14 grudnia w małej sali widowiskowej Chatki Żaka odbyło się przedświąteczne spotkanie dla studentów cudzoziemców w formule wielonarodowego kolędowania.

Wydarzenie było szansą na poznanie tradycyjnych utworów świątecznych z różnych stron świata i stało się doskonałą okazją do zintegrowania środowisk akademickich dwóch uczelni – UMCS i Politechniki Lubelskiej.

We wspólnym kolędowaniu wzięli udział: prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław Gruszecki, prodzie-

kan ds. studenckich na Wydziale Biologii i Biotechnologii dr hab. Małgorzata Wójcik, prof. Stefan Franzen oraz Wiktoria Herun – kierownik referatu ds. współpracy ze środowiskiem akademickim Urzędu Miasta Lublin. Władze rektorskie Politechniki Lubelskiej reprezentował prorektor ds. studenckich dr hab. inż. Paweł Drożdżel, prof. PL.

Wydarzenie z ramienia UMCS zostało zorganizowane przez pełnomocnik rektora ds. umiędzynarodowienia kształcenia dr Ewelinę Panas we współpracy z Centrum Promocji UMCS, Chatką Żaka oraz Fundacją Sempre a Frente.

Ewelina Panas

Rozświetlony plac Marii Curie-Skłodowskiej

6 grudnia w akademickim gronie na placu Marii Curie-Skłodowskiej odbyło się uroczyste rozświetlenie świątecznej choinki. Iluminację przy pomniku patronki UMCS włączył rektor prof. Radosław Dobrowolski. O muzyczną oprawę spotkania za dbał Chór Akademicki UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej pod dyрекcją prof. Urszuli Bobryk. Nie zabrakło gorącej herbaty i słodkich upominków. Wydarzenie zostało przygotowane przez Centrum Promocji UMCS, zaś partnerem była firma Lumina, organizator Parku Iluminacji w Ogrodzie Botanicznym UMCS.

Magdalena Kozak-Siemńska

Fot. Bartosz Proll

Fot. Klaudia Olender

IV Wojewódzki Turniej „Boccia 2021”

10 grudnia w Centrum Kultury Fizycznej UMCS odbył się IV Wojewódzki Turniej „Boccia 2021”. Wydarzenie było skierowane do uczniów i absolwentów szkół specjalnych, szkół z klasami integracyjnymi, klubów sportowych oraz stowarzyszeń działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Zawody zostały zorganizowane przez Centrum Kultury Fizycznej UMCS, Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem” UMCS, Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego UMCS przy współpracy z Klubem Uczelnianym AZS UMCS oraz Okręgową Izbą Radców Prawnych w Lublinie.

W turnieju uczestniczyli reprezentanci: Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 26 im. Janusza Korczaka w Lublinie, Krajowego Towarzystwa Autyzmu o. w Lublinie, Integracyjnego Centrum Sportu i Rehabilitacji START w Lublinie, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 w Lublinie (Środowiskowy Dom Samopomocy „Absolwent” w Lublinie), Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych im. Prof. Zofii Sękowskiej w Lublinie, Ośrodka Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin” w Lublinie oraz Stowarzyszenia na rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo w Lublinie.

Fot. Klaudia Olender

Tegoroczne zawody uroczyście otworzyli prof. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia oraz dr Tomasz Bielecki, dyrektor Centrum Kultury Fizycznej UMCS. W turnieju udział wzięło 16 par podzielonych na cztery grupy. Pary z miejsc 1 i 2 w grupach awansowały do półfinałów A; z kolei z miejsc 3, 4 – do finału B.

Zwycięstwo w rozgrywkach odniosła para Arkadiusz Adamczuk i Wojciech Piwowarski (ICSiR „Start” Lublin). Drugie miejsce zajęli Michał Puzio i Mirosław Duda (ICSiR „Start” Lublin), a na trzecim miejscu uplasowali się Patryk Barszczyk i Przemysław Godula (ICSiR „Start” Lublin).

W finale B zwyciężyli Konrad Poręba i Mariusz Morawski (Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo w Lublinie), drugie miejsce zajęli Michał Adamczuk i Michał Usarek (Środowiskowy Dom Samopomocy „Absolwent” przy SOSW nr 1 w Lublinie), a na trzecim znaleźli się Mikołaj Koczur i Przemysław Strumnik (SOSW im. Z. Sękowskiej w Lublinie).

Ceremonię zamknięcia turnieju uświetnił występ zespołu Sekunda, laureata konkursu Sceny Otwartej w ramach XXXI Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Ludowej „Mikołajki Folkowe”, organizowanego przez Chatkę Żaka. Sekunda to muzyczny duet, stworzony przez dwie niezależne artystki: Dorotę Błaszczynską-Mogilską i Wiołę Jakubiec, które połączyła pasja do gry na skrzypcach. Artystki czerpią inspirację z muzyki tradycyjnej Beskidu Śląskiego i Żywieckiego, Podhala oraz Spiszu.

Wszyscy zawodnicy otrzymali nagrody rzeczowe wraz z pamiątkowymi medalami oraz pucharami dla najlepszych. Wyróżnienia wręczył prof. Arkadiusz Bereza prorektor ds. ogólnych, w asyście członków ZSN „Alter Idem” oraz dyrektora CKF UMCS.

Klaudia Olender

VII Otwarty Halowy Turniej Prawników w Tenisie

Po raz siódmy przedstawiciele wszystkich zawodów prawniczych, studenci prawa oraz sponsorzy walczyli o puchar Dziekana Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie i Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie.

W dn. 11–12 grudnia odbył się VII Otwarty Halowy Turniej Prawników w Tenisie, zorganizowany przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Lublinie oraz Okręgową Radę Adwokacką w Lublinie, przy współudziale Fundacji Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie „Znam Prawo”.

W turnieju uczestniczyło 33 zawodników reprezentujących zawody prawnicze, sponsorzy turnieju oraz pierwszy raz w historii studenci prawa. Naszą Uczelnię reprezentowali Michał Chruściel (student V roku), Maciej Duszyński (student I roku) oraz Janusz Linowski (student V roku). Turniej cieszył się dużym zainteresowaniem, a zawodnicy zjechali z całej Polski, m.in. z Poznania, Opola, Olsztyna, Katowic, Gdańska czy Warszawy. Zawody rozegrano w trzech kategoriach: Singiel Kobiety Open, Singiel Mężczyźni Open oraz Singiel Mężczyźni 50+.

Zawody uroczystie otworzyli dziekan OIRP w Lublinie r. pr. dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS (prorektor ds. ogólnych) oraz dziekan ORA w Lublinie adw. Bartosz Przeciechowski. Przewodniczący Komisji ds. sportu OIRP w Lublinie r. pr. Marek Duszyński serdecznie podziękował sponsorom turnieju. Rozgrywki odbyły się w grupach po trzech zawodników w formule każdy z każdym, by ostatecznie wyłonić po jednej osobie z grupy awansującej bezpośrednio do fazy pucharowej. Wyjątkiem były kobiety, które rywalizowały w trzech grupach, a czwartą zawodniczką awansującą do fazy pucharowej była ta z najlepszym bilansem wygranych gemów.

W niedzielę rozegrano gry półfinałowe i finały we wszystkich kategoriach. Zwycięzcami poszczególnych kategorii zostali:

- SINGIEL KOBIETY OPEN: 1. Małgorzata Wojdas (sponsor), 2. Joanna Ansion-Dzik (OIRP Opole), 3. Marzena Kucharska-Derwisz (OIRP Lublin), 3. Dagna Kozub (OIRP Lublin);

Fot. Mariusz Nowachowicz

Fot. Mariusz Nowachowicz

- SINGIEL MĘŻCZYŹNI OPEN: 1. Michał Bogucki (student), 2. Tomasz Wierchowski (ORA Lublin), 3. Michał Chruściel (student UMCS), 4. Maciej Duszyński (student UMCS);
- SINGIEL MĘŻCZYŹNI 50+: 1. Piotr Zarzecki (OIRP Katowice), 2. Marek Duszyński (OIRP Lublin), 3. Sławomir Leśniewski (ORA Warszawa), 3. Marek Adamski (OIRP Lublin).

Turniej zakończył się rozdaniem pucharów i nagród przez dziekana OIRP w Lublinie r. pr. dr. hab. Arkadiusza Berezę, prof. UMCS oraz dziekana ORA w Lublinie adw. Bartosza Przeciechowskiego.

Dziękujemy wszystkim zawodnikom za udział w turnieju i rywalizację w duchu fair play. Turniej mógł się odbyć dzięki wsparciu finansowemu sponsorów, którzy ufundowali również wspaniałe nagrody rzeczowe dla zwycięzców. Sponsorami turnieju byli: Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie, Okręgowa Rada Adwokacka w Lublinie, Katarzyna Bogusław (Kosmetyczny Instytut dr Ireny Eris w Lublinie), Auto-Remont – Lipert, Loft Nieruchomości, Voltmax, Elmax, Rafi Car Detailing, Liceum im. Jana III Sobieskiego w Lublinie, M. i R. Prasek Dealer Lublin, JLS Ubezpieczenia, Malinowy Nos Lublin, Bury Sp. z o.o., Legalis, Perła, Małgorzata Wojdas.

Komisja ds. sportu OIRP w Lublinie

Fot. Klaudia Oleńder

Akredytacja europejska ECTN dla Wydziału Chemii UMCS

Kierunki studiów oraz kształcenie doktorantów prowadzone przez Wydział Chemii UMCS przeszły pozytywnie akredytację European Chemistry Thematic Network (ECTN) i 29 grudnia 2021 r. otrzymały trzy międzynarodowe certyfikaty: ECTN Chemistry Eurobachelor, ECTN Chemistry Euromaster i ECTN Chemistry Doctorate Eurolabel. To pierwsze międzynarodowe akredytacje przyznane UMCS. Ich uzyskanie jest równoznaczne z uznaniem najwyższych standardów europejskich w zakresie jakości kształcenia utrzymywanych przez Wydział Chemii.

Akredytacje umożliwią otrzymanie absolwentom suplementów do dyplomu z odpowiednią adnotacją: do dyplomu licencjackiego – EUROBACHELOR, magisterskiego – EUROMASTER oraz doktorskiego w zakresie nauk chemicznych – DOCTORATE EUROLABEL, potwierdzających, iż uzyskali oni wykształcenie w stopniu równym pozostałym, najlepszym europejskim uczelniom posiadającym akredytację ECTN.

Uprawnieni do otrzymania suplementów z adnotacją o przyznanej akredytacji będą absolwenci kierunku chemia I i II stopnia oraz doktoranci w zakresie nauk chemicznych, którzy rozpoczęli kształcenie 1 października 2021 r. Akredytacja na przyznana została do 30 września 2026 r.

Procedura uzyskania akredytacji finansowana była w ramach projektów: „Akredytacje zagraniczne – ECTN-Eurobachelor Certification”, „ECTN-Euromaster Certification oraz ECTN-Doctorate Eurolabel Certification”, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020, Działanie 3.3 Umiejscowienie polskiego szkolnictwa wyższego – w ramach projektu pozakonkursowego Ministra Edukacji i Nauki o charakterze koncepcyjnym „Akredytacje zagraniczne”.

Projekty realizowane były na Wydziale Chemii przy wsparciu Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów w okresie 3 sierpnia 2018 r. – 31 grudnia 2021 r.

Oceny jakości kształcenia mającej na celu przyznanie certyfikatu akredytacji międzynarodowej ECTN dokonała Komisja Akredytacyjna Polskiego Towarzystwa Chemicznego w składzie: prof. dr hab. Henryk Koroniak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań) – przewodniczący, prof. dr hab. Artur Michalak (Uniwersytet Jagielloński, Kraków) – sekretarz, prof. dr hab. Lucjan Chmielarz (Uniwersytet Jagielloński, Kraków) – członek. Wizytacja komisji odbyła się 16 grudnia 2021 r. i rozpoczęła się od spotkania z władzami UMCS, w którym wzięli udział: rektor

prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, dziekan Wydziału Chemii prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska, prodziekan Wydziału Chemii dr hab. Piotr Borowski, prof. UMCS, przedstawiciele Wydziału Chemii, dyrektor Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów mgr Alicja Borzęcka-Szajner.

Dalsza część wizytacji obejmowała ocenę programów studiów, jakości kształcenia i infrastruktury. Komisja spotkała się z zespołem programowym, kadrą akademicką oraz przedstawicielami studentów i doktorantów Wydziału Chemii. W trakcie spotkań zostały przedyskutowane najważniejsze aspekty procesu kształcenia.

Komisja wysoko oceniła jakość kształcenia na akredytowanych kierunkach oraz doceniła wysoki poziom merytoryczny przygotowania wydziału do procesu certyfikowania, w szczególności opracowane raporty samooceny. Prace na poziomie wydziału związane z przygotowaniem raportów samooceny zostały zrealizowane przez dziekan prof. dr hab. Annę Deryło-Marczewską i prodziekana dr. hab. Piotra Borowskiego, prof. UMCS.

Materiały pomocnicze pomogli przygotować pracownicy administracyjni wydziału oraz członkowie Wydziałowego Zespołu ds. Akredytacji Zagranicznych.

Instytucja przyznająca certyfikat akredytacji międzynarodowej European Chemistry Thematic Network Association to stowarzyszenie non-profit zarejestrowane w Belgii. Jego powstanie jest efektem sześciu lat wcześniejszej działalności sieci (1996–2002). Sieć jest finansowana przez Komisję Europejską w ramach programu Erasmus. Obecnie liczy ponad 120 członków (uczelnie, krajowe towarzystwa chemiczne i firmy chemiczne) z 30 różnych krajów oraz członków stowarzyszonych z całego świata. Eksperti sieci realizują szereg przedsięwzięć obejmujących m.in. opracowywanie ram kwalifikacji licencjackich, magisterskich i doktoranckich w dyscyplinie chemia oraz przeprowadzanie procedur akredytacyjnych Chemisty Eurobachelor®, Chemisty Euromaster®, Chemical Technology Euromaster®, Chemistry Doctorate Eurolabel®.

*Wydział Chemii
Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów*

Kolejne sukcesy w konkursach NCN

Narodowe Centrum Nauki ogłosiło ostatnich laureatów konkursu Miniatura 5. Gremium eksperckie po raz kolejny doceniło pomysły naukowców z naszego Uniwersytetu, przyznając im środki finansowe w łącznej kwocie prawie 250 tys. zł. Została ona wykorzystana w ramach realizacji 12-miesięcznych działań naukowych.

Wśród laureatów konkursu znalazło się 10 pracowników naukowych UMCS:

- dr Eliza Molestak z Instytutu Nauk Biologicznych z projektem pt. „Rola fosforylacji drożdżowego elongacyjnego czynnika translacyjnego EF3 w interakcji z rybosomem” (wartość uzyskanego finansowania 49 500,00 zł);
- dr Joanna Posłuszna z Instytutu Psychologii z projektem pt. „Pamięć dźwiękowa we wspomnieniach i relacjach świadków na przykładzie obozu koncentracyjnego w Dachau” (wartość uzyskanego finansowania 24 989,00 zł);
- dr Tomasz Dzieńkowski z Instytutu Archeologii z projektem pt. „Między Wschodem a Zachodem. Książęca rezydencja typu motte z XIII w. w Chełmie – kulturowa rewolucja na pograniczu” (wartość uzyskanego finansowania 24 530,00 zł);
- dr Anna Wilk z Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej z projektem pt. „Potencjał źródeł historycznych do badań nad zmianami w rozmieszczeniu i strukturze ludności łemkowskiej na terenie Łemkowszczyzny w latach 1900–1947” (wartość uzyskanego finansowania 28 490,00 zł);
- dr Grzegorz Iwanicki z Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej z projektem pt. „Ocena promocji parków ciemnego nieba w ramach systemów informacji turystycznej na szczeblu regionalnym i lokalnym w Polsce i wybranych krajach Europy” (wartość uzyskanego finansowania 24 278,00 zł);
- dr Justyna Wasil z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji z projektem pt. „Między ekologiczną katastrofą a życiem w gminie. Postawy liderów lokalnych wobec wdrażania działań proekologicznych w Polsce, Słowenii i Włoszech” (wartość uzyskanego finansowania 24 057,00 zł);
- dr Edyta Freluk z Instytutu Neofilologii z projektem pt. „Intelektualizm i antyintelektualizm w wypowiedziach i pismach amerykańskich modernistów” (wartość uzyskanego finansowania 21 644,00 zł);
- dr Grzegorz Słowik z Instytutu Nauk Chemicznych z projektem pt. „Rola struktury, morfologii i stanu utlenienia nanomateriałów miedziowo-żelazowych w determinowaniu ich aktywności, selektywności i stabilności w procesie reformingu parowego metanolu” (wartość uzyskanego finansowania 20 900,00 zł);
- dr Marta Komsta z Instytutu Neofilologii z projektem pt. „Paradygmat utopii literackiej a spirytualizm – kwerenda” (wartość uzyskanego finansowania 18 030,00 zł);
- dr Katarzyna Stadnik z Instytutu Neofilologii z projektem pt. „Obraz w języku oraz kulturze wizualnej i materialnej. Analiza językowo-kognitywna wybranych pism mistycznych w okresie późnego średniowiecza na Wyspach Brytyjskich” (wartość uzyskanego finansowania 6 435,00 zł).

Paweł Mazurek

Sukces w Instytucie Psychologii UMCS

Instytut Psychologii UMCS uzyskał dofinansowanie na realizację projektu pn. „Nauka dla edukacji – Centrum Transferu Wiedzy Psychologicznej w UMCS” (kwota 180 tys. zł.).

Projekt ma na celu upowszechnienie wyników badań naukowych polskich (w tym realizowanych w UMCS) i międzynarodowych prowadzonych w obrębie psychologii edukacji wśród nauczycieli i specjalistów zatrudnionych w szkołach podstawowych. Stworzona w ramach projektu

strona www.CentrumTransferuWiedzyPsychologicznej.pl będzie dostarczać praktykom edukacji przystępnie opracowane artykuły i materiały metodyczne pokazujące, w jaki sposób wykorzystywać najnowsze rezultaty prac naukowców do podnoszenia jakości pracy z uczniami.

Projekt został opracowany przez dr. Tomasza Knopika i prof. Grażynę Krasowicz-Kupis z Katedry Psychologii Edukacyjnej i Diagnostyki Psychologicznej.

Aneta Gęba

Sukces prof. dr hab. Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej

Projekt prof. dr hab. Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej (Instytut Filologii Polskiej UMCS) otrzymał finansowanie w konkursie „Solidarni z naukowcami”, realizowanym we współpracy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej (NAWA) w ramach inicjatywy „Solidarni z Białorusią”.

Celem konkursu jest wspieranie przez NCBR projektów badawczych realizowanych przez polskie organizacje prowadzące badania i upowszechniające wiedzę, współpracujące z naukowcami z Białorusi, którzy otrzymali stypendium przyznane przez NAWA w ramach działania „Solidarni z naukowcami”.

Projekt pn. „Koncept *Ojczyzna i padzima* w świadomości Polaków i Białorusinów. Studium etnolingwistyczne” będzie miał charakter porównawczy – mieści się w nurcie badań etnolingwistycznych, w których dąży się do poznania mentalności człowieka postrzegającego świat w perspektywie określonej przez wspólnotę językową i kulturową. Termin jego rozpoczęcia przewidziano na 1 września 2022 r. Projekt będzie realizowa-

ny przez prof. Stanisławę Niebrzegowską-Bartmińską oraz prof. Alenę Rudenkę z Katedry Językoznawstwa Teoretycznego i Słowiańskiego Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego w Mińsku. Wartość otrzymanego dofinansowania: 248 500,56 zł.

Prof. Alena Rudenka jest stypendystką Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Dzięki otrzymanemu rocznemu stypendium od marca 2021 r. przebywa w IFP UMCS (opiekun stażu: prof. S. Niebrzegowska-Bartmińska) i pracuje wraz z naukowcami z UMCS i KUL nad kolejnym tomem *Leksykonu aksjologicznego Słowian i ich sąsiadów* pn. DEMOKRACJA, przygotowywanym przez międzynarodowe grono badaczy pod kierunkiem prof. Jerzego Bartmińskiego. Dotychczas w tej serii ukazały się następujące tomy: t. 1. *Dom*, red. J. Bartmiński, I. Bielińska-Gardziel, B. Żywicka (2015); t. 2. *Europa*, red. W. Chlebda (2018); t. 3. *Praca*, red. J. Bartmiński, M. Brzozowska, S. Niebrzegowska-Bartmińska (2016); t. 4. *Wolność*, red. J. Bartmiński, M. Abramowicz (2019); t. 5. *Honor*, red. P. Sotirov, D. Ajdać (2017).

Magdalena Cichocka

„Studia Iuridica Lublinensia” w największym międzynarodowym rejestrze czasopism naukowych w otwartym dostępie

„Studia Iuridica Lublinensia” – czasopismo Wydziału Prawa i Administracji oraz Instytutu Nauk Prawnych kierowane przez dr hab. Beatę Jeżyńską, prof. UMCS i dr hab. Jarosława Kostrubca, prof. UMCS zostało przyjęte do międzynarodowego rejestru Directory of Open Access Journals (DOAJ).

Rejestr DOAJ powstał w 2003 r. w Lund University w Szwecji i zawiera indeks międzynarodowych, recenzowanych czasopism naukowych. Aktualnie indeksuje około 16 500 czasopism naukowych w otwartym dostępie, głównie ze Stanów Zjednoczonych, które obej-

mują wszystkie dziedziny nauki, technologii, medycyny i sztuki. W *środowisku osób zajmujących się otwartą nauką* nazwa DOAJ budzi szacunek. Kryjący się pod nią *Directory of Open Access Journals* to działająca od 10 lat lista periodyków spełniających kryteria, dzięki którym można słusznie nazywać je czasopismami otwartymi. Prestiż, jaki zdobył DOAJ, sprawia, że stał się narzędziem analitycznym, wykorzystywanym przy opracowywaniu wypowiedzi o kondycji nauki (M. Starczewski, *Directory of Open Access Journals* jako narzędzie analityczne).

Jarosław Kostrubiec

LFN w finale konkursu „Popularyzator Nauki”

Prestżowy konkurs „Popularyzator Nauki” organizowany jest od 2005 r. przez serwis „Nauka w Polsce” Polskiej Agencji Prasowej przy współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki. Spośród wszystkich zgłoszeń kapituła wybiera laureata Nagrody Głównej, a także przyznaje nagrody w kategoriach: Naukowiec, Animator, Zespół, Instytucja oraz Media.

Do 17. edycji konkursu, która odbyła się w terminie 5 lipca – 10 września 2021 r., zakwalifikowano 80 zgłoszeń. 8 października 2021 r. na stronie serwisu „Nauka w Polsce” ogłoszono finalistów konkursu.

W kategorii Naukowiec do nagrody nominowano dr Monikę A. Koperską, dr Annę Łosiak i dr hab. Piotra Rzymskiego. Wśród laureatów kategorii Animator znaleźli się Paweł Góra, Leszek Tomasz Pawlicki, Zuzanna Podgórska, Marek Sitko oraz Adam Zbyryt, zaś w kategorii Instytucja – Centrum Edukacji Lotniczej Kraków Airport, Centrum Nauki Experiment w Gdyni, Centrum Popularyzacji Nauki Politechniki Śląskiej, Energetyczne Centrum Nauki Kieleckiego Parku Technologicznego oraz Instytut Genetyki Człowieka Polskiej Akademii Nauk. Laureatami kategorii Media zostali Wojciech Brzeziński, dr Łukasz Lamża, projekt Nauka. To lubię, magazyn „Świat Wiedzy” oraz pismo przyrodnicze „Wszechświat”.

Lubelski Festiwal Nauki znalazł się w finale konkursu „Popularyzator Nauki 2021” w kategorii Zespół. Zgłoszenie konkursowe zostało wysłane przez dr Monikę Baczewską-Ciupak z Biura Promocji i Popularyzacji Nauki UMCS, pełniącą funkcję zastępcy przewodniczącego ds. naukowych XVII LFN, który odbył się w dn. 18–24 września 2021 r. pod hasłem „Nauka bez granic. Enjoy science!” w Lublinie. Ponadto nominację otrzymały: 3LAB – pracownia innowacji, Dział Edukacji Ogrodu Botanicznego UAM w Poznaniu, Komitet Organizacyjny Ligi Matematycznej im. Zdzisława Matuskiego, a także Uniwersytet Kazimierza Wielkie-

go w konsorcjum z Uniwersytechem Technologiczno-Przyrodniczym, Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Wyższą Szkołą Gospodarki oraz Bydgoską Szkołą Wyższą (jednostki organizujące Bydgoski Festiwal Nauki).

Gała finałowa odbyła się 3 grudnia 2021 r. w siedzibie Polskiej Agencji Prasowej w Warszawie. Ze względu na sytuację epidemiczną zespoły oraz instytucje biorące udział w konkursie były reprezentowane przez jednego przedstawiciela. Lubelski Festiwal Nauki reprezentował rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

Nagrodę główną w konkursie „Popularyzator Nauki” otrzymał dr hab. Piotr Rzymski. W katego-

rii Naukowiec laureatem została dr Anna Łosiak z Instytutu Nauk Geologicznych PAN, w kategorii Animator laureatem został Adam Zbyryt, w kategorii Zespół – 3LAB, pracownia III LO w Gdyni, w kategorii Instytucja – Centrum Popularyzacji Politechniki Śląskiej w Gliwicach, zaś w kategorii Media nagrodzono dr. Łukasza Lamżę. W ramach konkursu przyznano również wyróżnienia dla twórców projektu „Nauka. To lubię” oraz Ligi Matematycznej im. Zdzisława Matuskiego, a także Nagrodę im. red. Tomasza Trzcińskiego za wzorcową politykę informacyjną, którą otrzymała Dominika Wojtysiak-Łańska z Zespołu ds. Promocji i Współpracy Fundacji na rzecz Nauki Polskiej.

Zwycięzcom składam serdeczne gratulacje oraz wyrazy uznania za dotychczasową działalność. Jednocześnie w imieniu organizatorów i współorganizatorów Lubelskiego Festiwalu Nauki dziękuję Kapitułę Konkursowej za docenienie naszego wkładu w popularyzację nauki. Znalezienie się w finale tak prestiżowego konkursu jest dla nas nobilitacją i stanowi motywację do jeszcze bardziej wytężonej pracy na rzecz upowszechniania, promowania oraz popularyzowania nauki i badań naukowych w społeczeństwie.

Monika Baczevska-Ciupak

Nominacja dla prof. Dariusza Kupisza

22 grudnia sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki Włodzimierz Bernacki powołał nowych członków Zespołu doradczego ds. programu „Doskonała nauka” oraz niektórych spraw dotyczących środków finansowych przeznaczonych na finansowanie działalności upowszechniającej naukę. Przewodniczącym gremium został prof. dr hab. Dariusz Kupisz z Instytutu Historii UMCS.

Zespół będzie decydował o przyznawaniu środków (25 mln zł) na finansowanie projektów związa-

Archiwum Ministerstwa Edukacji i Nauki

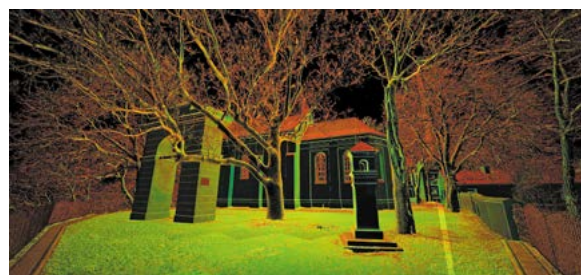
nych przede wszystkim z przeprowadzaniem konferencji naukowych oraz opiniowaniem monografi naukowych.

Kamil Jakimowicz

Sukces publikacyjny lubelskich naukowców

Projekt Historycznego Geoportalu Lublina (Lublin HGIS) realizowany przez Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie przy współpracy z naukowcami z UMCS (dr Jakub Kuna, dr Dagmara Kociuba), Politechniki Lubelskiej i KUL osiągnął kolejny sukces publikacyjny. W prestiżowym czasopiśmie „Journal of Cultural Heritage” (wydawnictwo Elsevier – 100 pkt MEiN, IF 2.955) ukazał się artykuł naukowy poświęcony portalowi opisującemu Lublin w okresie Unii Lubelskiej. Główny nacisk położono w nim na metodykę opracowania cyfrowej rekonstrukcji przestrzeni miasta w XVI w. oraz technologie WWW wykorzystane podczas publikacji portalu <https://teatrnn.pl/unia-lubelska/>. Projekt czerpie z bogatego zasobu zbiorów multimedialnych opracowywanych w Bramie Grodzkiej, takich jak archiwalia cyfrowe, wizualizacje 3D i animacje. Publikacja wpisuje się w nurt interdyscyplinarnych badań dziedzictwa kulturowego z wykorzystaniem technologii geoinformacyjnych.

Artykuł przygotował zespół w składzie: Jakub Kuna (geograf, Katedra Geomatyki i Kartografii UMCS), Jacek Jeremicz (archeolog, koordynator projektu – Ośrodek

↑ Abstrakt graficzny publikacji

← Jedna z wizualizacji 3D użytych w projekcie

„Brama Grodzka – Teatr NN”), Dagmara Kociuba (geograf, Katedra Gospodarki Przestrzennej UMCS), Rafał Niedźwiadek (archeolog – Archee), Krzysztof Janus (architekt – PL), Jacek Chachaj (historyk – KUL), przy wsparciu pozostałych specjalistów z zespołu HGIS. Pełny tekst artykułu w języku angielskim oraz uzupełniające materiały multimedialne są dostępne poprzez stronę wydawnictwa.

Jakub Kuna

Prof. Jaco Vangronsveld w gronie 1% najczęściej cytowanych naukowców

Prof. Jaco Vangronsveld z Instytutu Nauk Biologicznych UMCS (Katedra Fizjologii Roślin i Biofizyki) już po raz czwarty znalazł się na prestiżowej liście najczęściej cytowanych naukowców świata wg bazy Web of Science – ranking Clarivate Analytics 2021.

Lista Highly Cited Researchers firmy Clarivate identyfikuje naukowców i badaczy społecznych, którzy wykazali znaczący wpływ poprzez publikację wielu wysoce cytowanych artykułów w ciągu ostatniej dekady. Każdego roku Clarivate Analytics (dawniej Thomson Reuters) aktualizuje ten ranking. Brane są w nim pod uwagę jedynie wysoko cytowane artykuły, czyli te, które znajdują się w 1% cytowań w danej dziedzinie i roku publikacji, indeksowane w Web of Science Core Collection w ostatnim dziesięcioleciu.

Tegoroczne zestawienie zawiera ponad 6600 naukowców z kilkudziesięciu dziedzin badawczych. W przypadku analizy wysoko cytowanych badaczy z 2021 r. ankietowane artykuły były najnowszymi dostępnymi publikacjami — opublikowanymi i cytowanymi w latach 2011–2021, które następnie znalazły się w pierwszym 1% pod względem cytowań dla ich dziedziny i roku ESI.

Prof. Jaco Vangronsveld jest również liderem grupy badawczej Environmental Biology na Uniwersytecie w Hasselt, w Belgii oraz autorem m.in. 342 artykułów w renomowanych czasopismach z bazy JCR, kilkudziesięciu rozdziałów w książkach oraz wielu innych artykułów. Jego dorobek naukowy jest doceniany na całym świecie, o czym świadczy ogromna liczba cytowań jego prac [PMI] (około 21 555).

Katarzyna Skąlecka

Projekt „Bądź bezpieczny w sieci z UMCS”

Centrum Promocji UMCS uzyskało dofinansowanie w wysokości 91 289,00 zł na realizację projektu „Bądź bezpieczny w sieci z UMCS” w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki – popularyzacja nauki i promocja sportu” Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Projekt „Bądź bezpieczny w sieci z UMCS” jest skierowany w szczególności do dwóch grup wiekowych najbardziej narażonych na ataki w sieci: młodzieży uczęsz-

czącej do szkół ponadgimnazjalnych oraz seniorów (wiek 60+), słuchaczy i członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Projekt odpowiada na szeroko rozumiany problem bezpieczeństwa w Internecie i ma na celu uświadamianie oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom zagrożeń związanych z korzystaniem z sieci, poprzez wykorzystanie dotychczasowej wiedzy specjalistów z UMCS oraz partnerów.

Realizacja projektu pozwoli na upowszechnianie aktualnej wiedzy w zakresie tematyki związanej z bezpieczeństwem w Internecie, z wykorzystaniem innowacyjnych form przekazu oraz nowoczesnych środków technicznych.

Organizatorem projektu „Bądź bezpieczny w sieci z UMCS” jest Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Centrum Promocji – Biuro Projektów Promocyjnych UMCS. Całość zostanie zrealizowana pod patronatem i we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Lublinie.

Virginia Gieryng-Wójtowicz

Fot. Bartosz Proń

„Prezentacja nauki to sztuka” – projekt Instytutu Socjologii z dofinansowaniem MEiN

Instytut Socjologii UMCS uzyskał dofinansowanie ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki – popularyzacja nauki i promocja sportu” na projekt „Prezentacja nauki to sztuka. Popularyzacja wyników badań na festiwalu Noc Kultury w Lublinie”. Głównym celem projektu, który będzie realizowany przez zespół pod kierownictwem prof. Agnieszki Kolasy-Nowak, jest wzmocnienie przekonania, że badania społeczne i wiedza naukowa mogą być zrozumiałe i przydatne dla szerokiego grona odbiorców, w szczególności w kontekście działalności na rzecz rozwoju lokalnych społeczności i aktywności obywatelskiej.

Projekt stanowi kontynuację działalności interdyscyplinarnego zespołu badawczego, który od 2017 r. prowadzi badania zjawisk towarzyszących festiwalowi Noc Kultury w Lublinie. Stworzone opracowania po-

służą do przeprowadzenia serii wydarzeń i aktywności wpisanych w program Nocy Kultury, skierowanych do wszystkich uczestników festiwalu. Ponadto w projekcie udział wezmą eksperci z całej Polski specjalizujący się w komunikowaniu nauki do społeczeństwa. W efekcie działań powstanie m.in. seria podcastów oraz publikacja podpowiadająca, w jaki sposób popularyzować wyniki badań społecznych w szerokim gronie odbiorców.

Czas trwania projektu: grudzień 2021 – listopad 2023 r. Wartość dofinansowania uzyskanego z Ministerstwa Edukacji i Nauki to 100 000 zł. Wartość całego projektu to 118 100 zł. Partnerem w realizacji są Warsztaty Kultury w Lublinie, główny organizator festiwalu Noc Kultury. Projekt został opracowany przez prof. Agnieszkę Kolasę-Nowak i dr Aleksandrę Kołtun.

Aleksandra Kołtun

Reprezentanci UMCS w Radzie Studentów Miasta Lublin

30 listopada odbyła się sesja inauguracyjna Rady Studentów Miasta Lublin. Przewodniczącą gremium została Daria Żuraw – studentka Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, a jej zastępcą – doktorantka Agata Tymicka. UMCS ma w radzie czworo reprezentantów – trzech studentów i jedną doktorantkę. Są nimi: Katarzyna Burdzy, Maciej Cieciora, Łukasz Pilipczuk i Maciej Szczepański

Zakres działania rady obejmuje m.in.: współdziałanie na rzecz współpracy lubelskich uczelni wyższych; podejmowanie działań z zakresu rozwoju potencjału akademickości; opiniowanie dokumentów strategicznych w zakresie rozwoju akademickości miasta; podejmowanie działań służących integracji studentów Lublina; inicjowanie działań mających na celu wzmocnienie

@Urząd Miasta Lublin

rozwoju akademickiego miasta; współpracę ze środowiskiem naukowym w celu tworzenia optymalnych warunków rozwoju akademickiego miasta; wspieranie działalności społeczności studenckiej i doktoranckiej oraz stwarzanie warunków dla realizacji jej inicjatyw; wspieranie i realizację inicjatyw studenckich i doktoranckich, w szczególności naukowych kulturalnych, sportowych, turystycznych i charytatywnych; inicjowanie i popieranie samopomocy studenckiej.

Rada została wybrana na okres kadencji prezydenta Krzysztofa Żuka.

Maciej Cieciora

Wydział Artystyczny

Sukcesy

Miłosz Bachonko – dwunastoletni akordeonista i kompozytor z klasy akordeonu prof. dr hab. Elwiry Śliwkiewicz-Cisak (Katedra Pedagogiki Instrumentalnej i Teorii Muzyki Instytutu Muzyki) został zwycięzcą Międzynarodowego Talent Show Virtuosos V4+ 2021.

Virtuosos V4+ to telewizyjne show, w którym rywalizują utalentowani wykonawcy muzyki klasycznej. W programie bierze udział najzdolniejsza młodzież z krajów Grupy Wyszehradzkiej: Polski, Czech, Węgier i Słowacji, a także gościnnie z Chorwacji. Do udziału w programie aplikowało ponad 500 młodych wykonawców. Międzynarodowemu jury przewodniczył światowej sławy tenor i dyrygent maestro Plácido Domingo. Szczególnie owacyjnie członkowie jury przyjęli autorską kompozycję Miłosza pt. *AccoTocca* na akordeon i orkiestrę symfoniczną w aranżacji Dariusza Zbocha, w wirtuozowskim wykonaniu samego kompozytora.

W ramach nagrody Miłosz Bachonko będzie miał możliwość nagrania płyty CD i występów na europejskich estradach koncertowych.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 8 grudnia nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Katarzynie Dworaczek. Temat pracy: „Strukturalna i immunochemiczna charakterystyka polisacharydów O-swoistych *Aeromonas sp.* serogrupy O6”. Promotor: dr hab. Anna Turska-Szewczuk, prof. UMCS z Katedry Genetyki i Mikrobiologii. Recenzenci: prof. dr hab. Antoni Różalski z Katedry Biologii Bakterii Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska

Uniwersytetu Łódzkiego oraz dr hab. Zbigniew Kaczyński, prof. UG z Pracowni Biochemii Strukturalnej Katedry Chemii Biomedycznej Wydziału Chemii Uniwersytetu Gdańskiego.

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 8 grudnia nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Katarzynie Buczek. Temat pracy: „Aktywność związków porfiryńowych wobec mikrosporydiów *Nosema ceranae* powodujących nosemozę pszczoł miodnych”. Promotor: dr hab. Mariusz Trytek, prof. UMCS z Katedry Mikrobiologii Przemysłowej i Środowiskowej. Recenzenci: dr hab. inż. Adam Roman, prof. UPWr z Katedry Higieny Środowiska i Dobrostanu Zwierząt Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu oraz dr hab. Teresa Szczęśna, prof. IO z Zakładu Pszczelnictwa Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 8 grudnia nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Kindze Lewtak. Temat pracy: „Przeciwbakteryjna i przeciwgrzybowa aktywność ekstraktów otrzymanych z wybranych gatunków roślin”. Promotor: dr hab. Marta Fiołka, prof. UMCS z Katedry Immunobiologii. Recenzenci: dr hab. Sebastian Gnat, prof. UP z Katedry Przedklinicznych Nauk Weterynaryjnych Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz dr hab. Robert Czajkowski, prof. UG z Zakładu Badania Związków Biologicznie Czynnych Uniwersytetu Gdańskiego.

Wydarzenia

2 grudnia na Wydziale Biologii i Biotechnologii odbył się pierwszy w historii wydziału Dzień Studenckich Kół Naukowych. Celem wydarzenia była prezentacja aktywności SKN działających na wydziale, integracja środowiska studenckiego i pokazanie możliwości oraz perspektyw rozwoju, nie tylko naukowego. Uczestnicy mogli zapoznać się z ofertą Studenckich Kół Naukowych na Wydziale Biologii i Biotechnologii

UMCS, wysłuchać interesujących wykładów przygotowanych przez studentów oraz pracowników, a także wziąć udział w quizach lub obejrzeć pokaz diaporam. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele SKN Biologów, SKN Biochemików, SKN Biotechnologów, SKN Fitochemików, SKN Mikrobiologów oraz Studenckiego Koła Fotografii Przyrodniczej.

14 grudnia odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Naukowe 60 minut”. Jest to inicjatywa wykładów on-line naukowców o uznanym dorobku w kraju i za granicą oraz młodych, obiecujących badaczy, stworzona przez Instytut Nauk Biologicznych UMCS. Gościem wydarzenia był prof. Stefan Franzen, specjalista z zakresu chemii biofizycznej i biologicznej, kierownik grupy badawczej na Wydziale Chemii Uniwersytetu Stanowego Karoliny Północnej – North Carolina State University (USA). Przedstawił on wykład pt. „Dehaloperoxidase: The Swiss Army Knife of Enzymes” dotyczący wielofunkcyjnego enzymu, który może degradować halogenowane fenole, pirole, indole i inne aromatyczne związki obecne w przybrzeżnych ujściach rzek.

16 grudnia na Wydziale Biologii i Biotechnologii odbyło się zorganizowane przez Studenckie Koło Naukowe Biochemików UMCS spotkanie dla członków koła oraz wszystkich zainteresowanych studentów. Wydarzenie obejmowało poczęstunek, a także wykład prof. Grzegorza Janusza pt. „Czy homo sapiens jest hybrydą?”.

17 grudnia odbyło się tradycyjne międzynarodowe spotkanie świąteczne „Christmas all around the world”, zorganizowane wspólnie przez polsko- i anglojęzycznych studentów wydziału. Miało na celu integrację naszej społeczności akademickiej oraz przedstawienie zwyczajów i tradycji związanych z obchodami świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku w różnych zakątkach świata, z których pochodzą nasi studenci. Uczestnicy mogli m.in. spróbować tradycyjnych potraw oraz miło spędzić czas w atmosferze nadchodzących świąt.

Naukowcy w mediach

4 grudnia prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska wzięła udział w Debacie Tygodnia na antenie stacji Polsat News. Tematem spotkania oraz dyskusji były szczepienia dla dzieci i kobiet w ciąży.

7 grudnia na portalu Medonet.pl opublikowany został artykuł, w którym prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska wypowiada się na temat nowych obostrzeń i ich wpływu na sytuację epidemiologiczną.

9 grudnia na stronie Polskiego Radia Lublin opublikowany został wywiad, w którym dr hab. Marcin Polak, prof. UMCS z Katedry Zoologii i Ochrony Przyrody wypowiada się na temat zasad prawidłowego dokarmiania ptaków zimą.

W dniach 4, 8 oraz 19 grudnia prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska była gościem radia TOK FM. Podczas audycji rozmawiała na aktualne tematy związane z pandemią koronawirusa oraz sytuacją sanitarno-epidemiologiczną.

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 20 grudnia przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne doktorantom:

- mgr Dominice Fili. Obrona publiczna rozprawy doktorskiej odbyła się 8 listopada. Temat rozprawy: „Zastosowanie jonitów chelatujących w procesie odzysku pierwiastków ziem rzadkich ze zużytych akumulatorów niklowo-wodorkowych”. Promotor: prof. dr hab. Zbigniew Hubicki – Katedra Chemii Nieorganicznej UMCS. Recenzenci: dr hab. Joanna Gościańska, prof. UAM – Zakład Technologii Chemicznej, Wydział Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; dr hab. inż. Agata Jakóbk-Kolon, prof. PŚ – Katedra Chemii Nieorganicznej, Analitycznej i Elektrochemii, Wydział Chemiczny Politechniki Śląskiej. Rozprawa doktorska mgr Dominiki Fili otrzymała wyróżnienie;
- mgr Marcie Gil. Obrona publiczna rozprawy doktorskiej odbyła się 6 grudnia. Temat rozprawy: „Wpływ metody przygotowania próbki na ocenę zawartości wybranych metabolitów wtórnych w materiale

roślinnym”. Promotor: dr hab. Dorota Wianowska, prof. UMCS – Katedra Chromatografii. Recenzenci: prof. dr hab. n. farm. Ireneusz Sowa – Katedra Chemii, Wydział Farmaceutyczny Uniwersytetu Medycznego w Lublinie; prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Krystyna Tyrpień-Golder – Katedra i Zakład Chemii, Wydział Nauk Medycznych w Zabrze, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach. Rozprawa doktorska mgr Marty Gil otrzymała wyróżnienie;

- mgr Halinie Głuchowskiej. Obrona publiczna rozprawy doktorskiej odbyła się 16 grudnia. Temat rozprawy: „Synteza i charakterystyka polimerów koordynacyjnych na bazie kwasów bifenylodikarboksylowych”. Promotor: dr hab. Renata Łyszczek, prof. UMCS – Katedra Chemii Ogólnej, Koordynacyjnej i Krystalografii. Recenzenci: dr hab. inż. Agnieszka Czyłkowska, prof. PŁ – Instytut Chemii Ogólnej i Ekologicznej, Wydział Chemiczny Politechniki Łódzkiej; dr hab. inż. Agnieszka Pladzyk, prof. PG – Katedra Chemii Nieorganicznej, Wydział Chemiczny Politechniki Gdańskiej;
- mgr. Waldemarowi Kaliszczakowi. Obrona publiczna rozprawy doktorskiej odbyła się 15 listopada. Temat rozprawy: „Rola kompleksów aktywnych wybranych pochodnych tiopurynowych z jonami BI(III) w aspekcie badania zmian kinetyki i mechanizmu procesu elektrodowego w obecności surfaktantu”. Promotor: prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska – Katedra Chemii Analitycznej UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Bogusław Baś – Katedra Chemii Analitycznej, Wydział Inżynierii Materiałowej i Ceramiki Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie; dr hab. Krzysztof Miecznikowski, prof. UW – Wydział Chemii Uniwersytetu Warszawskiego. Rozprawa doktorska mgr. Waldemara Kaliszczaka otrzymała wyróżnienie;
- mgr Małgorzacie Wasilewskiej. Obrona publiczna rozprawy doktorskiej odbyła się 8 listopada. Temat rozprawy: „Badanie kinetyki adsorpcji aromatycznych związków organicznych na adsorbentach węglowych – wpływ struktury adsorbentu i warunków procesu”. Promotor: prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska – Katedra Chemii Fizycznej UMCS. Promotor pomocniczy: dr Magdalena Błachnio – Katedra Chemii Fizycznej UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Robert Pietrzak – Zakład Chemii Stosowanej, Wydział Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza

w Poznaniu; prof. dr hab. Stanisław Biniak – Wydział Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Wydział Historii i Archeologii

Sukcesy

W XIV edycji Konkursu im. Władysława Pobóg-Malinowskiego na Najlepszy Debiut Historyczny Roku w zakresie historii najnowszej (organizatorami konkursu są IPN oraz Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN) Komisja Konkursowa w kategorii prac doktorskich II nagrodę przyznała dr. Łukaszowi Bednarskiemu za dysertację pt. „Działania aparatu represji wobec środowisk kombatanckich Armii Krajowej: okręg warszawski, lubelski i kielecko-radomski w latach 1956–1989”. Publiczna obrona pracy doktorskiej Ł. Bednarskiego odbyła się w Instytucie Historii UMCS 16 grudnia 2020 r. Promotorem był prof. dr hab. Janusz Wrona z Katedry Historii Społecznej i Edukacji UMCS.

Komisja konkursu im. Ryszarda Mienickiego na Najlepszą Pracę Dyplomową z Zakresu Archiwistyki i Zarządzania Dokumentacją uznała pracę dyplomową mgr Weroniki Trochonowicz pt. „Definicja i podstawa prawna dokumentu elektronicznego w Polsce i w Federacji Rosyjskiej”, absolwentki studiów archiwistycznych w Instytucie Historii UMCS za najlepszą we wspomnianym konkursie. Promotorem pracy był dr hab. Artur Górak z Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii UMCS.

Publikacje

Nakładem Wydawnictwa Instytutu Pamięci Narodowej ukazała się praca zbiorowa pt. *Archiwa polskie i sowieckie w realiach systemu komunistycznego*, której redaktorami są pracownicy Instytutu Historii: prof. dr hab. Janusz Łosowski z Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii oraz dr hab. Mirosław Szumiło z Katedry Historii Społecznej i Edukacji.

Nakładem Wydawnictwa Sejmowego ukazała się książka pt. *Na sejmikach i sejmach. Szlachta ziemi przemyskiej*

w życiu politycznym Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku. Jej redaktorem jest prof. dr hab. Dariusz Kupisz, który przygotował również tekst pt. *Sejmikowa „polica”*. *Smolacy ziemi przemyskiej w walce ze zbójnictwem na pograniczu polsko-węgierskim w latach 1653–1717*. W publikacji znajduje się także artykuł autorstwa dr. hab. Wiesława Bondyry pt. *Reprezentacja sejmowa ziemi przemyskiej w czasach saskich*. Obaj badacze zatrudnieni są w Katedrze Historii XVI–XIX w. i Europy Wschodniej UMCS.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Doktoraty

22 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Krzysztofa Pilarza pt. „Coalescence processes in continuum with applications”. Promotor: prof. dr hab. Jurij Kozicki z Instytutu Matematyki UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Mirosław Lachowicz z Instytutu Matematyki Stosowanej i Mechaniki Uniwersytetu Warszawskiego oraz prof. dr Haydar Akca z College of Arts and Sciences, Departament of Mathematics and Statistics Abu Dhabi University w Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Rada Naukowa Instytutu Matematyki UMCS na posiedzeniu 6 grudnia podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Krzysztofowi Pilarzowi stopnia doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie matematyka. Dr K. Pilarz jest zatrudniony na stanowisku asystenta w Katedrze Matematyki Stosowanej Instytutu Matematyki na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Sukcesy

W końcu ubiegłego roku został rozstrzygnięty po raz drugi konkurs o Nagrodę im. Stanisława Alexandrowi-

cza za prace dyplomowe z zakresu historii kartografii. Pomysłodawcą nagrody jest Zespół Historii Kartografii przy Instytucie Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk. Celem konkursu jest promowanie badań z zakresu szeroko rozumianej historii kartografii. Po raz drugi laureatem nagrody jest absolwent kierunku geoinformatyka. Komisja konkursowa wskazała pracę mgr. Marii Kuźmy pt. „Wykorzystanie GIS do oceny kartometryczności wybranych źródeł kartograficznych, wykorzystanych podczas paryskiej konferencji pokojowej (1919–1920)”, napisaną w Katedrze Geomatyki i Kartografii pod opieką dr hab. Beaty Konopskiej, prof. UMCS jako najlepszą spośród wszystkich zgłoszonych w tegorocznym konkursie.

Publikacje

Na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska ukazała się drukiem monografia poświęcona regionalnej geografii fizycznej Polski. Do grona pięćdziesięciu autorów zalicza się kilkunastu geografów z ośrodka lubelskiego. Monografia *Regionalna geografia fizyczna Polski* wraz z dodatkami w wersji cyfrowej i komentarzem dostępna jest na stronie internetowej GDOŚ.

Wydarzenia

W dn. 25–26 listopada oraz 9–10 grudnia gościem Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej był dr Andrea Giampiccoli z Wydziału Hotelarstwa i Turystyki, Durban University of Technology, RPA. Wizyta dr. Giampiccoli w UMCS jest efektem jego kilkuletniej współpracy na polu naukowym z Wydziałem Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej. Dr Giampiccoli jest znanym w świecie specjalistą z zakresu turystyki z udziałem społeczności lokalnych (*community based tourism*) oraz turystyki zrównoważonej. W czasie swojego pobytu na UMCS poprowadził zajęcia dla studentów drugiego i trzeciego roku kierunku Tourism Management oraz dla studentów trzeciego roku specjalności zarządzanie zasobami turystycznymi na kierunku turystyka i rekreacja. Spotkał się także z władzami Uniwersytetu i wydziału celem omówienia dalszej współpracy.

1 grudnia gościliśmy na wydziale grupę uczniów I klasy liceum z Zespołu Szkół nr 1 w Kraśniku, którzy uczestniczyli w dwóch wykładach prowadzonych w ramach zajęć

dla Szkół Partnerskich UMCS. Wysłuchali oni prezentacji prof. dr. hab. Wojciecha Zgłobickiego pt. „Superwulkany” oraz dr. Krzysztofa Kałamuckiego, prof. UMCS pt. „Od pomiarów terenowych i zdjęć lotniczych do mapy”. Obie prezentacje wzbudziły duże zainteresowanie. Wcześniej w formie zdalnej odbyły się wykłady dla innych szkół regionu: dr. hab. Michała Łuszczuka, prof. UMCS pt. „Społeczno-ekonomiczne skutki zmian klimatu w Arktyce” (Liceum Ogólnokształcącego im. S. Żeromskiego w Nałęczowie), prof. dr. hab. Wojciecha Zgłobickiego pt. „Islandia – kraina ognia i lodu” (I LO im. Mikołaja Kopernika w Jarosławiu). Dr Małgorzata Stanicka przedstawiła uczniom Zespołu Szkół nr 1 w Kraśniku oraz I LO im. Mikołaja Kopernika w Jarosławiu prezentację dotyczącą „Wzorów przyrodniczych Karpat Polskich”, a dr Grzegorz Iwanicki wykład „Zanieczyszczenia sztucznym światłem – przyczyny, skutki i sposoby walki z tym zjawiskiem” (Zespół Szkół nr 1 w Kraśniku).

W grudniu odbyły się kolejne czwartkowe posiedzenia Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego połączone z prelekcjami zaproszonych gości. 2 grudnia wykład online pt. „Ortofotomapa Lublina 1944 – unikatowe źródło do badań historycznej przestrzeni miasta” wygłosił dr Jakub Kuna (UMCS). 9 grudnia można było wysłuchać prelekcji pilota wycieczek Joanny Szajnogi (Kraków) i mgr. Stanisława Kusiaka (Lublin) pt. „Sycylia – od Palermo po Etnę”. 16 grudnia wykład „Najpiękniejsze góry świata” wygłosił dr Wojciech Lewandowski (UW). Był to odczyt wspólny z Lubelskim Klubem Wysokogórskim. Z planem posiedzeń można zapoznać się na stronie ptgeogr.umcs.lublin.pl.

Naukowcy w mediach

21 grudnia w audycji „Poranek między Wisłą a Bugiem” TVP3 Lublin podsumowano serię programów popularnonaukowych „Geograficzne fenomeny Lubelszczyzny”. Gośćmi audycji byli twórcy programu: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz Piotr Raszewski i Dominik Rudnicki z TVP3. Wspomniany program oraz wszystkie odcinki serii „Geograficzne fenomeny Lubelszczyzny” dostępne są do obejrzenia w witrynie internetowej lubelskiego oddziału Telewizji Polskiej.

Prace nad Strategią Lublin 2030

W dn. 1–2 grudnia odbyły się konsultacje społeczne projektu nowej Strategii Lublin 2030. W debacie tematycznej poświęconej Lublinowi metropolitalnemu panelistką była dr Dagmara Kociuba z Katedry Gospodarki Przestrzennej. W panelu uczestniczyli także Radosław Guz – dyrektor Biura Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, Piotr Turowski – naczelnik Wydziału Strategii Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych UM Lubartów, a dyskusję moderował Krzysztof Stanowski – dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej w UM Lublin. Debaty miały na celu przybliżenie mieszkańcom Lublina treści Strategii oraz pogłębioną dyskusję w ramach wyodrębnionych w dokumencie obszarów rozwojowych. Podczas debaty w obszarze „Lublin metropolitalny” rozmawiano o roli Lublina jako lidera Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego i kwestiach współpracy międzygminnej w kontekście budowania metropolii. Dyskutowano o wzmacnianiu funkcji metropolitalnych miasta w układach ponadregionalnych. Dr Dagmara Kociuba od początku jest zaangażowana w prace nad nową strategią rozwoju Lublina. Była liderką Tematycznej Grupy Roboczej „Metropolia”. Efekty prac grupy znalazły odzwierciedlenie w wydzieleniu obszaru „Lublin metropolitalny” jako jednego z pięciu wiodących dla rozwoju miasta w perspektywie roku 2030. Informacje na temat Strategii Lublin 2030, programy debat, linki do transmisji z konsultacji społecznych można znaleźć na stronie www.2030.lublin.eu.

Wydział Politologii
i Dziennikarstwa

Habilitacje

23 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk o Polityce i Administracji na podstawie wniosku komisji habilitacyjnej w składzie: przewodniczący prof. dr hab. Jolanta Itrich-Drabarek; sekretarz dr hab. Małgorzata Podolak, prof. UMCS; recenzenci: dr hab. Stefan Duda (Uniwersytet Zielonogórski), dr hab. Kinga Ewa Machowicz (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), dr hab. Aleksandra Trzcielińska-Polus (Uniwersytet Opolski), dr hab. Teresa Łoś-Nowak (emerytowany

profesor Uniwersytetu Wrocławskiego); członek komisji prof. dr hab. Marek Pietraś (UMCS) podjęła uchwałę o nadaniu dr Ewie Godlewskiej (Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS) stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Osiągnięcie naukowe – monografia pt. *Polityka etniczna Republiki Austrii*.

Doktoraty

19 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Andrzeja Demczuka pt. „Transformational Leadership in the United States of America”. Promotor: prof. dr hab. Marek Pietraś, recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Mania (Uniwersytet Jagielloński), prof. Mark Rozell (George Mason University, USA).

Uchwałą Rady Naukowej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach 3 grudnia został nadany tytuł doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach mgr Annie Małoszewskiej na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Życie i twórczość Krzysztofa »Grabąza« Grabowskiego w latach 1965–2018”. Promotor: prof. dr hab. Iwona Hofman. Recenzenci: prof. dr hab. Marek Jeziński (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) i dr hab. Krzysztof Gajdka (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie).

Sukcesy

Dr hab. Katarzyna Stachurska-Szczesiak, kierownik Centrum Dokumentacji Europejskiej UMCS, działającego przy Instytucie Nauk o Polityce i Administracji, po raz szósty otrzymała projekt dla młodzieży na realizację serii warsztatów europejskich w województwie lubelskim pt. „W odpowiedzialności za przyszłość. Młodzież wobec zmian klimatu”. Projekt realizowany we współpracy z Przedstawicielstwem Regionalnym KE w Polsce (na podstawie zamówienia) jest elementem wzmacniającym edukację obywatelską w okresie pandemii COVID-19. Jego celem jest zachęcenie młodych Polaków (studentów uczelni wyższych oraz młodzieży szkół ponadpodstawowych) do pogłębienia wiedzy z zakresu integracji europejskiej. Inicjatywa ma charakter zbiorowego projektu, w którym uczestniczą pracownicy Instytutu Nauk o Polityce i Administracji.

W wyborach na kolejną kadencję Prezydium Komisji Medioznawczej Polskiej Akademii Umiejętności, które odbyły się 16 listopada, dr hab. Danuta Kępa-Figura, prof. UMCS z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach została powołana do pełnienia funkcji wiceprzewodniczącej komisji.

Na wniosek prof. dr. hab. Henryka Chałupczaka wydawane od 20 lat przez Wydział Politologii i Dziennikarstwa studenckie czasopismo naukowe „Consensus – Studenckie Zeszyty Naukowe” zostało ujęte w nowym wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych Ministra Edukacji i Nauki z liczbą punktów 20.

Mgr Joanna Kukier, doktorantka studiów trzeciego stopnia z zakresu nauk o mediach zajęła pierwsze miejsce w konkursie grantowym Ogólnopolskiego Forum Mediów Akademickich w kategorii „Nauka i Szkolnictwo Wyższe”. Nagrodzona praca dotyczy cyklu wywiadów o 30-leciu „Wiadomości Uniwersyteckich UMCS”, emitowanych na antenie Akademickiego Radia Centrum.

Wydarzenia

10 grudnia w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach odbyła się piąta edycja seminarium „Towards Development of the Mediatization Research”. Dyskusja dotyczyła trendów przeciwnych do mediatyzacji, a spotkanie poprowadził prof. André Jansson z Karlstad University. Uczestnicy mieli okazję omawiać szkice projektów naukowych, wersje robocze artykułów opartych na badaniach z szeroko pojętych *disconnection studies* i opracowania teoretyczne służące rozwojowi teorii (de)mediatyzacji autorstwa badaczy pochodzących z Niemiec, Portugalii, Algierii, Szwecji i Polski. Stałym partnerem wydarzenia był Academia Europaea Wrocław Knowledge Hub.

10 grudnia na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbył się II etap VI Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności. W województwie lubelskim olimpiada odbywa się pod patronatem prezydenta miasta Lublin dr. Krzysztofa Żuka, marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego, wojewody lubelskiego Lecha Sprawki, komendanta wojewódzkiego Policji nadinsp. Artura Bieleckiego, komendanta wojewódzkiego

Państwowej Straży Pożarnej st. bryg. Grzegorza Alinowskiego oraz rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego. Dziesięcioro laureatów drugiego etapu w marcu 2022 r. weźmie udział w finale w Warszawie. Uczniowie otrzymali nagrody ufundowane przez dziekana Wydziału Politologii i Dziennikarstwa dr. hab. Wojciecha Ziętare, prof. UMCS.

Konferencje

14 grudnia w Lubelskim Centrum Konferencyjnym w Lublinie odbyła się współorganizowana przez Katedrę Systemów Politycznych i Praw Człowieka Instytutu Nauk o Polityce i Administracji ogólnopolska konferencja naukowa „Irlandia w XX wieku – państwo, ustrój, polityka, Polacy w Irlandii”.

Publikacje

W Wydawnictwie UMCS ukazały się:

- podręcznik akademicki z zakresu międzynarodowych stosunków politycznych pod red. prof. dr. hab. Marka Pietrasia z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji pt. *Międzynarodowe stosunki polityczne*;
- monografia dr Justyny Misiągiewicz z Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego pt. *Polityki bezpieczeństwa energetycznego w regionie kaspijskim*;
- monografia dr. Adriana Szumowskiego z Katedry Stosunków Międzynarodowych pt. *Ewolucja zbieżna niepaństwowych podmiotów stosunków międzynarodowych*;
- monografia dr hab. Katarzyny Stachurskiej-Szczesiak z Katedry Stosunków Międzynarodowych pt. *Rozwój samopodtrzymujący. Ujęcia teoretyczne*;
- monografia dr Kingi Smoleń z Katedry Stosunków Międzynarodowych pt. *Geostrategiczne położenie państwa*;
- monografia dr Eweliny Panas z Katedry Stosunków Międzynarodowych pt. *Soft power transnarodowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego*.

Audycje

Medioznawcy z Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS: prof. dr. hab. Jan Hudzik, dr hab. Piotr Celiński, prof. UMCS i dr Przemysław Wiatr byli gospodarzami kolejnych spotkań z cyklu „Profesura i Popkultura” goszczącego na antenie Radia Centrum, poświęconych popkulturowej semiozie (2 grudnia), bożonarodze-

niowemu zwyczajowi obdarowywania się prezentami (16 grudnia) oraz utworom słowno-muzycznym w tonacji zimowo-przedświątecznej (23 grudnia).

3 grudnia na platformie Spotify Justyna Kusto, dr hab. Piotr Celiński, prof. UMCS oraz mgr Krystian Nowak poprowadzili kolejny odcinek podcastu z cyklu „Co słyszać?” poświęcony ciszy.

Wydział Prawa
i Administracji

Habilitacje

15 grudnia Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych, uwzględniając pozytywną opinię komisji habilitacyjnej w składzie: przewodniczący prof. dr hab. Wojciech Jakimowicz (UJ); recenzenci: prof. dr hab. Tomasz Bąkowski (UG), dr hab. Anna Haładyj, prof. KUL, dr hab. Przemysław Szustakiewicz, prof. Uczelni Łazarskiego, dr hab. Krystian Ziemiński, prof. UAM; członek: dr hab. Zbigniew R. Kmiecik, prof. UMCS; sekretarz: dr hab. Radosław Pastuszko, prof. UMCS, podjęła uchwałę o nadaniu dr Annie Ostrowskiej stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Doktoraty

7 grudnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Justyny Siczek. Temat rozprawy: „Prawo oskarżonego do udziału w przesłuchaniu świadków w polskim procesie karnym jako standard rzetelnego procesu (art. 6 § 3 d EKPC)”. Promotor: dr hab. Ewa Kruk, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Hanna Paluszkiwicz (UZ) oraz dr hab. Piotr Sowiński, prof. UR. 15 grudnia Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu Katarzynie Justynie Siczek stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

9 grudnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Natalii Kurek. Temat rozprawy: „Instytucja partnerstwa publiczno-prywatnego. Studium teoretycznoprawne”. Promotor: dr hab. Bartosz Liżew-

ski, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Agnieszka Bielska-Brodziak, prof. UŚ oraz dr hab. Jan Chmielewski, prof. ALK. 15 grudnia Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu Natalii Kurek stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Sukcesy

Dr Marcin Gołębiowski z Katedry Prawa Konstytucyjnego UMCS, dyrektor Centrum Promocji UMCS w latach 2012–2021 został wybrany na wiceprezydenta Stachowic ds. społecznych. Stanowisko obejmie 1 lutego.

Konferencje

6 grudnia w formule online odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa – XIII Lubelskie Seminarium Karnistyczne pt. „Przestępstwo zmuszania”, zorganizowana przez Katedrę Prawa Karnego i Kryminologii WPiA UMCS. Seminarium otworzyli: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS oraz dziekan prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak. Kierownikiem seminarium był prof. dr hab. Marek Mozgawa. W ramach pięciu paneli referaty wygłosili m.in. dr hab. Andrzej Wrzyszczyk, prof. UMCS – „Karalność zmuszania w prawie obowiązującym na ziemiach polskich do pierwszych lat II Rzeczypospolitej”; dr hab. Katarzyna Nazar, prof. UMCS – „Ewolucja ujęcia przestępstwa zmuszania w polskim ustawodawstwie karnym w latach 1932–1997”; dr hab. Joanna Piórkowska-Flieger – „Analiza ustawowych znamion przestępstwa z art. 191 § 1 k.k.”; prof. dr hab. Marek Mozgawa – „Analiza ustawowych znamion przestępstwa z art. 191 § 1a k.k.”; dr hab. Aneta Michalska-Warias, prof. UMCS – „Art. 191 k.k. – problematyka zbiegu przepisów i przestępstw”; dr Piotr Poniatowski – „Przestępstwo stosowania przemocy lub groźby bezprawnej w celu zmuszenia funkcjonariusza publicznego albo osoby do pomocy mu przybranej do przedsięwzięcia lub zaniechania prawnej czynności służbowej (art. 224 § 2 i 3 k.k.)”; dr Aleksandra Nowosad – „Analiza ustawowych znamion przestępstwa z art. 250 k.k.”; dr Patrycja Kozłowska-Kalisz – „Przestępstwo stosowania przemocy lub groźby bezprawnej przez żołnierza w celu zmuszenia przełożonego do przedsięwzięcia albo zaniechania czynności służbowej (art. 346 k.k.)”; dr Krzysztof Wala – „Odpowiedzialność wykroczeniowa za skła-

nianie do żebractwa (art. 104 k.w.)”; dr hab. Marek Kulik, prof. UMCS – „Przestępstwo zmuszania w wybranych państwach europejskich”; dr hab. Magdalena Budyn-Kulik, prof. UMCS – „Psychologiczne aspekty zmuszania”.

16 grudnia odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Rola ONZ w stosunkach międzynarodowych w ujęciu historyczno-prawnym”, zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe Prawników UMCS. Podczas studencko-doktoranckiej konferencji wystąpienia przedstawili referenci z 11 uczelni. Wprowadzenia do problematyki konferencji dokonała prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak, a członkami komitetu naukowego byli pracownicy Katedry Prawa Międzynarodowego Publicznego UMCS. Obrady i dyskusja odbywały się z wykorzystaniem platformy Microsoft Teams.

Wydarzenia

W dn. 8–10 grudnia odbyły się „Dni legislacji” zorganizowane przez Stowarzyszenie Naukowe Pro Scientia Iuridica, Koło Naukowe Prawa Parlamentarnego UMCS oraz Studenckie Koło Naukowe Prawników UMCS. Patronat merytoryczny nad wydarzeniem objęło Centrum Badań nad Parlamentaryzmem. „Dni legislacji” miały na celu przybliżenie teoretycznych i praktycznych problemów związanych z procedurą legislacyjną oraz jej aktualnymi wyzwaniami. W pierwszym dniu odbył się wykład ekspercki pt. „Proces legislacyjny w Senacie od kuchni”, wygłoszony przez dyrektora Biura Analiz, Dokumentacji i Korespondencji Senatu Agatę Karwowską-Sokołowską. Drugiego dnia zorganizowano warsztaty pt. „Sejmowa procedura legislacyjna”, prowadzone przez legislatora Biura Legislacji Sejmu Jakuba Bennewicza. Trzeciego dnia odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Współczesne wyzwania tworzenia prawa w Polsce i Ukrainie”. W ramach trzech paneli przedstawiciele UMCS wygłosili następujące referaty: „Wpływ *soft law* na proces tworzenia prawa w Ukrainie” – dr Marcin Gołębiowski, „Wysłuchanie publiczne w Senacie RP – instytucja o niewykorzystanym potencjale” – dr Mateusz Chrzanowski, „Zdalne posiedzenie Sejmu a epidemia wirusa SARS-CoV-2” – mgr Paulina Augustyn, „Nierzetelne konsultacje jako jeden z grzechów legislacyjnych” – Karolina Bała.

Hydrożele przyszłością biomedycyny

Rozmowa z dr. hab. Mariuszem Barczakiem, prof. Uczelni z Katedry Chemii Teoretycznej UMCS

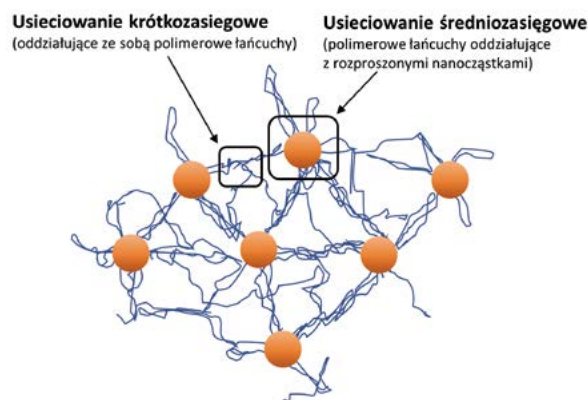
Zacznijmy od podstaw i wyjaśnijmy, czym są hydrożele i co to znaczy, że są one usieciowane hierarchicznie.

Hydrożele są to trójwymiarowe sieci zbudowane z elastycznych łańcuchów polimerowych, które są w stanie pomieścić dużą ilość wody, nawet tysiące razy więcej niż masa samego polimeru, zachowując jednocześnie strukturę elastycznego ciała stałego. Nawet po odparowaniu wody wysuszona struktura hydrożelowa wykazuje zdolność do absorpcji dużej ilości wody i odbudowania trójwymiarowej struktury. Badania nad hydrożelami nabrały tempa w latach 60. XX w., kiedy to czescy chemicy po raz pierwszy zdemontowali metodę otrzymania soczewek kontaktowych z opracowanego przez nich polimeru o nazwie poli(2-hydroksyetylometakrylan). Oczywiście polimerów zdolnych do tworzenia hydrożeli jest wiele, zarówno tych naturalnych, jak i syntetycznych. Wśród tych pierwszych wymienić można alginiany, chitozan, agarozę czy obecne w naszych organizmach fibrynę i kolagen.

Aby powstał hydrożel, tworzący go polimer musi zostać usieciowany, tzn. musi powstać wspomniana trójwymiarowa struktura, w której zostaje uwieczona woda. Zwykle jest to klasyczne usieciowanie, które prowadzi do otrzymania większości hydrożeli. Wyobraźmy sobie teraz, że podczas syntezy hydrożelu wprowadzamy nanocząstki, które zostają równomiernie zdyspergowane w sieci hydrożelowej i – podobnie jak woda – uwiecznione w tworzącej się strukturze. Jeśli te nanocząst-

ki będą mieć odpowiednie grupy chemiczne, to będą w stanie „zmusić” łańcuchy polimerowe do utworzenia z nimi trwałych połączeń. Pojawi się zatem drugi typ usieciowania: oto bowiem łańcuchy polimerowe nie będą już połączone tylko między sobą w skali, nazwijmy to, krótkozasięgowej; będą one również związane z pojawiającymi się gdzieś tam nanocząstkami, tym razem w skali średniozasięgowej. Zostało to schematycznie przedstawione na rysunku.

HYDROŻEL USIECIOWANY HIERARCHICZNIE

Opac. Mariusz Barczak

I tak właśnie są zbudowane hydrożele usieciowane hierarchicznie: występuje w nich dodatkowe usiecio-

Fot. Barbara Proń

wanie będące skutkiem obecności odpowiednio sfunkcjonalizowanych nanocząstek, które stanowią swojego rodzaju węzły zdolne do kontrolowania właściwości takich hydrożeli. Jeśli te węzły będą nanocząstkami magnetycznymi, to poprzez przyłożenie pola magnetycznego będziemy wymuszać ich ruch zgodnie z kierunkiem pola magnetycznego. Nanocząstki będą starały się „rozpychać się” w hydrożelu lub nawet łączyć w większe domeny, ale to będzie trudne, ponieważ są integralną częścią polimerowej sieci, o co zresztą sami zadbaliliśmy podczas ich syntezy. Na skutek tych zjawisk w hydrożelu pojawią się naprężenia, zmienia się zatem jego właściwości, szczególnie mechaniczne, ale również strukturalne (np. porowatość), może też pojawić się wymuszona polem magnetycznym anizotropia.

Na czym polegają i jak wyglądają badania nad hydrożelami?

To oczywiście zależy od tego, co chcemy badać. Hydrożele, którymi się dotychczas zajmowałem, posiadały równomiernie rozproszone mikrocząstki magnetycz-

ne w całej swojej objętości. W efekcie takie hydrożele (a w zasadzie już ferrożele) zmieniały swoje właściwości mechaniczne czy nawet kształt pod wpływem pola magnetycznego, zaś celem badań było określenie, jak obecność określonych grup chemicznych na powierzchni magnetycznych cząstek wpływa na właściwości końcowe takich układów, głównie właściwości mechaniczne, ale także biokompatybilność, podatność magnetyczną czy łatwość ich wstrzykiwania do organizmu. Generalnie wszystkie te badania nie są łatwe z jednej zasadniczej przyczyny: hydrożele z definicji są silnie uwodnione, woda stanowi zwykle ponad 99% masy hydrożelu, zaś większość technik analitycznych wody „nie lubi”, tzn. obecność wody utrudnia przeprowadzanie wielu pomiarów. Żeby zobaczyć uwodniony hydrożel w dużym powiększeniu, należy użyć specjalnych technik takich jak cryo-SEM czy environmental-SEM (o ile się dobrze orientuję, nie mamy ich jeszcze na naszej Uczelni). Właściwości mechaniczne są również bardzo zależne od stopnia uwodnienia, a ten lubi się zmieniać, jeśli hydrożele nie są przechowywane

w kontrolowanych warunkach temperatury i wilgotności. Tak więc cokolwiek nie robilibyśmy z uwodnionymi hydrożelami, trzeba to robić niezwykle starannie.

Pana projekt, który uzyskał dofinansowanie z NCN, zakłada projektowanie hydrożeli dla zastosowań biomedycznych. Jakie konkretnie efekty i rozwiązania są spodziewane? W jakich dziedzinach/obszarach medycyny znajdą swoje zastosowanie?

Przede wszystkim trzeba zauważyć, iż NCN finansuje projekty dotyczące badań podstawowych – nie można skupiać się zbyt mocno na konkretnym zastosowaniu, bo to już są badania stosowane, które finansują zupełnie inne agencje. Uważam to zresztą za pewien mankament obecnego systemu grantowego, co odczułem na własnej skórze, kiedy zbyt mocno skoncentrowanie się przede mną na rozwoju konkretnych zastosowań spowodowało odrzucenie mojego wniosku. Tak więc siłą rzeczy największy nacisk został położony na zaprojektowanie, a później otrzymanie hydrożeli magnetycznych złożonych z biokompatybilnych polimerów naturalnych oraz sfunkcjonalizowanych cząstek magnetycznych o różnych właściwościach chemicznych i morfologicznych.

Zaproponowane w projekcie podejście zaowocuje otrzymaniem hydrożeli magnetycznych o atrakcyjnych właściwościach, takich jak regulowalna porowatość, strukturalna anizotropia czy odpowiednie właściwości mechaniczne. W rezultacie będą one miały duży potencjał do wykorzystania w biomedycynie, w szczególności w inżynierii tkankowej i medycynie regeneracyjnej. Przyszły rozwój tych obszarów w dużej mierze zależy od dostępności odpowiednich biomateriałów. W tym kontekście dogłębna wiedza na temat hydrożeli uszczelnianych hierarchicznie, posiadających ściśle określone właściwości biologiczne, fizyczne i chemiczne, a które zostaną opracowane w ramach tego projektu, ma olbrzymią szansę przyczynić się do rozwoju tych obszarów biomedycyny, które właśnie bazują na wykorzystaniu biomateriałów o kontrolowanych właściwościach.

Uważam, że mam dużo szczęścia, iż w projekcie tym wezmą udział hiszpańscy naukowcy z Uniwersytetu w Granadzie, którzy mają olbrzymie doświadczenie w realnych zastosowaniach hydrożeli w medycynie regeneracyjnej. Wiedzą zatem, które pomysły mają szan-

se na ewentualne powodzenie, a które powinniśmy zaniechać już na wstępie.

Czy biomedycyna to jedyny możliwy obszar do zastosowania hydrożeli?

Szeroko rozumiane zastosowania biomedyczne takie jak np. medycyna regeneracyjna, inżynieria tkankowa, kontrolowane dostarczanie i uwalnianie leków czy terapię przeciwnowotworowe to obecnie najszerzej badane obszary zastosowań hydrożeli. Wynika to oczywiście z właściwości samych hydrożeli, które z uwagi na fakt, że są miękkie i zdolne do zatrzymywania dużych ilości wody, bardzo przypominają żywe tkanki. Są one ponadto biokompatybilne, co już wiele lat temu otworzyło im drogę do zastosowań w medycynie czy kosmologii. Wiele osób nosi przecież soczewki kontaktowe, a przecież to nic innego jak hydrożel w czystej postaci, w którym polimerem formującym hydrożel jest wspomniany poli(2-hydroksyetylometakrylan). W aptece możemy kupić hydrożelowe opatrunki, które pozwalają na szybsze gojenie się ran, ponieważ bardzo dobrze chłoną wydzielinę, a jednocześnie zapewniają wysokie nawilżenie ran. Osoby pasjonujące się ogrodnictwem mogą wykorzystać hydrożele (z uwagi na zastosowanie określane czasem mianem agrożeli) jako materiały magazynujące wodę, co zwiększa pojemność wodną gleby, zmniejszając tym samym częstotliwość podlewania, sprzyja lepszemu ukorzenianiu roślin czy ułatwia transport i nasadzenie. Pół żartem, pół serio, wychodzi na to, że jesteśmy skazani na hydrożele nie tylko w biomedycynie.

Jeśli chodzi o hydrożele magnetyczne (ferrożele), które są konceptem znacznie nowszym od ich niemagnetycznych odpowiedników, można mówić póki co o potencjalnych zastosowaniach. Generalnie ferrożele testowane są w tych samych obszarach co hydrożele. Jednakże z uwagi na obecność magnetycznych domen możemy bezkontaktowo zmieniać właściwości ferrożelu, nawet gdy jest on już w organizmie. To zaś daje bardzo duże możliwości teranostyczne. Innym, niezwykle ciekawym pozamedycznym zastosowaniem ferrożeli jest ich wykorzystanie w tzw. miękkiej robotyce do zdalnie sterowanego poruszania ruchomymi częściami poprzez systemy manipulacji magnetycznej. Wykorzystuje się tu zjawisko magnetostrykcji, tj. zmiany rozmiaru lub odkształcenie jakiegoś ciała (w tym przypadku ferrożelu) pod wpływem pola magnetycznego.

Jak narodził się pomysł na prowadzenie tego typu badań? Skąd wzięło się Pana zainteresowanie hydrożelami?

Tak się złożyło, że podczas mojej naukowej kariery miałem możliwość pracy nad bardzo różnymi tematami dotyczącymi chemii materiałowej. Niektórzy to krytykowali, twierdząc, że powinienem zostać specjalistą w jednym wąskim obszarze, jednak mnie bardziej pociągało rozwiązywanie nowych problemów oraz interdyscyplinarność, którą uważam za załączek większości innowacyjnych pomysłów. Dzięki takiemu podejściu mogłem uczestniczyć w wielu niezwykle interesujących projektach, m.in. tworzyć wytrzymałe materiały do pojazdów kosmicznych, optyczne sensory biomedyczne czy sorbenty do usuwania toksycznych gazów i zanieczyszczeń, jak również teoretycznie modelować pewne układy chemiczne, próbując przewidywać ich właściwości czy oddziaływanie. Wielokrotnie odwiedzając moich przyjaciół z Uniwersytetu w Granadzie, mogłem przyglądać się ich interesującym eksperymentom z magnetycznymi cieczami oraz hydrożelami. Możliwość zdalnego i bezkontaktowego sterowania ich właściwościami, przy użyciu zewnętrznego pola magnetycznego, bardzo mnie wtedy zafascynowała.

Kiedy Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA) ogłosiła pierwszy konkurs na wsparcie międzynarodowej mobilności naukowców im. Bekkera, zaproponowałem prof. Fernando González-Caballero złożenie wniosku, w którym zaplanowalibyśmy badania nad magnetycznymi hydrożelami, na co od razu przystał. Wniosek ten uzyskał finansowanie i mogłem powołać pakować walizki, zresztą nie po raz pierwszy, bo w Granadzie odbyłem ostatni rok studiów kilkanaście lat wcześniej.

Roczny pobyt w Granadzie pozwolił mi na dokładne poznanie metod syntezy różnych grup hydrożeli (głównie supramolekularnych) oraz opisu ich właściwości mechanicznych, biokompatybilności czy też na bliższe przyjrzenie się ich zastosowaniom w inżynierii tkankowej i medycynie regeneracyjnej. Tu muszę wspomnieć, iż ośrodek w Granadzie posiadał w momencie mojego przyjazdu olbrzymie doświadczenie oraz praktykę kliniczną w zastosowaniu opracowanych przez siebie materiałów hydrożelowych do regeneracji tkanek takich jak skóra czy rogówka oka. Roczny pobyt stypendialny w Hiszpanii niestety szybko zleciał i zaczęliśmy szukać innych możliwości kontynuacji

naszych badań – i tak rozpoczęły się starania o uzyskanie finansowania, co w końcu się udało.

Uzyskał Pan dofinansowanie w kwocie ponad 1,5 mln zł na prowadzenie badań. To duży sukces. Czy mógłby Pan zdradzić swój przepis na jego osiągnięcie, odpowiedzieć coś tym, którzy w przyszłości będą aplikować o granty?

Z punktu widzenia wysokości przyznanego finansowania można to potraktować jako dość spory sukces, a na pewno jest to sukces długo wyczekiwany. Środki te udało się bowiem uzyskać dopiero po dwóch latach starań, za czwartą próbą. Z jednej strony oddaje to poniekąd aktualną specyfikę pozyskiwania funduszy na badania, z drugiej zaś jasno wskazuje, iż trzeba być po prostu wytrwałym. I to pierwsza odpowiedź, jakiej mógłbym udzielić: trzeba być bardzo wytrwałym. Czy chcemy, czy nie, próbując zdobyć dofinansowanie z jakiegokolwiek źródła zewnętrznego, rywalizujemy z wieloma wyśmienitymi naukowcami czy ośrodkami z całej Polski, a czasami Europy. To powoduje, iż nawet doskonały pomysł może nie zostać sfinansowany, bo były inne, dużo lub tylko nieco lepsze. To powinno nas motywować do dalszych starań, poprawy złożonego wniosku, a czasem może wręcz do krytycznego przemyślenia postawionej hipotezy badawczej.

Mam to szczęście, że na przestrzeni lat recenzowałem projekty badawcze dla kilkunastu agencji badawczych w Polsce i Europie (choć akurat na tej liście nigdy nie było NCN). To dało mi możliwość obserwacji, jak inni naukowcy, nierzadko światowego formatu, piszą wnioski i jak te wnioski są później oceniane. Uważam to za bezcenne doświadczenie i – jeśli tylko pojawi się taka możliwość – gorąco polecam każdemu z niej skorzystać. Na pewno nie ma magicznej recepty na otrzymanie grantu, to wypadkowa wielu czynników, w tym zapewne również odrobiny szczęścia. Ale żeby mieć szczęście, trzeba w ogóle spróbować, zaś dokładając do tego wytrwałość i dobry pomysł, szanse na wymarzony grant rosną.

Wywiad przeprowadziła Ewa Kawałko-Marczuk

Materiał przygotowany w cyklu rozmów z naukowcami z UMCS – laureatami konkursów Opus i Preludium Narodowego Centrum Nauki.

Naukowe samooszukiwanie

Rozmowa z prof. Stefanem Franzenem z Uniwersytetu Stanowego Karoliny Północnej (USA)

Czym są nadużycia w badaniach naukowych? Jak można je zdefiniować?

W Stanach Zjednoczonych wszelkie oszustwa naukowe określane są jako *research misconduct*. Użycie tego określenia w stosunku do naukowca uznawane jest za bardzo poważny zarzut, gdyż kryją się za nim takie czyny jak fałszerstwo, fabrykowanie danych czy wyników lub plagiat, czyli działania spoza przyjętych norm naukowych, niezależnie od tego, czy dopuszczono się ich w wyniku lekkomyślności, czy też celowo. Dodam, że najtrudniejsze jest zidentyfikowanie i udowodnienie intencji, która przyświecała takim czynom. Moim zdaniem ta kwestia powinna być rozpatrywana jedynie w przypadku osób, które wielokrotnie dopuściły się tego typu nierzetelności lub wyrządziły szkodę innym.

Określenie „niewłaściwe postępowanie” początkowo stosowane było tylko przy zapobieganiu oszustwom podatkowym. Jednak badacze, którzy wnieśli swój wkład w powstanie regulacji prawnych dotyczących niewłaściwego postępowania, poszerzyli jego znaczenie tak, że objęło ono także naukowców. Celem niniejszych przepisów była ochrona naukowców przed nękaniami. Taki los był na przykład udziałem klimatologów, których oskarżano o niewłaściwe postępowanie, negując wyciągane przez nich wnioski. To oczywiste, że potrzebujemy różnego typu zabezpieczeń przed atakami na naukę i uczonych z pobudek politycznych lub ekonomicznych. Osobiście nie wierzę jednak, że wspomniane regulacje są korzystne dla naukowców.

Obecnie w anglojęzycznym świecie naukowym plagiat nie jest już tak powszechny jak wcześniej, gdyż – czego badacze mają świadomość – programy komputerowe potrafią zidentyfikować podobieństwa pomiędzy tekstami w milionach artykułów. Niektórzy naukowcy kradną jednak pomysły np. z wniosków grantowych lub prac magisterskich oraz doktorskich swoich podopiecznych.

Najczęściej niewłaściwe postępowanie w badaniach przyjmuje formę fałszerstwa lub sfabrykowania wyników badań. Niektórzy naukowcy modyfikują dane lub nimi manipulują. Ukrywając prawdę, podają błędne informacje o warunkach eksperymentu. Tak spreparowane dane lub wyniki można znaleźć głównie w artykułach zamieszczanych w czasopismach naukowych, ale także we wnioskach grantowych. Podczas omawiania nadużyć będę odwoływał się do określenia fałszerstwo, włączając w to także pojęcie fabrykowania wyników, ponieważ wymienione terminy są znaczeniowo spokrewnione.

Kiedy dochodzi do fałszowania badań? Czy są dziedziny, w których jest to bardzo częste?

Z dostępnych informacji wynika, że medycyna i psychologia to dwa obszary, w których odnotowano najwyższy wskaźnik fałszerstw wyników badań. Na przykład znaczną ich liczbę wykryto w analizach komórek macierzystych. To prestiżowe badania – osiągnięcie sukcesu wiąże się w tym przypadku zawsze z uzyskaniem cenionych nagród.

Niezwykłe interesujący jest fakt, że bardzo często fałszerstwa wykrywane są w psychologii, tymczasem zrozumienie „psychologii fałszerstwa” jest konieczne do uświadomienia sobie, czym kierują się ludzie, którzy dopuszczają się takich czynów.

Nadużycia są natomiast praktycznie niemożliwe w matematyce. W fizyce także znanych jest stosunkowo niewiele przypadków. Można powiedzieć, że w naukach ilościowych

trudniej o fałszerstwo. Jednak nacisk na rozwój i wykorzystanie metod obrazowania w badaniach nanotechnologicznych zwiększył ich liczbę. Manipulacja danymi w postaci obrazowej to jedno z najczęstszych nadużyć.

Co prowadzi do ich powstawania?

Uważam, że do większości fałszerstw dochodzi z powodu chęci oszukania samego siebie, ale także w sytuacjach,

gdy zawodzi komunikacja pomiędzy mentorem a uczniem. Trudno sobie wyobrazić kogoś, kto przez wiele lat zgłębia wiedzę na temat danego zagadnienia tylko po to, aby popełnić oszustwo. Czasami naukowiec odmawia przyznania się do błędu i w konsekwencji dokonuje fałszerstwa, aby ukryć prawdę. Oczywiście do zmiany jego postawy może prowadzić presja na szybkie publikowanie wyników badań lub uzyskania dotacji. Sinclair Lewis powiedział, że „trudno jest zobaczyć prawdę, jeśli wynagrodzenie zależy od tego, żeby jej nie widzieć” (to nie jest dosłowny cytat, ale wyraża jego sens). Wszędzie tam, gdzie istnieją silne bodźce finansowe, niektórzy badacze „widzą to, co chcą”. Wyobraźmy sobie, że jakiś naukowiec stworzył obiecującą technologię i otrzymał od inwestora ogromne fundusze na jej rozwój. Jeśli okaże się, że technologia nie jest tak atrakcyjna, jak początkowo sądzono, może być mu bardzo trudno przyznać się do porażki. Zamiast tego może próbować użyć subtelnych środków, aby to ukryć. Dlatego podkreślam – to bardziej samooszukiwanie niż starannie zaplanowane oszustwo. Podsumowując, zdarzają się przypadki celowego oszustwa, chociaż, moim zdaniem, są one rzadkie.

W jaki sposób odkrywane są błędy w badaniach naukowych?

Założmy, że dwie konkurujące ze sobą grupy badawcze przeprowadzają ten sam eksperyment lub badania uzupełniające. Kiedy uzyskają różne wyniki, pojawiają się spory i dyskusje. Zwykle jedna grupa ma rację, a błąd drugiej staje się oczywisty. To sytuacja w nauce normalna i nie wiąże się w żadnym razie z jakimkolwiek wykroczeniem. Takie sytuacje wywołują jednak u wielu osób przekonanie, że błędy ujawniane są w jakiś sposób automatycznie w normalnym procesie badań naukowych. Niestety, nie zawsze tak jest. Ponieważ istnieje wymóg publikowania nowatorskich wyników badań, trudno jest opublikować te, które ujawniają błędy innych. Mówiąc krótko, jeśli jedynym celem książki lub artykułu jest ujawnienie błędu lub fałszerstwa, bardzo trudno będzie opublikować taką pracę. Recenzenci uznają, że nie jest ona wystarczająco nowatorska. Wygląda na to, że szybkie opublikowanie odkrycia stało się ważniejsze od rzetelnej pracy naukowej. Przykładów jest wiele. Większości z nich nie zaliczymy do niewłaściwego postępowania, uznamy je raczej za niechlujne,

szybko przeprowadzone eksperymenty, głównie po to, aby „zatknąć flagę” i powiedzieć: „byliśmy pierwsi”. Wysiłek naukowców, którzy wykonują pracę ostrożniej i ujawniają przy tym błędy badawcze innych, rzadko jest doceniany. Fakt, że jakaś publikacja jest wadliwa, wydaje się mniej istotny niż bycie pierwszym.

Jakie są najbardziej znane przypadki fałszowania i fabrykowania badań?

Istnieje wiele książek, w których został poruszony ten temat. Pierwszą jest *Betrayers of the Truth: Fraud and Deceit in the Halls of Science* Williama Broada i Nicholasa Wade’a (Simon & Schuster, Nowy Jork), napisana na początku lat 80., gdy omawiany problem pojawił się w świadomości społecznej.

Z kolei najbardziej znanym i rażącym przypadkiem fałszowania badań jest sprawa Jana Schöna, który pracował w Bell Laboratories w New Jersey. Twierdził on, że stworzył tranzystory molekularne, co byłoby rewolucyjnym wynalazkiem. Przez wiele miesięcy średnio co osiem dni publikował artykuły na łamach czasopism „Nature” i „Science”. Miał wielu współpracowników, którzy chętnie współsygnowali jego artykuły. Dlaczego nikt nie zauważył, że coś jest nie tak? Wystarczy przejrzyć wspomniane teksty – informacje w nich zawarte są zbyt nieprawdopodobne, aby można było w nie uwierzyć. Wreszcie ktoś niezaangażowany w te badania dostrzegł, że oszacowane błędy w danych były identyczne w dwóch różnych publikacjach. Jest to statystycznie niemożliwe, ponieważ oznaczałoby to, że tysiące punktów pomiarowych (danych) odchyliło się dokładnie w ten sam sposób w dwóch całkowicie odrębnych badaniach.

Co można zrobić, aby naukowcy byli bardziej otwarci na dyskusję na ten temat?

Naukowcy dyskutują o słynnych przypadkach oszustw w badaniach, szczególnie tych dotyczących studentów lub doktorantów. Rzadko jednak przedmiotem ich dyskusji są przypadki, w których to profesorom i innym bardziej doświadczonym naukowcom zdarza się fałszować dane. To niezwykle niekomfortowe pomyśleć, że kolega może manipulować danymi lub, co gorsza, że ktokolwiek z nas mógłby się tego dopuścić, gdyby wywierana presja była wystarczająco duża. Uważam, że szkolenia z pewnych aspektów psychologii mogły-

by pomóc naukowcom uświadomić sobie, że omawiane tutaj zachowania są częścią ludzkiej natury. Byłoby nam dużo łatwiej, gdybyśmy wszyscy mogli szczerze powiedzieć sobie i naszym współpracownikom, że pokusa istnieje, a świadomość tego jest jednym z najlepszych sposobów na skonfrontowanie się z nią. Oczywiście szkolenie z zakresu metod naukowych i badanie bardziej powszechnych przypadków niewłaściwego postępowania również mogą skłaniać do dyskusji.

Jednym z obecnych problemów jest to, że fałszerstwo uznaje się za nadużycie w badaniach, co jest oczywiście poważnym zarzutem i może grozić zakończeniem kariery naukowej. A jest to konsekwencja zbyt daleko idąca. Takie błędy należy przede wszystkim korygować. Uważam, że dobrym rozwiązaniem byłoby stworzenie komisji, która miałaby uprawnienia, aby nakazać autorowi wycofanie publikacji zawierającej sfałszowane dane. Taka procedura byłaby odpowiednia, ponieważ, według mnie, kara powinna być adekwatna do przestępstwa. Podkreślam, że fałszowanie wyników badań w większości przypadków nie jest przestępstwem. Zarzut nadużyć badawczych mógłby być zatem zarezerwowany dla poważnych przypadków obejmujących powtarzające się fałszerstwa, krzywdzenie innych osób, oszukiwanie inwestorów i agencji finansujących badania. Regulacje zachęcające wszystkich badaczy do sprawdzania i ponownego sprawdzania wyników w swoich publikacjach pomogłyby naukowcom stać się bardziej otwartymi na dyskusje w kwestii poprawności wyników.

Skąd u Pana Profesora zainteresowanie tematem fałszerstw w badaniach naukowych?

Ponieważ sam byłem świadkiem nierzetelności naukowej. Próbowałem porozumieć się z dwoma moimi kolegami (oba to profesorowie), którzy opublikowali sfałszowane dane w kilku artykułach w czasopiśmie naukowym. A było to tak: na początku zostałem zaproszony do tworzącego się zespołu badawczego i wspólnych wysiłków na rzecz pozyskania funduszy na badania tej grupy. Dołączyłem do tego projektu i po przeczytaniu pierwszych publikacji odkryłem fałszerstwo – próbowałem powtórzyć przedstawione badania, aby zrozumieć mechanizm, który opisali autorzy. W końcu, gdy ci profesorowie po moich uwagach nie byli gotowi rozważyć choćby korekty (nie mówiąc już o sprostowaniu), a nawet zagrozili uniwersytetowi procesem sądowym,

jeśli opublikuję wyniki swoich analiz, zgłosiłem sprawę do specjalisty ds. uczciwości badań. Od tego dnia moje życie bardzo się zmieniło. Niektórzy naukowcy uwierzyli w plotki, że kierując się zazdrością, rzuciłem fałszywe oskarżenia. Gdy opublikowałem swoje wyniki w czasopiśmie naukowym, sytuacja tylko uległa pogorszeniu. Prawnicy tych profesorów zaczęli wysyłać listy do redaktorów czasopism, twierdząc, że ukradłem próbki i sfałszowałem dane w swoich publikacjach. Ale artykuły opierały się na wspólnej pracy, mojej i redaktorów, i miały jedynie udowodnić, że proces opisany przez tych naukowców był błędny. Agencja grantowa National Science Foundation potrzebowała aż dziesięciu lat, aby stwierdzić, że rzeczywiście w przypadku wspomnianych profesorów mamy do czynienia z fałszerstwem naukowym. Oczywiście stawiając ten zarzut, wiedziałem, że się nie mylę.

W ciągu tych dziesięciu lat z powodu odwetu owych profesorów spotkało mnie wiele nieprzyjemności. Niektórzy naukowcy dostrzegali ujawnione przeze mnie fałszerstwo, ale wielu innych nie. Po ujawnieniu stało się ono oczywiste, a jednak wciąż spotykały mnie przykrości. To, jak zachowuje się środowisko w takich przypadkach, mocno mnie niepokoi. Byłem idealistą i wierzyłem, że nauka to przede wszystkim poszukiwanie prawdy. Pewnie tak jest, ale jesteśmy tylko ludźmi i naukowcy muszą o tym pamiętać podczas prowadzenia badań.

Wszystkie te zdarzenia starannie notowałem i po wielu latach negatywnych doświadczeń napisałem książkę *University Responsibility for the Adjudication of Research Misconduct: The Science Bubble*, opublikowaną przez wydawnictwo Springer. Zawarto w niej poglądy naukowca na problem nadużyć w badaniach naukowych, a to jest dość rzadkie w znanej mi literaturze. Ta książka to także przewodnik dla innych badaczy. Jest ona, co mnie cieszy, chętnie czytana. Oczywiście opisuję w niej rzeczywiste wydarzenia, chociaż starałem się nie używać prawdziwych imion i nazwisk oraz nazw uczelni, informacje te można jednak z łatwością odnaleźć.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Tłumaczenie: Dominika Winiarska

Konsultacja merytoryczna: prof. dr hab. Ryszard Naskręcki

Transplantacja ratuje życie

Rozmowa z dr. hab. Zbigniewem Pastuszakiem, prof. Uczelni

Spotykamy się z okazji Ogólnopolskiego Dnia Transplantacji, który przypada 26 stycznia. To niezwykle ważna data, ponieważ transplantacja, tak jak w Pana przypadku, jest bardzo często jedynym sposobem na uratowanie czyjegoś życia. W jaki sposób przeszczep zmienia życie chorego? Czy teraz, po transplantacji, żyje Pan „normalnie”?

Na początku zastrzegę, że będę odpowiadał jako pacjent, i patrzę na tę tematykę z perspektywy pacjenta, a nie specjalisty. Mamy w Polsce, także w Lublinie, wybitnych transplantologów, którzy doskonale planują i wykonują operacje transplantacji i znają wszystkie procesy z nimi związane. Operacje te są organizowane i wykonywane zgodnie z przepisami obowiązującymi w naszym kraju. Z punktu widzenia pacjenta mogę jednak powiedzieć, że dzięki transplantacji żyję, mogę normalnie pracować, funkcjonować i od ponad trzech lat realizować dodatkową misję, którą jest promocja postaw protransplantacyjnych w naszym społeczeństwie na poziomie miasta, regionu i kraju. Przekaz takich osób jak ja, które miały bardzo poważne problemy zdrowotne, najczęściej nie z własnej winy, i przeżywały różne perypetie z nimi związane, ale wróciły do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie, w środowiskach pracy, w rodzinach, jest niezwykle ważny dla tych, którzy obecnie chorują albo znajdują się w procesie leczenia.

Czy kilka lat po tamtych wydarzeniach trudno jest Panu mówić o przeżyciach związanych z chorobą i transplantacją oraz angażować się w akcje społeczne promujące dawstwo organów?

To jest pytanie, na które ktoś może odpowiedzieć krótko: „nie, nie jest trudno” albo snuć bardzo długą odpowiedź. Osobiście uważam, że każdy pacjent jest inny, każda sytuacja choroby jest inna. Wstawienie do organizmu pacjenta organu pochodzącego albo od dawcy zmarłego, albo od dawcy żywego jest jednym ze sposobów leczenia chorób, które każdego z nas mogą dotknąć. Operacja przeszczepu stanowi ostateczną możliwość leczenia szeregu chorób dotyczących czy to problemów autoimmunologicznych, jak to było w moim przypadku, czy też problemów związanych chociażby z zatruciami paracetamolem, czy problemów kardiologicznych bądź nefrologicznych. Każdy z nas może w pewnym momencie obudzić się, „zżółknąć”, oddać bardzo ciemny mocz, zaobserwować, jak spada waga ciała i uciekają z nas siły życiowe. I tym samym stanąć w obliczu poważnej choroby. Dlatego muszę podkreślić, że choć proces leczenia, operacja przeszczepu oraz opieka potransplantacyjna są bardzo trudne – medycznie i społecznie – oraz kosztowne w każdym wymiarze, to ratują życie. Dlatego warto je wspierać i rozwijać.

Czy trudno o tym mówić? Jestem pewien, że to zależy od charakteru człowieka. Ja jestem realistą, działam operacyjnie. Zresztą zawodowo zajmuję się procesami logistycznymi, modelami, zarządzaniem informacją, więc tak z pewnością bardziej „po inżyniersku” patrzę na wszystko, co mnie dotyczyło i dalej dotyczy. Osoby, które są bardziej emocjonalne ode mnie, introwertyczne, będą to z pewnością inaczej, może głębiej przeżywać. Podejście zależy też od poziomu duchowości człowieka, jego religijności oraz tego, jak

Fot. Bartosz Proll

się mówi o problemach zdrowotnych i czy w ogóle się o nich mówi. Dla mnie operacja, którą przeszedłem, czy operacje, które przeszło wiele osób z mojego środowiska, są pewnym perfekcyjnie wykonanym zabiegiem medycznym. Dzięki splotowi bardzo wielu korzystnych czynników – znaleźli się odpowiedni lekarze, znalazł się odpowiedni dawca – żyję. Jestem wdzięczny rodzinie dawcy, że nie zmieniła decyzji tej osoby, której organ otrzymałem, tj. który fizycznie został we mnie „zamontowany” przez chirurgów transplantologów. Patrzę teraz na to wszystko z perspektywy czasu, żyjąc normalnie, będąc zdrowym człowiekiem, ale pamiętając o regularnych, co dwu-, trzymiesięcznych badaniach, przyjmując codziennie leki immunosupresyjne, godząc się z pewnymi ograniczeniami żywieniowymi, czy też pamiętając, że w każdej chwili może nastąpić odrzut organu i rozwój pierwotnej choroby.

Funkcjonuję normalnie, a przeszczep odbieram jako udaną, bardzo sprawnie przeprowadzoną procedurę medyczną. Dzięki wiedzy i umiejętnościom lekarzy chirurgów transplantacyjnych ze Szpitala Klinicznego Dzieciątka Jezus w Warszawie została ona świetnie wykonana, a dzięki stałej opiece transplantologów moje parametry życiowe nie odbiegają od normy. Ale ogromne znaczenie ma też to, że dostałem bardzo dobry, zdrowy organ od człowieka, który już niestety nie żyje. Dla mnie i mojej rodziny było to ogromne szczęście, ale dla rodziny dawcy i dla niego lub dla niej była to i zapewne nadal jest ogromna tragedia. Są oczywiście również wykonywane operacje przeszczepów od osób żywych, ale w Polsce dzieje się to rzadko, jeśli chodzi o narząd wątroby (taką operację wykonuje się zwykle w przypadku pacjentów pediatrycznych). Natomiast wiem z relacji osób po przeszczepach, które

mieszkają np. w Stanach Zjednoczonych, i z którymi mam stały kontakt, że tam są bardzo powszechne przeszczepy fragmentu wątroby od dawców żywych, nawet niespokrewnionych z pacjentem.

Podsumowując, patrzę bardzo pozytywnie i z dobrymi emocjami na to wszystko, co wydarzyło się w moim życiu i dzięki czemu mogę teraz normalnie żyć. Jednocześnie coraz częściej zdaję sobie sprawę, że im więcej czasu minęło od operacji przeszczepu, tym mniej odczuwam, że ją miałem. Do wszystkich uciążliwości można się przyzwyczaić. Teraz nie przeszkadza mi ani dzienna porcja leków immunosupresyjnych, ani regularne badania, ani nawet nieoczekiwane zabiegi, które muszę przechodzić, aby utrzymać organ we właściwym stanie. Moje perypetie zdrowotne są dla mnie „teraźniejszą historią”, a ja po prostu żyję dniem codziennym i przyszłością.

Jest Pan współautorem książki *Ku pokrzepieniu wątrób, trzustek, nerek i serc*, w której opisuje Pan swoje przeżycia i doświadczenia związane z chorobą, ale także m.in. procedury transplantacyjne i statystyki dotyczące przeszczepów w Polsce. Spisanie tych wspomnień w takiej formie było rodzajem terapii, czy może wypełnieniem misji naukowca w zakresie dzielenia się wiedzą i doświadczeniem?

Pewnie moi znajomi i przyjaciele, którzy są psychologami, znajdą wytłumaczenie takiego podejścia, swoistego *katharsis*, które trzeba przeżyć, aby rozliczyć się ze swoją przeszłością i móc dalej funkcjonować w społeczeństwie. Ale w przypadku książki nie chodziło o odreagowanie. Przecież nie można odreagować czegoś, co ciągle z nami jest.

Pozostali współautorzy książki: dr Roman Asyngier, Kamila Belczyk-Panków, prof. Artur Popek, są moimi przyjaciółmi. Profesor Popek jest artystą, doktor Asyngier finansistą, natomiast Kamila absolwentką UMCS i aktywną bizneswoman, działającą w sferze PR. Każdy z nas miał oczywiście określoną motywację, aby włączyć się ze swoimi przeżyciami w tworzenie tej książki, natomiast nasze wspólne przekonanie było takie, że robimy coś dobrego dla innych poprzez podzielenie się naszymi historiami, trudnymi perypetiami, ale pokazanymi w sposób przystępny, czasami humorystyczny, w celu udowodnienia, że z bardzo ciężkich chorób ludzie też wychodzą, leczą się, normalnie funkcjonują,

żyją, rozmnażają się itd. Tak było w przypadku Kamili, która w końcu została mamą, choć w książce opisuje perypetie zdrowotne i proces oczekiwania na przeszczep rodzinny (otrzymała nerkę od swojej mamy Beaty), a w jej opowieści dominują naprzemiennie: poziom kreatyniny i możliwość zajścia w ciążę. Wtedy widać było, że jest to dla niej najważniejsza część życia, coś, na czym się skupiła. Teraz ma wspaniałą córeczkę i pokazana historia, wyjście z ciężkiej choroby i realizacja największego marzenia udowadniają innym chorym, że zawsze jest nadzieja na powrót do normalnego życia.

Doszliśmy do wniosku, że jeżeli podzielimy się swoimi historiami, to ktoś, kto weźmie naszą publikację do ręki, przeczyta nasze historie i odnajdzie w nich siebie albo swój etap życia, swojej choroby, to będzie wiedział, że przed nim jest jeszcze coś więcej. Nie tylko smutne, tragiczne wydarzenia, ból związany z chorobą czy operacjami, powikłaniami po operacjach itd., ale również wyjście na prostą. Chcieliśmy pokazać, że przeszczepy, czy też bardzo ciężkie choroby, chociaż drastyczne i oparte – przynajmniej w istotnej części – na śmierci innej osoby, dawcy, stanowią pewien pozytywny dla społeczeństwa i dają nadzieję tym osobom, które myślą, że muszą już pożegnać się z życiem. A proszę mi wierzyć, że taka nadzieja pozwala radzić sobie z własnymi myślami i wieloma trudnymi momentami w trakcie choroby; ona dotyczy nie tylko pacjenta, ale – a może przede wszystkim – jego bliskich, których wsparcie również jest bardzo ważne.

Mój pomysł i udział w książce traktuję jako wyznaczenie człowieka, który funkcjonuje w środowisku społecznym i nauce. W sposób popularnonaukowy, ale jednak oparty na faktach medycznych, dokumentacji i konsultacjach z lekarzami, wybitnymi specjalistami w dziedzinie transplantologii, hepatologii, gastrologii, kardiologii i tych dziedzin medycyny, o których piszemy, chcieliśmy pokazać prawdę. Dążyliśmy do tego, żeby wiedza potencjalnych, przyszłych pacjentów oraz osób, które obecnie chorują, nie była oparta tylko na tym, co wyczytają w Internecie (bo nie zawsze jest to mądre) lub czego dowiedzą się od swojego lekarza rodzinnego (bo niestety nie zawsze ma odpowiednią wiedzę lub doświadczenie). Nasi czytelnicy dostają przekaz z pierwszej ręki, mogą obejrzeć nasze zdjęcia i dokumentację medyczną, znajdują w książce tylko mądre, sprawdzone i budujące informacje.

Na koniec może trudne, ale bardzo ważne pytanie, ponieważ kwestia transplantacji budzi dużo emocji i kontrowersji. W jaki sposób przekonać lub zachęcić ludzi niezdecydowanych bądź przeciwnych, aby po śmierci zechcieli przekazać swoje organy do przeszczepu? Co można powiedzieć ich rodzinom, by nie zmieniły decyzji swoich bliskich o dawstwie organów?

Zacznę od tego, że we wspomnianej książce opisuję w moim rozdziale podejście różnych religii do kwestii dawstwa organów i podejmowania decyzji o oddawaniu narządów do przeszczepów po swojej śmierci. Wszystkie religie, poza kilkoma odłamami dalekowschodnich, patrzą pozytywnie na ten aspekt życia i decyzji. Kato-licyzm także, ponieważ chrześcijaństwo opiera się na idei pomocy drugiemu człowiekowi. Dlatego jeżeli możemy zrobić coś dobrego dla innych, to powinniśmy to robić. W sensie religijnym to najwyższy poziom oddania siebie drugiemu człowiekowi. Jeżeli ktoś jest bardzo religijny, powinien wiedzieć, że dawstwo organów jest najwyższym dobrem, jakie może przekazać innym. Podkreślał to w swoich encyklikach św. Jan Paweł II, pisał o tym papież Franciszek. Sam jestem człowiekiem wierzącym, dlatego przed przeszczepem zawsze miałem przy sobie oświadczenie woli, niestety teraz nie mogę być dawcą, ale gdybym mógł, to bym nim był w dal-szym ciągu. To jest pierwsze podejście.

Drugie odwołuje się do świadomości. Cała moja ro-dzina deklaruje chęć dawstwa organów. Wiemy, że gdyby cokolwiek stało się z moją żoną lub dziećmi czy członkiem dalszej rodziny, to ich deklaracja jest taka, że ich organy zostaną przekazane do przeszczepu. My o tym rozmawialiśmy, nadal rozmawiamy i podzielili-smy się tym z naszymi przyjaciółmi. Większość z nich, a właściwie wszyscy nasi bliscy znajomi i przyjaciele deklarują, że też chcieliby swoje organy oddać. Gdy-by kogokolwiek z nas spotkała przedwczesna śmierć, to członkowie rodzin będą wiedzieć, jak postąpić. Czy tak postąpią? Trudno mi na to pytanie odpowiedzieć, bo granicznym sytuacjom towarzyszą ogromne emocje, oni sami muszą podjąć wówczas bardzo trudną decyzję.

Patrząc szerzej na problem zgód na pobranie orga-nów do przeszczepu – całego procesu nie ułatwia brak wiedzy i świadomości śmierci. Duża część społeczeń-stwa nadal uważa, nawet po stwierdzeniu śmierci móz-gu przez specjalną komisję lekarską, iż człowiek żyje, mimo że to respirator oddycha za osobę uznaną za zmar-

łą. Są ustawowe kryteria (opisujemy je w naszej książ-ce), na podstawie których stwierdza się śmierć, rozróż-nia moment, kiedy człowiek jeszcze żyje, a kiedy już nie. Takiej świadomości brakuje i jej brak powoduje w konsekwencji spadek liczby przeszczepów i najczęś-ciej śmierć osób, które na organy czekały, a które mo-głyby dalej żyć, robiąc coś dobrego dla społeczeństwa.

Wszystkie osoby, które zastanawiają się nad opisy-wanymi kwestiami, zachęcam do pogłębienia wiedzy na temat transplantacji. Śmierć bliskich zyskuje wów-czas pewien większy sens, ponieważ nie umierają oni w całości, jakiś ich fragment nadal żyje w innym czło-wieku. *Non omnis moriar* (Nie wszystek umrę) – moż-na trochę filozoficznie do tego podejść.

Być może nie wszyscy wiedzą, a powinniśmy wie-dzieć, że w Polsce istnieje tak zwana zgoda domniema-na, to znaczy, że na mocy przepisów każdy z nas może być dawcą, nie musi wyrażać swojej zgody oficjalnie, nie musi mieć żadnego dokumentu oświadczenia woli przy sobie. Jedynie w przypadku, gdy nie chcemy być dawcą, musimy złożyć nasz sprzeciw do tzw. Central-nego Rejestru Sprzeciwów, który jest prowadzony przez Poltransplant. W praktyce wygląda to jednak inaczej – lekarze najczęściej pytają członków rodziny po śmier-ci pacjenta, czy wyrażają zgodę na pobranie organów do przeszczepów, choć formalnie nie ma takiego obo-wiązku i nie muszą tego robić. W sensie prawnym ro-dzina nie jest właścicielem zwłok i można stosować procedury medyczne określone odrębnymi przepisa-mi. Chciałbym, żeby każdy z nas był bardziej świa-domy, abyśmy wiedzieli, że zgodnie z prawem każdy z nas jest potencjalnym dawcą. Jeżeli nie chcemy nim być, musimy wyrazić sprzeciw wobec transplantacji.

A jak zachęcić? Motywacją może być albo religia, albo etyka, albo wiara i chęć zrobienia czegoś dobre-go w życiu czy też uszanowania woli zmarłego, ponie-waż bardzo często jest tak, że rodziny wiedzą, jaka była decyzja albo jakie było podejście do kwestii transplan-tacji członka rodziny, który zmarł, ale nie potrafią się z tym pogodzić. Lekarze z reguły unikają w momen-cie śmierci pacjenta trudnych rozmów i „wymuszania” na rodzinie uszanowania woli zmarłego ze względu na fakt, że to by się obróciło przeciwko całej idei trans-plantacji i rozwojowi transplantologii.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Zjawisko meta w grach cyfrowych

Rozmowa z Agatą Waszkiewicz, doktorantką
Doctoral Studies in Literature and Linguistics
w Katedrze Anglistyki i Amerykanistyki UMCS

Jest Pani jedną z laureatek konkursu Preludium 20 NCN. Bardzo proszę o wyjaśnienie na wstępie, czego Pani projekt. Co mają na celu prowadzone badania?

Projekt zakłada przeprowadzenie wnikliwej dyskusji dotyczącej sposobów, w jakie metagry, to znaczy gry cyfrowe, które wykorzystują metafikcyjne oraz metareferencyjne zabiegi formalne, wpływają na relacje między graczem a postaciami wewnątrz gry. Ma on zatem dwa główne cele. Po pierwsze zbada, jakie rodzaje metazabiegów znajdują się w grach cyfrowych najczęściej oraz jak interaktywność tego medium modyfikuje je w stosunku do ich literackich oraz filmowych odpowiedników. Po drugie podziały oraz analizy przeprowadzone w pierwszej części będą stanowić podstawę do szczegółowej analizy tych tytułów gier, w których owe eksperymentalne formy zostały wykorzystane w celu kształtowania wspomnianych relacji. Projekt zaowocuje więc propozycją nowej, kompleksowej definicji metagatunku gier cyfrowych oraz wytworzeniem modelu do analizy relacji między graczami a fikcyjnymi postaciami, zachodzącymi wewnątrz tytułów należących do tego gatunku.

Czym są tytułowe metagry? Jakie możemy wskazać ich przykłady?

Proponuję nazwę „metagry” dla opisu gier, które z rozmysłem wykorzystują zabiegi formalne kojarzone z metafikcyjną literaturą oraz kinem. Terminu „metafikcja” używam tutaj m.in. za Lindą Hutcheon i Patricią Waugh w znaczeniu „fikcji o fikcji”, czyli autorefleksyjnych tekstów fikcyjnych, które obierają własną fikcjonalność za swój główny przedmiot. Ta świadomość własnego medium i własnego

statusu ontologicznego jako tekstu fikcyjnego (lub własnej tożsamości jako postaci fikcyjnej już na poziomie narracji) przejawia się często poprzez użycie jednego z wielu możliwych zabiegów formalnych, takich jak burzenie czwartej ściany, użycie niewiarygodnego narratora czy zwracanie uwagi graczy na obecność i wygląd interfejsu.

Przykładów metagier jest bardzo dużo. Ich opracowywaniem zajmują się głównie niezależni twórcy. Warto w tym miejscu wymienić chociażby gry stworzone przez Daniela Mullinsa: *Pony Island* (2016), *The Hex* (2018), *Doki Doki Literature Club* (Team Salvato 2017) czy *Stanley Parable* (Galaxy Cafe 2011).

Dlaczego wybrała Pani takie zagadnienie jako temat swoich badań?

Jako groznawca zainteresowany zjawiskiem meta w grach cyfrowych skupiam się przede wszystkim na burzeniu oraz kreowaniu czwartej ściany w grach wideo oraz tym, jak jej pozycjonowanie wpływa na ogólnie pojętą relację między osobą grającą a grą oraz postaciami z ekranu. Mówiąc „czwarta ściana”, mam na myśli niewidzialną barierę oddzielającą graczy od wspomnianych postaci.

Chociaż są to tematy wzbudzające zainteresowanie wielu groznawców, nie ma jeszcze tak szczegółowego opracowania zabiegów meta w grach w tym kontekście. Mój projekt oraz książka, która w związku z nim powstanie, ma zapełnić tę lukę w stanie obecnej wiedzy.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Materiał przygotowany w cyklu rozmów z naukowcami z UMCS – laureatami konkursów Opus i Preludium Narodowego Centrum Nauki.

Heinrich Schliemann – 200 lat od urodzin geniusza

Zdaję sobie sprawę z zaskoczenia propozycją tekstu o genialnym amatorze niemieckiej archeologii, urodzonym 6 stycznia 1822 r. Wielu nie znajdzie usprawiedliwienia w tym, że znaleziony przez niego skarb Priama w ruinach antycznej Troi był swego czasu światową sensacją i do dzisiaj uważany jest za jedno z najważniejszych archeologicznych odkryć. Chociaż, moim zdaniem, przewyższa je sama identyfikacja utrwalonego przez Homera miejsca, o które toczyły się krwawe boje. A wszystkim winna była piękna Helena pełna „cnót niewieścich”, gorące uczucie i... nieodpowiedzialne postęпки, które zniszczyły miasto, ale napisały jego legendę.

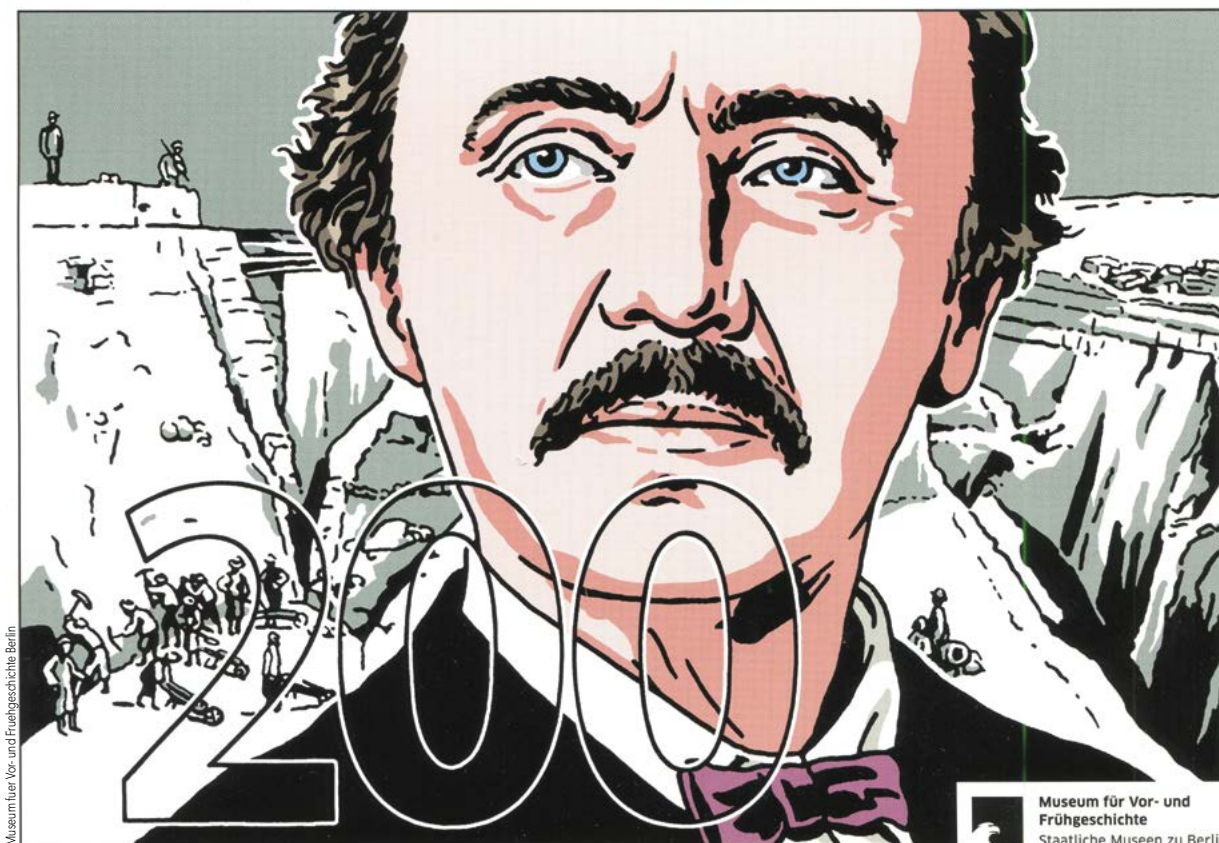
Otóż lubelska archeologia wiele zawdzięcza Schliemannowi – dzięki jego nazwisku ugruntowaliśmy naszą pozycję na naukowym rynku, a Muzeum im. Stanisła-

wa Staszica w Hrubieszowie stało się w centrum uwagi największych, światowych instytucji muzealnych.

Zaczęło się tak.

Sława gockich odkryć w Kotlinie Hrubieszowskiej oraz wystrzałowe wystawy o Gotach i Wandalach ułatwiły nam wykreowanie kolejnego międzynarodowego projektu, mającego ukazać światu zapomniane odkrycia dokonane przez polskich i niemieckich archeologów na południu Rosji i na Kaukazie w drugiej połowie XIX w. i na początku wieku XX. To my zwróciliśmy uwagę na wartość zabytków zalegających najmroczniejsze kąty muzealnych magazynów i przekonaliśmy partnerów do przypomnienia ich nie tylko publiczności, ale również nauce.

Nasz projekt był tyle bezczelny, co atrakcyjny (większość tych zasobów była w posiadaniu muzeów

← Zaproszenie na berlińską wystawę jubileuszową H. Schliemanna

Archiwum Instytutu Archeologii UMCS

↑ Z dr Alix Hensel, wicedyrektorką berlińskiego muzeum otwieramy wystawę „Skarby Troi”

niemieckich), że właściwie bez trudu przekonaliśmy przyszłych partnerów do realizacji lubelskich pomysłów. Głównym rozdającym karty w tej naukowej grze był prof. Winfried Menghin¹, wieloletni dyrektor Museum für Vor- und Frühgeschichte w Berlinie, jeden z ojców chrzestnych znakomitej międzynarodowej organizacji o nazwie Kommission zur Erforschung von Sammlungen Archäologischer Funde und Unterlagen aus dem nordöstlichen Mitteleuropa (KAFU), który na tych skarbach po prostu z urzędu siedział. A że był również człowiekiem o zupełnie nie niemieckiej fantazji i o ogromnej wyobraźni, więc po kilku, raczej wesołych spotkaniach, nie tylko łyknął pomysł, ale się do niego gorąco zapalił, w związku z czym zaczęliśmy sobie mówić po imieniu. Dał nam też imprimatur na nieograniczone buszowanie w zasobach muzealnych, wsparcie w kontaktach z kolegami i cały zespół ludzi, który służył nam daleko idącą pomocą i wsparciem. Bez zastanowienia zgodził się nawet, by premiera wystawy miała miejsce w zamku w Bevern w Dolnej Saksonii (tam odnosiły sukcesy nasze wystawy o Gotach i Wandalach), a dopiero stamtąd miała trafić do wy-

brednej berlińskiej i międzynarodowej publiki – Muzeum Pergamońskie stało się dla nas otworem.

Wtedy to prof. Menghin wyraził pragnienie zobaczenia z bliska „polskiego archeologicznego Eldorado”, jak mówił o wynikach naszych wykopalisk. Wiadomość o jego przyjeździe do Lublina zelektryzowała polską archeologię, która przeczuwała, że będziemy mieli jakieś korzyści z tej wizyty. Doceniły to również ówczesne władze rektorskie, które podjęły gościa z należnym szacunkiem; pochwaliliśmy się biblioteką, która od lat jest naszą dumą, i pojechaliśmy do Hrubieszowa, a już wtedy kiełkowała myśl, że wystawa o skarbach z południowej Rosji powinna trafić do tamtejszego muzeum. Był to pomysł tyle ekstrawagancki, co odważny, zważywszy, że partnerami miały być jedno z największych muzeów europejskich i małe muzeum powiatowe z krańców Unii Europejskiej. Ale prof. Menghin lubił takie wyzwania i zwykł mawiać, że jeśli trafi się z archeologią tam, gdzie nikt się jej nie spodziewa, to już właściwie nie trzeba wydawać pieniędzy na los na loterii.

Pojechaliśmy! Pogoda nam sprzyjała, wójt gminy Hrubieszów Jan Mołodecki był przejęty wizytą, jakby miał witać samego papieża i jak to on – wpadł na genialny pomysł, że nocować nie będziemy w hotelu, tylko w gospodarstwie agroturystycznym blisko Maśłomęcza. Niech widzą, jak archeologia napędza biznes. To osobna opowieść. Pomysł po prostu wypalił.

Objechaliśmy Kotlinę Hrubieszowską wzdłuż i wszerz. Byliśmy na grodzisku w Czerminie-Czerwieniu, oglądaliśmy ruiny kazimierzowskiego zamku na wyspie w Kryłowie, odbyliśmy długi spacer wzdłuż bajecznie pięknego Bugu. Zwiedziliśmy załążki gockiego skansenu w Maśłomęczu, gdzie miejscowi Goci podjęli nas po królewsku; no i zwiedziliśmy muzeum, które zrobiło na berlińczykach bardzo pozytywne wrażenie. Jeszcze bardziej pozytywne wrażenie zrobili natomiast młodzi, świeżo tam zatrudnieni absolwenci naszej archeologii – dzisiejszy dyrektor muzeum Bartłomiej Bartecki i słuchaczka naszej szkoły doktorskiej Anna Hyrczała.

Przy ostatnim hrubieszowskim obiedzie słuchałem z satysfakcją recenzji tego, co zwiedzaliśmy, ale w pewnym momencie prof. Menghin popadł w nieoczekiwaną zadumę. Strzelił do mnie, powtarzanym potem po wielokroć w moich opowieściach zdaniem: „Drogi kolego, wszystko pięknie, ale to muzeum nie ma przyszło-

¹ A. Kokowski, Zmarł prof. dr Winfried Menghin – Przyjaciel UMCS, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 8 (198), s. 22.

ści, bo nie ma szans rozwoju. Dlaczego tam na przykład nie ma zabytków z waszych wykopalisk?”.

I tutaj wkroczył do akcji Schliemann!

Moja błyskawiczna riposta też przeszła do legendy: „Proszę pokazać w Hrubieszowie skarb Priama, a muzeum stanie się jednym z najbardziej rozpoznawalnych w kraju!”.

Gościom wypadły sztuce z rąk, profesor się naburmuszył, całą drogę powrotną nie zamieniliśmy słowa. Pożegnanie było uprzejme, ale wiało chłodem. „No to po ptakach”, pomyślałem sobie: „właśnie uśmierciłeś projekt o skarbach rosyjskiej archeologii”.

Po kilku miesiącach zadzwonił telefon: „Przemyślałem, to genialny pomysł wysłać Schliemanna do tego Hrubieszowa. Tylko czy oni tam udźwigną odpowiedzialność i potrafią skonsumować taką szansę?”. Odetchnąłem z ulgą. Co prawda ówczesna pani dyrektor dostała palpacji serca, ale nasi młodzi absolwenci wyczuli swoją szansę perfekcyjnie i rzucili się na nią jak zgłodniałe wilczki.

Schliemann przyjechał do Hrubieszowa w marcu 2010 r. Ówczesny minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski długo nie mógł uwierzyć, że to wszystko prawda. W swoim liście do organizatorów, opublikowanym w polsko-ukraińskojęzycznym katalogu napisał:

„Jako Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej gest berlińskich Muzealników przyjmuję z radością, uznaniem i wdzięcznością. Mieszkańcom Ziemi Hrubieszowskiej gratuluje, że ich stosunek do archeologicznego dziedzictwa został oceniony tak wysoko. Siłę moich wyrazów uznania wzmacnia fakt, że przygotowując wystawę o skarbach Troi, odczuli oni potrzebę otwarcia jej dla wschodnich sąsiadów, równoprawnych przecież spadkobierców homerowego dziedzictwa².”

Po prostu bomba!

Nasi absolwenci po raz pierwszy pokazali pazur swoich talentów i kompetencji. Takiej wystawy Schliemann nie miał nigdzie na świecie! Niemieccy goście przecie-

Archiwum Instytutu Archeologii UMCS

rali oczy ze zdumienia i płatali się w słowach uznania dla tego, co zobaczyli. Muzeum szturmowały tłumy³.

I nagle do wszystkich dotarło, że jest to jedna z najważniejszych instytucji w regionie! I taką pozostała do dzisiaj. UMCS również sprawiedliwie grzał się w ogniu tego sukcesu.

Sprawił to Heinrich Schliemann i wydobyte przez niego skarby. Dlatego warto pamiętać o nim w 200. rocznicę urodzin. Bez tej wystawy lubelska archeologia z całą pewnością nie byłaby w miejscu, w którym jest dzisiaj.

Postscriptum.

Od 13 maja do 6 listopada 2022 r. będzie można zobaczyć w Berlinie wielką wystawę „Schliemanns Welten”, a w filMOTECE niemieckiej stacji telewizyjnej ZDF można już dzisiaj oglądać świetny dokument Franka Vorpahla pt. *Do kogo należy „skarby Priama”? Heinrich Schliemann między mitem a prawdą*. Mam nadzieję, że pandemia straci do tego czasu impet i pozwoli nam obejrzeć ten projekt; no a film można sobie odtworzyć w domowym zaciszu na komputerze, do czego szczerze zachęcam.

Andrzej Kokowski

↑ Bohaterowie „Skarbów Troi”. Od lewej: prof. Andrzej Kokowski, Anna Hychała i Bartłomiej Bartecki

² A. Kokowski (red.), *Troja – sen Henryka Schliemanna – Троя. Сон Генриха Шлиманна*, Hrubieszów – Lublin 2010.

³ A. Kokowski (red.), *Troja – sen Henryka Schliemanna. Podsumowanie projektu „Archeologiczne Listy”*, Nr 65:2010 (2011).

XXV Interdyscyplinarne Seminarium Krajobrazowe

2 grudnia 2021 r. odbyło się XXV Interdyscyplinarne Seminarium Krajobrazowe, zorganizowane przez Komisję Krajobrazu Kulturowego Polskiego Towarzystwa Geograficznego (PTG) we współpracy z Katedrą Gospodarki Przestrzennej UMCS. Spotkanie miało charakter zdalny, a jego temat brzmiał „Doświadczenie krajobrazu i jego znaczenie terapeutyczne”. Od ponad dwóch lat żyjemy w kryzysie związanym z rozprzestrzenianiem się wirusa Sars-CoV-2, który wprowadził znaczące zmiany w zachowaniach ludzi oraz wpłynął na percepcję i kształtowanie przestrzeni. Dystans społeczny i zakaz spotkań publicznych doprowadziły do izolacji, a nawet fobii społecznej. Z drugiej strony wymuszone odosobnienie mogło wpłynąć na potrzebę kontaktu z krajobrazem, będącym źródłem pozytywnych doświadczeń. Pandemia wskazała zatem nowe wyzwania dla społeczeństwa.

Celem seminarium była dyskusja naukowa na temat roli doświadczenia krajobrazu w badaniach krajobrazowych, edukacji i kształtowaniu krajobrazu, w szczególności wobec wyzwań pandemii COVID-19. Dodatkowym powodem organizacji seminarium były szczególne jubileusze – 20 lat Komisji Krajobrazu Kulturowego PTG, 85. rocznica urodzin prof. Krzysztofa H.

Punkt widokowy w Górach Pieprzowych w czasach pandemii – miejsce szczególnego doświadczenia krajobrazu

Wojciechowskiego (honorowego członka komisji) i 35. rocznica wydania jego rozprawy habilitacyjnej pt. *Problemy percepcji i oceny estetycznej krajobrazu* (Wyd. UMCS 1986).

Komiteta naukowy tegorocznego seminarium tworzyli: dr hab. Urszula Myga-Piątek (Uniwersytet Śląski), ks. dr hab. Jacek Łapiński (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), dr hab. Adam Senetra (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), prof. dr hab. Krzysztof H. Wojciechowski (UMCS). Za organizację odpowiadał komitet organizacyjny w składzie: dr hab. Sebastian Bernat, dr Małgorzata Flaga, mgr inż. Karolina Trykacz, inż. Jakub Skibiński (wszyscy z UMCS).

W seminarium uczestniczyło prawie 50 osób reprezentujących różne dyscypliny z zakresu nauk społecznych, humanistycznych, technicznych, przyrodniczych oraz nauk o sztuce, co świadczy o interdyscyplinarności podjętej tematyki. Oprócz pracowników naukowych z krajowych ośrodków (m.in. z Bydgoszczy, Krakowa, Łodzi, Olsztyna, Poznania, Sosnowca, Warszawy) w spotkaniu uczestniczyli studenci, pracownicy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, animatorzy kultury oraz terapeuci.

Seminarium otworzyli: dr Jolanta Rodzoń (dziekan Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS), dr hab. Urszula Myga-Piątek (przewodnicząca PTG) oraz dr hab. Sebastian Bernat. W ramach czterech sesji referatowo-dyskusyjnych wygłoszono 14 referatów teoretycznych i praktycznych, które prezentowały współczesne perspektywy badawcze i różne aspekty/wymiary doświadczenia krajobrazu. Dyskutowano m.in. na temat rodzaju doświadczeń występujących w kontakcie z krajobrazem, współczesnej roli doświadczenia krajobrazu, użyteczności doświadczenia krajobrazu w kształtowaniu/projektowaniu krajobrazu oraz zastanawiano się, czy pandemia/kryzys wpłynęły na zmianę doświadczenia krajobrazu. Prof. dr hab. Beata Frydryczak przedstawiła wielowymiarowość doświadczenia krajobrazu, dr hab. Mateusz Salwa zaprezentował temat „Estetyczne wartości codziennych krajobrazów”, dr inż. arch. Anna Staniewska mówiła o znaczeniu ogrodów i krajobrazu przy azylach dla obłąkanych w pismach programowych psychiatrów w XIX w. w kontekście współczesnych badań na temat spektrum zielonych

Fot. Sebastian Bernat

Fot. Sebastian Bernat

↑ Krajobraz nadbużański w okolicach Włodawy jako przedmiot doświadczania krajobrazu z perspektywy dziecka

terapii, dr hab. inż. arch. Monika Trojanowska zaprezentowała wzorzec miejsc promocji zdrowia w mieście – nowe atrybuty i doskonalenie procesu, dr hab. Joanna Angiel scharakteryzowała doświadczanie rzeki i krajobrazów nadrzecznych w perspektywie edukacji geograficznej, dr Robert Losiak mówił o „Pejzażu dźwiękowym nocnego miasta – w kontekście badań nad współczesną audiosferą Wrocławia”, dr hab. inż. Agnieszka Jaszczak i dr inż. Beata Płoszaj-Witkowska mówiły o funkcji terapeutycznej przestrzeni w kontekście rewitalizacji miast *Cittaslow* oraz o terapiach roślinami podczas pandemii, dr Ilona Potocka przedstawiła temat „*Slow tourism* a doświadczanie krajobrazu multisensorycznego”, zaś mgr inż. Karolina Trykacz oraz inż. Jakub Skibiński zreferowali wyniki badań przeprowadzonych wśród lubelskich studentów, dotyczących wpływu pandemii COVID-19 na atrakcyjność terenów rekreacyjnych. W dyskusji podkreślano wielowymiarowość doświadczenia krajobrazu, prawo każdego człowieka do krajobrazu oraz potrzebę edukacji krajobrazowej, zwłaszcza decydentów, na których w znacznej mierze spoczywa odpowiedzialność za jakość krajobrazu.

W ramach seminarium zostały także przybliżone dokonania zmarłego 14 sierpnia 2021 r. Raymonda Muraya Schafera, uznawanego za twórcę idei *soundscape*, z uwagi na jego wyjątkowe podejście integrujące ludzi z różnych kontynentów oraz kierowane dobrem człowieka i całej ludzkości. Pokazał on, że *soundscape* (krajobraz dźwiękowy) to nie tylko źródło inspiracji artystycznych, ale również przedmiot ochrony oraz projektowania przeciwstawiającego się inwazji hałasu. Schafer zachęcał do słuchania krajobrazów, czyli szczególnego ich doświadczania z położeniem szczególnego nacisku na to, co się słyszy. Edukacja stano-

wiła znaczący wymiar jego działań (ćwiczenia „czyszczenia uszu”).

Seminarium „Doświadczanie krajobrazu i jego znaczenie terapeutyczne” było szóstym z kolei interdyscyplinarnym seminarium krajobrazowym, którego organizacji podjęli się pracownicy UMCS. Tematyka poprzednich seminariów to: „Dźwięk w krajobrazie. Stan i perspektywy badań” (2008), „Niematerialne wartości krajobrazów kulturowych” (2010), „Sacrum w krajobrazie” (2012), „Krajobrazy inspiracji. Inspiracje krajobrazowe” (2016), „Krajobraz a zdrowie i jakość życia” (2017). Wyrażamy nadzieję, że takie spotkania będą kontynuowane, najlepiej w formie stacjonarnej. Tego typu wydarzenia są okazją do wymiany myśli i nawiązania współpracy owocującej ważnymi projektami naukowymi i działaniami praktycznymi.

Sebastian Bernat

Katedra Lingwistyki Stosowanej UMCS i Instytut Sławistyki Uniwersytetu w Poczdamie zacieśniają współpracę

Mimo pandemii pierwsze tygodnie nowego roku akademickiego 2021/2022 obfitowały w liczne kontakty, spotkania i współpracę na polu dydaktycznym i naukowym między Katedrą Lingwistyki Stosowanej UMCS a Instytutem Sławistyki Uniwersytetu w Poczdamie. Obchodzony w bieżącym roku akademickim jubileusz 30-lecia istnienia Uniwersytetu w Poczdamie (do roku 1991 Pädagogische Hochschule

Potsdam/Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Poczdamie) był okazją do rozmów na temat rozwoju tej instytucji i wytyczenia dalszych kierunków współpracy z nią.

Kooperacja lubelskiej lingwistyki stosowanej z Instytutem Sławistyki Uniwersytetu w Poczdamie sięga roku akademickiego 2016/2017, kiedy została podpisana umowa bilateralna o wymianie studentów i wykładowców w ramach programu Erasmus. W lutym 2017 r. w ówczesnym Zakładzie Lingwistyki Stosowanej gościła przez kilka dni dwudziestoosobowa grupa studentów z Poczdamu pod opieką wykładowców – dr Agnieszki Hudzik oraz dr. Lothara Quinkensteina. Studenci zwiedzili laboratorium tłumaczeniowe, poznali bazę dydaktyczną i uczestniczyli w warsztatach i wykładach prowadzonych przez pracowników Zakładu Lingwistyki Stosowanej. W roku akademickim 2018/2019 został powołany zespół programowy w celu stworzenia polsko-niemieckich studiów kulturowych i translatorских w formule wspólnego dyplomowania. Pierwszy nabór na studia polsko-niemieckie ruszył już w kolejnym roku akademickim 2019/2020 i obecnie już trzeci rocznik realizuje program studiów licencjackich, który ma charakter międzynarodowy, zorientowany na komunikację międzykulturową i daje możliwość solidnego opanowania obu języków z uwzględnieniem realiów i specyfiki kulturowej każdego z nich. Studenci z Poczdamu i Lublina z wyjątkiem pierwszego i ostatniego semestru studiują razem. W drugim i trzecim semestrze cała grupa odbywa studia w Poczdamie, w czwartym i piątym semestrze w Lublinie, co niewątpliwie sprzyja nawiązywaniu bliskich kontaktów i wzajemnemu poznaniu się.

Wybuch pandemii w marcu 2020 r. i związane z tym przejście na nauczanie zdalne lub online oraz trudności dotyczące zwłaszcza mobilności międzynarodowej nie pokrzyżowały ostatecznie ambitnych planów twórców nowego kierunku oraz studentów podejmujących studia polsko-niemieckie. Pierwsza grupa pięciu studentów z Lublina wyjechała do Poczdamu w semestrze letnim 2021. Trzech studentów studiów polsko-niemieckich z Poczdamu przyjechało w semestrze letnim 2021 do Lublina, by studiować tutaj w kolejnych dwóch semestrach.

Dopełnieniem wymiany studenckiej stała się w ostatnich tygodniach „ofensywa dydaktyczna”, realizowana przy udziale wykładowców obu uniwersyte-

tów. W dniach 20–26 października 2021 r. Katedra Lingwistyki Stosowanej gościła wykładowcę z Instytutu Sławistyki w Poczdamie. Dr Birgit Krehl przeprowadziła warsztat tłumaczeniowy dla studentów lingwistyki stosowanej oraz studiów polsko-niemieckich pt. *„Der Titel ist eine wahre Kleinigkeit (Lessing) – Zur Translation von Romantiteln / „Tytuł to doprawdy drobiazg – problematyka tłumaczeniowa w tytułach powieści”*.

W pierwszych trzech tygodniach listopada (1–19 listopada) z ofertą dydaktyczną do Poczdamu udało się trzech wykładowców Katedry Lingwistyki Stosowanej. Dr hab. Joanna Pędzisz przeprowadziła warsztat dotyczący dyskursu medialnego w ujęciu kontrastowym, zapoznając studentów z wybranymi kategoriami analitycznymi wykorzystywanymi do określenia zjawisk specyficznych dla dyskursu medialnego, w tym internetowego. Kierownik Katedry Lingwistyki Stosowanej dr hab. Jarosław Krajka, profesor Uczelni i prodziekan ds. kształcenia Wydziału Filologicznego poprowadził zajęcia warsztatowe *„Czy korpus prawdę Ci powie? Językoznawstwo korpusowe w pracy tłumacza”* oraz uczestniczył w spotkaniu roboczym z kierownikiem polonistyki Uniwersytetu w Poczdamie prof. dr Magdaleną Marszałek, które dotyczyło kluczowych zagadnień dalszej współpracy w ramach studiów polsko-niemieckich. Dr Marta Michaluk, koordynator programu Erasmus w Katedrze Lingwistyki Stosowanej zapoznała studentów z wybranymi aspektami praktycznymi w ramach językowo-kulturowego obrazu świata i komunikacji międzykulturowej podczas warsztatu pt. *„Dlaczego kultura? Oberflächliche Menschen haben Tiefenangst (Ernst Ferstl) / Powierzchni ludzie boją się głębi”*. W semestrze letnim 2022 r. oczekiwana jest wizyta prof. dr Magdaleny Marszałek w Lublinie.

Prężny rozwój współpracy między Katedrą Lingwistyki Stosowanej UMCS a Instytutem Sławistyki Uniwersytetu w Poczdamie zaowocował nowym kierunkiem studiów na poziomie licencjackim i wdrożeniem kształcenia międzykulturowego ukierunkowanego na wymianę polsko-niemiecką i czerpanie z wzajemnych doświadczeń, co niewątpliwie stanowi duży walor i przyczynia się do ubogacenia oferty naszej Uczelni.

Marta Michaluk

Spotkanie z firmą Transition Technologies MS S.A.

14 grudnia 2021 r. na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS odbyło się spotkanie z firmą Transition Technologies MS S.A. (TTMS). Prelekcję wygłosił Krzysztof Łopucki, Senior Fullstack Developer z lubelskiego biura TTMS. Kilka dni przed spotkaniem studenci zostali poproszeni o wypełnienie ankiety na temat znajomości tematów poruszanych na wykładzie.

Swoje wystąpienie Krzysztof Łopucki rozpoczął od prezentacji firmy. Szczególną uwagę zwrócił na misję, jaką jej przyświeca, czyli tworzenie systemów i rozwiązywanie różnorodnych problemów dzięki długofalowej współpracy z rzeszą klientów. Opowiedział o wykorzystywanych przez TTMS technologiach, w szczególności platformie Salesforce. Podkreślił proekologiczne funkcjonowanie firmy oraz plany służące jeszcze niższej emisji dwutlenku węgla. Ponadto przedstawił możliwości praktyk w TTMS oraz lubelski oddział firmy wraz z zachętą do odbycia praktyk właśnie tutaj.

Następnie prelegent odpowiadał na pytania studentów, które w większości dotyczyły praktyk. Słuchacze dowiedzieli się, że praktyki trwają miesiąc, odbywają się najczęściej w lipcu lub sierpniu i są płatne. Praktykant zazwyczaj od poniedziałku do czwartku pracuje nad realnymi problemami pod okiem opiekuna, zaś piątek jest dniem pracy samodzielnej w biurze lub zdalnie. Istnieje możliwość zatrudnienia studenta bezpośrednio po okresie praktyk. Wszystkie szczegóły dotyczące kariery oraz procesu rekrutacji można znaleźć na stronie <https://ttms.pl> w zakładce Kariera. Współpracę z lubelskim oddziałem TTMS nawiązało już Studenckie Koło Naukowe Informatyki UMCS. Dzięki temu studenci będą na bieżąco informowani o najnowszych ofertach i wydarzeniach w firmie. Koło planuje także kilka kolejnych wykładów m.in. z udziałem TTMS.

Drugą część spotkania stanowił merytoryczny wykład pt. „Wstęp do Angular 2+” dotyczący technologii frontendowych, w szczególności frameworka Angular. Wykładowca opowiedział, czym jest frontend, dlaczego warto uczyć się CSS, JavaScript oraz wymienił częste pytania z rozmów rekrutacyjnych związane z tym tematem. Po krótkim wprowadzeniu do JavaScript przeszedł

Fot. Maciej Miroslaw

do głównej części wykładu, czyli informacji na temat Angular. Prelegent omówił kluczowe zagadnienia dotyczące tego frameworka, w tym różnice w wersjach, najważniejsze pojęcia oraz pojawiające się problemy. W tym celu pokazał działanie przykładowej aplikacji. Wiele fragmentów kodu zaprezentowanych na prelekcji dostępnych jest dla zainteresowanych na platformie GitHub (<https://github.com/klopucki/umcs>). W trakcie wykładu i po jego zakończeniu Krzysztof Łopucki udzielał wyczerpujących odpowiedzi na pytania studentów. Na zakończenie omówione zostały odpowiedzi na pytania z ankiety wstępnej oraz praktyczne wskazówki dotyczące rozmów kwalifikacyjnych do pracy.

Firma Transition Technologies MS S.A. to dostawca nowoczesnego outsourcingu IT w Polsce i na rynkach zagranicznych. TTMS należy do Grupy Transition Technologies, jednego z największych podmiotów branży IT w Polsce. Obsługuje globalne organizacje w 22 krajach na 3 kontynentach, zatrudnia ponad 600 osób, ciągle zwiększając obroty, liczbę klientów i projektów. Firma posiada aktualnie pięć oddziałów, jedno z pierwszych jej biur powstało w Lublinie. Od ponad 25 lat w TTMS tworzone są systemy, m.in. w sektorach: farmaceutycznym, medycznym, edukacyjnym, publicznym czy wojskowym. Podstawowe usługi świadczone przez TTMS to: rozwój i utrzymanie systemów IT, konsulting IT, projektowanie rozwiązań, szkolenia e-learningowe, dedykowane centra obsługi. Wśród wykorzystywanych przez TTMS technologii kompetencji są m.in. platforma Salesforce, Adobe Experience Manager, cloud computing, rozwiązania Microsoft, systemy klasy Enterprise, Data Science, Business Intelligence.

Aneta Wróblewska

Najlepsi studenci UMCS nagrodzeni stypendium Santander Universidades

20 grudnia 2021 r. w formie online odbyło się spotkanie z laureatami Nagrody Santander Universidades. Nagrodzonych zostało 62 studentów naszej Uczelni, odznaczających się wysokimi wynikami w nauce oraz osiągnięciami na polu naukowym, artystycznym, sportowym, a także zaangażowaniem w działalność społeczną.

W spotkaniu udział wzięli: prof. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, mgr Grażyna Elżbieta Fiolek, kanclerz UMCS, mgr Alicja Borzęcka-Szajner, dyrektor Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, mgr Izabela Pastuszko, dyrektor ACKiM UMCS Chatka Żaka oraz Paulina Rynkiewicz, reprezentująca Santander Universidades.

W roku akademickim 2021/2022 stypendia Santander Universidades dla najlepszych studentów UMCS przyznano łącznie 62 osobom w wymiarze: 10 stypendiów po 1000 zł brutto jednorazowo; 12 stypendiów po 800 zł brutto jednorazowo; 40 stypendiów po 600 zł brutto jednorazowo.

Celem inicjatywy jest wsparcie przedsięwzięć organizowanych przez UMCS o charakterze naukowym, artystycznym, sportowym o zasięgu krajowym i międzynarodowym, a także wsparcie rozwoju współpracy międzynarodowej poprzez dofinansowanie mobilności studentów, doktorantów i pracowników UMCS, zadań własnych Uniwersytetu i realizowanych projektów.

Stypendia Santander Universidades dla najlepszych studentów UMCS skierowane są do studentów II lub III roku studiów I i II stopnia, a także od II do V roku studiów jednolitych magisterskich i w roku poprzedzającym rok akademicki, w którym ogłaszany jest nabór wniosków o stypendium Santander Universidades.

W konkursie, oprócz wysokich wyników w nauce, w tym średniej ocen nie niższej niż 4,0, były brane pod uwagę następujące kryteria:

- indywidualne osiągnięcia naukowe, np. publikacja recenzowanego artykułu w czasopiśmie naukowym, czynny udział w konferencjach naukowych, rozpoczęcie lub zrealizowanie projektu badawczo-naukowego, powiązanego z prowadzonym w UMCS kierunkiem studiów;
- nagrody lub wyróżnienia w konkursach artystycznych o znaczeniu międzynarodowym lub krajowym, do których zwycięskie projekty artystyczne powstały przy współpracy z jednostkami UMCS, w szczególności z Wydziałem Artystycznym lub w ramach działalności programowej ACKiM UMCS Chatka Żaka;
- zdobycie wysokiego miejsca (I–III) w zawodach sportowych o zasięgu krajowym lub międzynarodowym i członkostwo w AZS UMCS;

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

- czynne uczestnictwo w kołach naukowych lub organizacjach studenckich działających na Uczelni, w tym aktywny udział w co najmniej jednym wydarzeniu o charakterze popularnonaukowym, np. Lubelskich Wirtualnych Dniach Nauki, prowadzenie działalności na rzecz promocji Uniwersytetu, wolontariat.

O stypendium Santander Universidades dla najlepszych studentów UMCS mogli ubiegać się także studenci cudzoziemcy realizujący kształcenie na zasadach pełnej odpłatności za studia bez względu na ich poziom czy formę.

Stypendia zostały ufundowane w ramach międzynarodowego programu wsparcia szkolnictwa wyższego Santander Universidades, realizowanego w Polsce przez Santander Bank Polska S.A.

Klaudia Olender

Fot. Bartosz Prohl

Wspieramy edukację

Rozmowa z Wojciechem Leśniewskim – dyrektorem Santander Universidades w Polsce

Jaka jest misja programu Santander Universidades?

Naszą misją jest wspieranie rozwoju społeczności akademickiej. Realizujemy ją m.in. poprzez Stypendia Santander – nagradzamy wybitnych studentów, organizujemy programy rozwojowe oraz webinary z ekspertami, wspieramy organizacje studenckie i koła naukowe w organizacji ich przedsięwzięć. Sprawiamy, że współpraca edukacji z biznesem jest wartością dodaną dla każdej ze stron.

Jakie kompetencje zwiększają wspomniane programy rozwojowe?

Przygotowując we współpracy z uczelniami kolejne inicjatywy, skupiamy się na kompetencjach, które są obecnie poszukiwane na dynamicznie zmieniającym

@Santander Universidades

◀ Wojciech
Leśniewski

©Santander Universidades

się rynku pracy. Są to kompetencje cyfrowe, językowe, miękkie i biznesowe. Chcemy umożliwiać naszym stypendystom lepszy start na rynku pracy oraz zapewnić większe możliwości na obecnej ścieżce edukacji i kariery.

Wierzmy też w to, że należy uczyć się przez całe życie, dlatego obecne inicjatywy rozwojowe prowadzimy pod wspólnym hasłem #NeverStopLearning.

Od ilu lat funkcjonuje Santander Universidades?

Pod koniec 2021 r. rozpoczęliśmy obchody 25-lecia działalności programu na świecie i 10-lecia w Polsce. Wsparcie świata akademickiego jest już realizowane w 11 krajach na kilku kontynentach, m.in. w Europie, Ameryce Południowej, Ameryce Północnej, Azji i Afryce. Od początku istnienia programu na świecie przyznaliśmy 630 000 stypendiów dla studentów, absolwentów, doktorantów i pracowników uczelni. Więcej szczegółów oraz raport podsumowujący nasze działania w Polsce można zobaczyć na stronie: www.santander/pl/10lat.

Natomiast placówka relacyjna Santander Universidades w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej funkcjonuje już ponad trzy lata – jej otwarcie odbyło się

w 2018 r. Od tego czasu zorganizowaliśmy we współpracy z Uczelnią wiele różnych inicjatyw, m.in. programy stypendialne i grantowe dla społeczności akademickiej, serię warsztatów dla studentów (DISC, warsztaty z kreatywności oraz zarządzania sobą w czasie), #meetup_UMCSXSantander, czyli bezpłatny cykl spotkań ze znanymi osobami, współorganizowaliśmy I Dzień Internacjonalizacji oraz Akademię Przedsiębiorczości.

Jakie programy są w planach na ten rok?

Planów mamy mnóstwo. Najważniejsze z nich to kolejne edycje stypendiów językowych we współpracy z ośrodkiem edukacyjnym British Council, program rozwijający umiejętności cyfrowe z Massachusetts Institute of Technology czy konkurs Studencki Nobel 2022. Wszystkich zainteresowanych ciągłym rozwojem zapraszam do aplikowania na bezpłatne kursy i szkolenia na stronie www.santander-grants.com/pl. Również na tej platformie pojawią się inicjatywy lokalne we współpracy z UMCS, m.in. szkolenia dla pracowników uczelni Personal Branding oraz kolejna edycja Akademii Przedsiębiorczości.

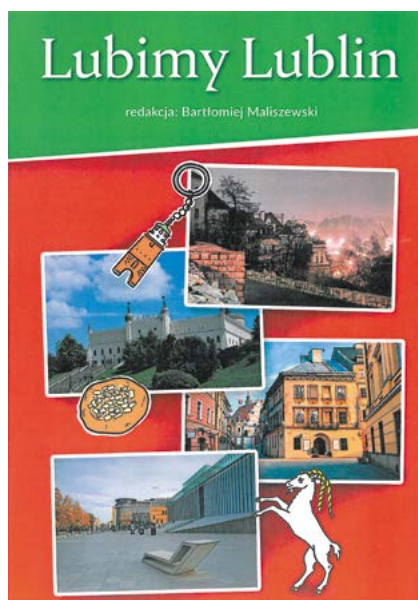
Projekt CJKP UMCS „Lubimy Lublin” już gotowy

W Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS zakończyły się prace nad projektem „Lubimy Lublin”, który był realizowany przy wsparciu finansowym Gminy Lublin w ramach Programu Wspierania Inicjatyw Akademickich.

Projekt „Lubimy Lublin” jest skierowany głównie do cudzoziemców, którzy studiują (bądź chcą studiować) w naszym mieście. Obejmuje dziesięć lekcji, a każda z nich składa się z dwóch części. Pierwsza to kilkuminutowe filmy o Lublinie, które dotyczą różnych kategorii tematycznych (lubelskie zabytki, muzea, pomniki, legendy, ośrodki administracyjne, akademickie, teatralne, sportowe i rekreacyjne). Dzięki tej różnorodności można przedstawić nie tylko panoramę Lublina, ale i prezentować szeroki zasób słownictwa. Drugą część stanowią bogato ilustrowane ćwiczenia językowe, które służą objaśnianiu trudniejszej leksyki, sprawdzaniu stopnia rozumienia tekstu, a także utrwalaniu (oraz rozwijaniu) informacji podawanych w filmach. Dużym walorem pliku tekstowego jest jego atrakcyjna szata graficzna, którą współtworzą liczne rysunki oraz fotografie (a ich częstym źródłem jest m.in. strona umcs.pl oraz społecznościowa strona CJKP UMCS z fotografiami Wacławska Kostki).

Lekcje (zarówno filmy, jak i poświęcone im ćwiczenia w pliku PDF) będą bezpłatnie dostępne w Internecie. Choć tworzą one pewną całość, to można z nich korzystać również w selektywny sposób, wybierając poszczególne filmy (a nawet ich fragmenty) oraz jednostkowe ćwiczenia, co z pewnością przyczyni się do większej popularności udostępnionych materiałów (ich odbiorcy będą mogli dokonywać wyboru według swoich zainteresowań oraz doraźnych potrzeb).

Projekt „Lubimy Lublin” służy kilku ważnym celom. Pierwszy z nich to nauczanie języka polskiego oraz sprawdzanie jego znajomości (na poziomie B1+/B2). Drugi to przekazywanie wiedzy o polskiej kulturze i historii. Trzeci to promocja Lublina jako miasta, które

łączy bogatą przeszłość z nowoczesnością, a także jest jednym z najważniejszych ośrodków akademickich w Polsce. Czwartym celem jest integracja zagranicznych studentów, którzy przebywają w naszym mieście (już sam tytuł „Lubimy Lublin” wskazuje na pewną wspólnotę, którą chcemy wzmacniać i poszerzać także za pomocą tej publikacji). Piątym celem jest wzbogacenie oferty dydaktycznej oraz zaprezentowanie kolejnego sposobu nauczania języka polskiego i kultury.

Należy także wspomnieć, że jedną z inspiracji powstania multimodalnego projektu „Lubimy Lublin” był opracowany przez Instytut Filologii Polskiej i Instytut Neofilologii UMCS projekt „Język polski ponad

granicami” (finansowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w ramach Programu Promocja Języka Polskiego), którego część stanowi prezentowany w Internecie cykl filmowy „Lubelskie migawki”. To właśnie podczas jego oglądania powstał pomysł, żeby za pomocą filmów oraz towarzyszących im ćwiczeń językowych przybliżyć Lublin zagranicznym studentom, promować nasze miasto, a zarazem uczyć języka polskiego i sprawdzać jego znajomość. Zgłoszony projekt szybko zyskał uznanie władz miasta, zdobywając pierwsze miejsce w konkursie pn. „Program Wspierania Inicjatyw Akademickich”.

Projekt „Lubimy Lublin” opracowali: dr hab. Anna Dunin-Dudkowska, prof. UMCS (koordynator), dr hab. Bartłomiej Maliszewski (kierownik), dr Aleksandra Dziak, mgr Jacek Brzeziński, mgr Anna Chrupczalska-Laskowska, mgr Wiktorija Hudy (współautorzy projektu, filmowi przewodnicy i narratorzy). Filmy (zdjęcia, montaż, dźwięk) zrealizował Bartłomiej Wójtowicz, a szatę graficzną ćwiczeń w pliku PDF opracował Krzysztof Pałys. Recenzentem projektu była dr hab. Małgorzata Rzeszutko, prof. UMCS.

W projekcie wzięli także udział studenci UMCS. W roli czworga turystów oprowadzanych po Lublinie wystąpili: Volha Saroka (kognitywistyka), Yana Stupchyk (zarządzanie), Uladzislau Chyzh (zarządzanie), Dzmitry Zayats (turystyka i rekreacja). W pierwszym odcinku

Fot. Wacław Kosiński

wystąpili też inni studenci z zagranicy (jako uczestnicy krótkiej sondy przeprowadzanej w CJKP UMCS).

Serdecznie dziękujemy Urzędowi Miasta Lublin za udzielone wsparcie finansowe, cenne sugestie oraz bardzo dobrą współpracę. Dziękujemy również władzom UMCS za finansową oraz organizacyjną pomoc przy realizacji projektu. Składamy wyrazy wdzięczności

Fot. Wacław Kosiński

licznym placówkom administracyjnym, kulturalnym i edukacyjnym za możliwość nagrywania materiałów filmowych w ich wnętrzach, udostępnianie atrakcyjnych fotografii oraz możliwość ich wykorzystania w niniejszym projekcie. Podczas pracy nad nim mogliśmy się przekonać, jak wiele jest osób, które lubią Lublin!

Bartłomiej Maliszewski

SKNP „SmartCity” na warsztatach w Bełżycach

30 listopada 2021 r. SKNP „SmartCity” rozpoczęło kolejny cykl warsztatów dla szkół średnich pt. „Żywa przestrzeń miejska”. Pierwsze z nich odbyły się w Zespole Szkół im. Mikołaja Kopernika w Bełżycach – szkole partnerskiej UMCS. Poprowadzili je: P. Orzeł, J. Burdzy i K. Pucek.

Zadaniem uczniów było zagospodarowanie przestrzenne pobliskich przestrzeni publicznych w sposób łączący funkcjonalność, dostępność dla różnych grup użytkowników i dużą ilość zieleni. Innowacyjne pomysły musieli wkomponować w dany teren tak, by stworzyć miejsce nowoczesne i przyjazne. Każda z pięciu grup uczniów opracowała własną makietę. Trzy pierwsze koncepcje cechowały się pozostawieniem dużej ilości zieleni przy wkomponowaniu w nią systemu ścieżek i skwerów. Nie zabrakło oczek wodnych, fontann, rabat kwiatowych itp. Młodzi planiści zadbali także o oświetlenie i rozmieszczenie ławek czy śmietników. W każdym projekcie w sąsiedztwie parku znajdowała się gastrono-

mia. Drugie miejsce zajęła koncepcja proponująca dodatkowe rozwiązania w postaci tyrolki oraz fontanny z rzeźbą. Zdecydowanym zwycięzcą była grupa, która zaaranżowała obiekty małej architektury, skwery, oczka wodne, wydzielone strefy dla seniorów, dzieci i młodzieży wraz z pergolami i inne. Zamknięto dla ruchu kołowego jedną z ulic, w zamian proponując system ścieżek rowerowych, pieszych oraz punktów postojowych dla hulajnóg. Ukoronowaniem projektu było kino plenerowe i skwer ze stolikami do gier planszowych.

Zwycięzcy otrzymali nagrody rzeczowe, pozostali – gadzety promocyjne UMCS. Dziękujemy mgr inż. Justynie Falkiewicz za umożliwienie przeprowadzenia zajęć. Warsztaty zostały zrealizowane w ramach grantu Samorządu Studentów UMCS.

Konrad Pucek, SKNP „SmartCity” UMCS

Fot. Studenckie Koło Naukowe Planistów „SmartCity”

II Debata Studencka pt. „Z kulturą rosyjską na ty”

16 grudnia 2021 r. na platformie MS Teams odbyła się II Debata Studencka pt. „Z kulturą

rosyjską na ty”, którą zorganizowało Studenckie Koło Naukowe Rusycystów pod kierunkiem opiekuna dr hab. Ewy Białek (Katedra Językoznawstwa Słowiańskiego, Instytut Neofilologii).

Ambitne wyzwanie w postaci rozwiniętej wypowiedzi na trzy zagadnienia podjęło czworo studentów rusycystów: Zofia Dziubicka, Marharyta Lihmanouskaya, Mateusz Koszeluk (studenci III r. rusycystyki I st., UMCS), Michał Wiktorowicz (student III r. filologii rosyjskiej I st., UŁ). Zadaniem mówców było samodzielne opracowanie atrakcyjnej dla słuchacza wypowiedzi z wykorzystaniem literatury przedmiotu. Ważny był również sposób prezentacji tej wiedzy. W przygotowaniach do debaty studentów UMCS wsparli opiekunowie naukowcy: dr hab. Ewa Białek (Z. Dziubicka, M. Lihmanouskaya), dr hab. Agnieszka Gozdek (M. Koszeluk), dr Małgorzata Ułanek (M. Lihmanouskaya).

Studenckie wystąpienia o charakterze naukowym oraz popularnonaukowym dotyczyły malarstwa, literatury oraz architektury przełomu XIX i XX w. w Rosji. Ten inspirujący okres jest określany jako srebrny wiek kultury rosyjskiej, w którym rozkwit przeżywała nauka i sztuka. W trakcie wystąpień scharakteryzowano wybrane dzieła światowej sławy malarzy Kazimierza Malewicza, Michaiła Niestierowa, Wiktora Wasniecowa, Michaiła Wrubla, architekta Fiodora Szechtela, a także m.in. twórczość noblisty Borysa Pasternaka oraz symbolisty Walerija Briusowa. Mówców wysłuchała licznie zgromadzona przed monitorami komputerów publiczność (ponad 30 osób) – studenci i kadra naukowa z Katedry Literaturoznawstwa Słowiańskiego oraz Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego: dr hab. Alina Orłowska, prof. UMCS, dr hab. Jadwiga Kozłowska-Doda, dr Małgorzata Ułanek, dr Artur Sadecki.

Zwycięzcą tegorocznej debaty w głosowaniu online został Mateusz Koszeluk. W podsumowaniu spot-

kania podzielono się wrażeniami, były także gratulacje i podziękowania dla mówców oraz organizatorów za przygotowanie udanego wydarzenia promującego aktywność naukową i organizacyjną studentów. Zespół odpowiedzialny za przygotowanie debaty liczył 12 osób: zarząd SKNR – Aleksandra Jusiak (przewodnicząca), Mateusz Koszeluk (wiceprzewodniczący), Adrian Wasilewski (sekretarz), Paulina Świątoniowska (skarbnik), Julia Lorek (kronikarz), Dagmara Sokołowska (moderator fanpage’a na FB) oraz członkowie SKNR – Magdalena Banaszcuk, Dominika Kość, Yana Nevidomska, Agnieszka Raczyńska, Ewa Sadura, Aleksandra Szostak. Działania zespołu koordynował opiekun SKNR. Członkowie koła, wykonując powierzone im zadania (m.in. opracowanie regulaminu, zestawu pytań, scenariusza, zaprojektowanie plakatu, dyplomów), mieli okazję wykazać się różnorodnymi zdolnościami i zdobyć nowe umiejętności, w tym z zakresu pracy zespołowej, planowania i zarządzania.

Pomysł organizacji debaty zrodził się w październiku 2020 r. Koncepcję I edycji wydarzenia opracował ówczesny zarząd SKNR w składzie: Aleksandra Jusiak, Mateusz Koszeluk, Adrian Wasilewski, Paulina Świątoniowska, Anna Marchyk wraz z opiekunem dr hab. Ewą Białek. W I Debatie Studenckiej pt. „Ze współczesną kulturą rosyjską na ty”, która miała miejsce 3 grudnia 2020 r., zmierzyli się studenci II r. rusycystyki I st.: Zofia Dziubicka, Anna Marchyk oraz Adrian Wasilewski. Zwycięzcą w internetowym głosowaniu został Adrian Wasilewski. W obu edycjach w roli prowadzących wystąpiły Dagmara Sokołowska i Paulina Świątoniowska. Inicjatywa debaty przyjęła się i wzbogaciła dotychczasowy dorobek organizacyjny, naukowy i popularyzatorski Studenckiego Koła Naukowego Rusycystów. Jest to oryginalne przedsięwzięcie, w którym głos mają studenci o zainteresowaniach naukowych i talentach mówczych.

*Dr hab. Ewa Białek,
opiekun SKNR*

Nowości Wydawnictwa UMCS

Oprac. Krzysztof Trojnar

Dla dobra dziecka... Nowatorskie rozwiązania w zakresie opieki i wychowania na ziemiach polskich w II połowie XIX i na początku XX wieku

Barbara Kalinowska-Witek

Zamieszczone w tekście liczne, ciekawe i właściwie dobrane przykłady ówczesnego życia codziennego, to nie tylko sprawy estetyki czy higieny, ale i opisy warunków powodujących groźne dla zdrowia i życia choroby. Dlatego też tak dużą rolę w rozwoju pedagogiki tamtych czasów odgrywali lekarze, najlepiej znający zagrożenia. [...] Jest to bardzo interesująca monografia, zawierająca wiele nieznanych lub mało znanych informacji. Sądzę, że będzie mogła służyć pedagogom, historykom, a także studentom do przygotowania różnorodnych prac, jak również do dydaktyki. [...] Z przyjemnością włączę to opracowanie do swojej biblioteki.

Z recenzji prof. dr. hab. Andrzeja Felchnera

Dziedzictwo Józefa Piłsudskiego i Symona Petlury. Przeszość, teraźniejszość i przyszłość partnerstwa Polski i Ukrainy

Red. naukowa: Walenty Baluk,
Jurij Makar, Mykoła Dorosko

W recenzowanej monografii redaktorzy i autorzy stosują problemowo-chronologiczne ujęcie tematu, nie pozostawiając wątpliwości co do poziomu wykładu materiału, krytycznej analizy oraz konstruowania wniosków i rekomendacji. [...] Największa część „bloków tematycznych”

w recenzowanej pracy dotyczy współczesnej problematyki – poczynając od 1989 r. w Polsce i 1991 r. w Ukrainie. W tym kontekście zbadano różnorodne tematy i zagadnienia, m.in.: 1) inicjatywy polityczne, projekty obywatelskie, inicjatywy kulturalne po obydwu stronach granicy; 2) poszukiwania roli i miejsca przez dwa niezależne państwa EŚW – Polskę i Ukrainę na politycznej mapie współczesności i geopolitycznej szachownicy; 3) określenia statusu i potencjału (instytucjonalnego, organizacyjnego, kulturalnego i tożsamościowego) we współpracy bilateralnej; 4) poszukiwania efektywnych narzędzi przeciwdziałania propagandzie i fejkom państwa-agresora – Federacji Rosyjskiej – w Polsce i Ukrainie.

Prof. Iwan Monołatij

*Przykarpacki Uniwersytet Narodowy
im. W. Stefanyka, Ukraina*

Eksperymentowanie z elementami analizy statystycznej w nauczaniu-uczeniu się biologii w szkole ponadpodstawowej. Praktyczny podręcznik dla nauczycieli i studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela

Barbara Chudzik, Anna Maria Wójcik

Publikacja jest drogowskazem w kształceniu studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela, a także w prowadzeniu zajęć dydaktycznych przez doświadczonych nauczycieli szkół ponadpodstawowych. Stanowi nowe ujęcie problemu w zakresie wymagań reformy związanej z przygotowaniem do egzaminu maturalnego w 2023 roku. Jako podręcznik z eksperymentami i statystyką wypełnia lukę na rynku wydawniczym i może stać się przepustką do zdobycia wiedzy praktycznej nauczycieli, studentów oraz do uzyskania wyższych ocen z przedmiotu biologia przez uczniów.

Dr hab. Ilona Żeber-Dzikowska, prof. UJK

Ewolucja zbieżna niepaństwowych podmiotów stosunków międzynarodowych

Adrian Szumowski

Autor analizuje problem ewolucji niepaństwowych podmiotów międzynarodowych przejawiający się przede wszystkim w przyspieszeniu ich ewolucji oraz transformacji tożsamości. O ile przedłużona oraz obwarowana szeregiem formalności zmiana stanowiła jeden z istotnych elementów westfalskiego środowiska międzynarodowego, o tyle późnowestfalskie środowisko międzynarodowe wciąż generuje znaczący chaos. Z jednej strony wciąż istnieją formalne rygory warunkujące zewnętrzne usankcjonowanie transformacji, m.in. przez konieczność uznania państwa (w myśl teorii konstytutywno-deklarycyjnej), z drugiej natomiast zaobserwować można nieustanne próby obejścia ograniczeń przez poszukiwanie nowych sposobów rozwinięcia dostępnego instrumentarium z obsługi transnarodowej sfery stosunków społecznych do obsługi klasycznej przestrzeni geopolitycznej.

Finansowe czynniki i konsekwencje różnicowania składu osobowego zarządów i rad nadzorczych polskich spółek publicznych

Anna Wawryszak-Misztal

Recenzowane opracowanie [...] wpisuje się w popularny zarówno w Polsce, jak i na świecie nurt badań

na temat różnorodności organów statutowych, które są prowadzone w obszarze ładu korporacyjnego. [...] Należy podkreślić, że przeprowadzone badania, w szczególności poprzez swoją kompleksowość, zarówno w zakresie przeglądu literatury, jak i podejścia badawczego, wypełniają lukę badawczą, jaka istniała w obszarze ładu korporacyjnego, i w znaczący sposób przyczyniają się do poszerzenia naszej wiedzy na temat różnorodności rad nadzorczych i zarządów polskich spółek publicznych. W tym kontekście należy zaznaczyć nowatorski charakter pracy oraz dobre rozwiązanie w niej problemów naukowych od strony metodycznej.

*Dr hab. Leszek Bohdanowicz,
prof. UŁ*

Fiskalne i pozafiskalne funkcje podatków dochodowych w państwach UE

Małgorzata Mazurek-Chwiejczak

Monografia stanowi interesujące opracowanie naukowe, uwzględniające szereg aktualnych problemów z zakresu teorii podatków, ze szczególnym uwzględnieniem podatków dochodowych i ich funkcji. Książka ta może być wykorzystywana zarówno przez osoby prowadzące badania na ten temat, jak i przez dydaktyków akademickich. Będą mogli z niej korzystać zarówno studenci ekonomii i finansów, jak i nauk prawnych. Jednocześnie [...] może stanowić doskonałe źródło przyszłych inspiracji i być przyczynkiem do dalszych, wielopłaszczyznowych badań, zwłaszcza w kontekście wyzwań związanych z kryzysem wywołanym epidemią COVID-19 i w pewnym sensie „przewartościowaniem” roli podatków we współczesnej gospodarce.

Z recenzji dr hab. Ryty Dziemianowicz, prof. UwB

Geostrategiczne położenie państwa

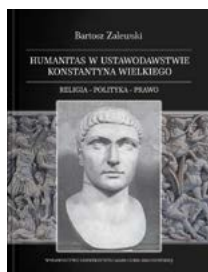

Kinga Smoleń

Recenzowana monografia jest dziełem interesującym ze względu na różnorodność ujęć kategorii „geostrategiczne położenie państwa” oraz bliskoznacznego terminu „geostrategia”, którą Autorka ujmuje na trzy sposoby: 1) geostrategia jako działanie, 2) geostrategia jako dziedzina wiedzy i 3) geostrategia jako położenie państwa, które jest przedmiotem rozważań opiniowanej monografii. Opracowanie dr Kingi Smoleń zasługuje w pełni na opublikowanie ze względu na oryginalną treść rozważań o geostrategicznej pozycji państwa, które w dotychczasowych badaniach w naszym kraju nie były rozwijane.

Z recenzji prof. dr. hab. Mariana Edwarda Halizaka

Humanitas w ustawodawstwie Konstantyna Wielkiego. Religia – polityka – prawo

Bartosz Zalewski

Monografia autorstwa Bartosza Zalewskiego jest interesująca i bardzo rzetelnie opracowana. Niewątpliwie stanowi poważne osiągnięcie naukowe. Autor przedstawił kompleksowe studium poświęcone ustawodawstwu Konstantyna Wielkiego zbadanemu pod kątem humanitas. Wywody Bartosza Zalewskiego, jasne i logiczne,

napisane ładną polszczyzną, solidnie uargumentowane, zostały oparte o właściwy materiał źródłowy i bogatą literaturę przedmiotu. Autor wykazał się przy tym erudycją i akrybią.

*Z recenzji prof. dr. hab. Sławomira Bralewskiego,
Uniwersytet Łódzki*

Kampanie społeczne promujące zdrowie w Polsce w latach 1989–2020

Magdalena Pataj

Monografia ukazuje [...] nie tylko złożoność i multidyscyplinarność rozumienia zdrowia oraz specyfiki jego promocji, ale także wyjaśnia zagadnienia związane z marketingiem społecznym i kampaniami społecznymi, a przede wszystkim pozwala na zapoznanie się z polskimi kampaniami społecznymi promującymi zdrowie tworzonymi przez instytucje publiczne, organizacje społeczne i podmioty komercyjne.

Z recenzji prof. Katarzyny Pokornej-Ignatowicz

Inny Krasieński

Arkadiusz Bagajewski

Inny Krasieński jest świetną, różnorodną, znakomicie napisaną monografią naukową, jedną z najważniej-

szych na temat spuścizny artystycznej i intelektualnej Krasińskiego w ostatnim ćwierćwieczu.

Prof. dr hab. Jerzy Fiecko

Jaki obraz Krasińskiego wyłania się z kart książki, podkreślającej tytułem formułę „inności” twórcy? Mam nadzieję, że ów „inny” Krasiński to pisarz, z jednej strony, głęboko zanurzony w romantyzmie, ale w takim, jaki poznajemy – wspólnym wysiłkiem badaczek i badaczy – w czasach nam współczesnych. Z drugiej strony, to twórca nieoczekiwanych i nieoczywistych zaskoczeń: wyrastających chociażby z nowej edycji tekstów, obejmującej całość twórczości (poza epistolografią, którą domknęło zbiorowe wydanie zachowanych listów w latach dziewięćdziesiątych XX wieku), albo z ujawnienia odmiennych od dotąd podejmowanych problemów interpretacyjnych, wspartych nowszymi inspiracjami metodologicznymi. Zarazem mój „inny” Krasiński to twórca zanurzony w wielką pracę tekstową oraz interpretacyjną, którą wykonali poprzedniczki i poprzednicy zajmujący się autorem *Irydiona*. Zależało mi, by ów współczesny Krasiński, odsyłając do tradycji historii literatury, był pisarzem współczesnym, to znaczy odkrywanym zgodnie z aktualną wiedzą o romantyzmie i dzisiejszymi zainteresowaniami oraz inspiracjami dziełem wieszczą.

Arkadiusz Bałajewski

Konteksty polskiej biżuterii patriotycznej. Konfederacja barska i powstania narodowe w XIX wieku. Historia kulturowa

Ewa Letkiewicz

Pisząc tę książkę, chciałam podzielić się swoimi spostrzeżeniami wyrosłymi z fascynacji biżuterią XIX-wieczną i pokazać jej znaczący wpływ, jaki wywierała na styku zmieniających się formacji społecznych, gospo-

darczych, politycznych przełomu wieków XVIII i XIX i w XIX wieku. Książka nie jest systematycznym ujęciem historii biżuterii tego czasu, ale próbą uchwycenia kontekstów, jakie zaistniały do jej powstania i funkcjonowania. Moją intencją było pokazanie jej jako ważnego komponentu kultury polskiej z nadzieją – powtarzając za Marcią Pointon – że dzięki przedmiotom o niewielkich rozmiarach uda się stworzyć rozległy obraz zjawiska kulturowego, jakim jest biżuteria patriotyczna wpleciona w ludzkie działania.

Ze Wstępu

Maska w „czasach zarazy”. Covidowe wizerunki masek — typologie i funkcje

Ewa Głazewska,
Małgorzata Karwatowska

Współczesność dostarcza nam wielu, niekoniecznie pozytywnych, doświadczeń. Sytuacja pandemiczna wywołała szereg nieoczekiwanych, gwałtownych zmian o charakterze kulturowym i społecznym. Zmiany te są o tyle specyficzne i nowe, że dotyczą człowieka właściwie niezależnie od szerokości geograficznej, kręgu cywilizacyjnego, statusu społecznego, sytuacji materialnej itd. Jedną z nich jest przewartościowanie pojęcia maski, jej form, znaczenia, funkcji i modalności w przestrzeni publicznej. Fenomen ten, rehabilitowany dziś artefakt, poddający się różnorodnym interpretacjom, bez wątpienia zasługuje na analizę naukową. Potrzebę tę zaspokaja książka Ewy Głazewskiej i Małgorzaty Karwatowskiej, które podjęły się zadania opisu oraz interpretacji maski w dzisiejszym „czasie zarazy”. Przyjęta perspektywa, odwołanie się do zdobyczy różnych dyscyplin, między innymi językoznawstwa, etnologii, antropologii, historii kultury, legła u podstaw opracowania nowoczesnego, holistycznego, ponadto inspirującego do dalszych badań i refleksji.

Z recenzji wydawniczej prof. dr. hab. Artura Rejtera

Polityka pieniężna a finansowanie przedsiębiorstw

Elżbieta Bukalska,
Ilona Skibińska-Fabrowska

Sformułowane przez autorki cele badawcze uważam za w pełni zasadne i zarówno merytorycznie, jak również metodologicznie uzasadnione. Hipotezy badawcze (może nie implicite) zostały również właściwie sformułowane i są one istotne z punktu widzenia wkładu w rozwój w dyscypliny ekonomia i finanse. Dobór metod badawczych jest właściwy i uzasadniony merytorycznie oraz metodologicznie. Recenzowana monografia jest dziełem znakomitym. Sądzę, że praca będzie znakomitą lekturą zarówno dla naukowców zajmujących się finansami przedsiębiorstw, praktyków – finansistów i księgowych, jak również dla zaawansowanych w finansach studentów, dziennikarzy gospodarczych, a nawet polityków gospodarczych.

*Z recenzji prof. dr. hab. Sławomira
Ireneusza Bukowskiego*

Poufność mediacji – analiza teoretycznoprawna

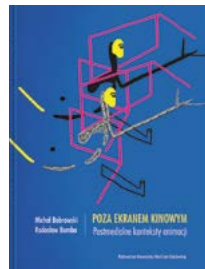
Paweł Kłós

[...] monografia ma charakter naukowy, w którym Autor przedstawił trafną i rzetelną analizę teoretycznoprawną zasady poufności jako konstrukcyjnej zasady mediacji oraz analizę normatywnej zawartości zasady poufno-

ści mediacji. Monografia ma szczególne znaczenie ze względu na postępującą instytucjonalizację mediacji, a także brak podobnych opracowań na wydawniczym rynku polskim. Monografia wykorzystuje właściwą metodologię badawczą ze szczególnym uwzględnieniem analizy teoretycznoprawnej. Autor odnosi się do bogatej literatury przedmiotu. Praca zawiera wartościowe analizy i wnioski, które mogą mieć także zastosowanie praktyczne. Wpisuje się także w nurt rozważań dotyczących określonych aspektów mediacji, szczególnie w świetle w zasady poufności.

*Dr hab. Ewa Gmurzyńska
Uniwersytet Warszawski*

Poza ekranem kinowym. Postmedialne konteksty animacji

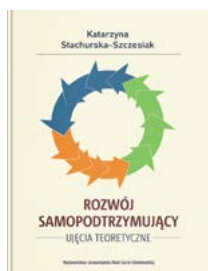
Michał Bobrowski, Radosław Bomba

W monografii Autorzy stawiają sobie nietatwy, choć bez wątpienia intrygujący cel – zmapowanie animacji na tle pejzażu postmedialnego, w którym media funkcjonują jako Geertzowskie „gatunki zmacone”. Ta rama pozwala przyjrzeć się w dwóch częściach tego tomu różnym liniom historycznym – wideo-klipom, ze szczególnym uwzględnieniem animacji, która od swojego zarania była bytem odrębnym od filmu, w duchu archeologii mediów dającym się wpisać w inne niż kinematograficzne połączenia, ale też powiązanych z nimi animacjom „po kinie”, od GIFów, przez immersyjne instalacje, po wizualizacje danych. By poradzić sobie z analizą takiego zakresu tematów, w dodatku łączących różne rejestry, od prac amatorskich, przez produkcje komercyjne, po awangardę, Michał Bobrowski i Radosław Bomba korzystają z ogromnej palety odniesień teoretycznych. To niezbędne, a zarazem poznawczo cenne, bo cały ten

obszar w oczywisty sposób wymyka się tradycyjnym kategoryzacjiom.

Z recenzji dr. hab. Mirosława Filiciaka, prof. SWPS

■ Rozwój samopodtrzymujący. Ujęcia teoretyczne

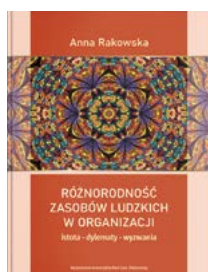
Katarzyna Stachurska-Szczesiak

Recenzowana monografia jest udaną próbą rekonstrukcji dyskursu naukowego na temat tego, czym jest rozwój samopodtrzymujący w wymiarze teoretycznym, uwzględniając przy tym różnorodne perspektywy analityczne. Głównym motywem jej powstania było zachęcenie do pogłębionej refleksji na temat sposobów rozumowania koncepcji rozwoju samopodtrzymującego i jej ewolucji oraz wyboru skutecznej drogi politycznej wyznaczającej sprawiedliwy i samopodtrzymujący rozwój społeczeństw. Oczywiście nie umniejszając przy tym trwale ani zasobów naturalnych, ani szans na rozwój zarówno obecnego pokolenia, jak i pokoleń kolejnych w ramach tzw. sprawiedliwości między- i wewnątrzpokoleniowej.

Prof. dr hab. Maciej Walkowski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

■ Różnorodność zasobów ludzkich w organizacji – istota, dylematy, wyzwania

Anna Rakowska

Autorka podjęła się naświetlenia interesującego i niezmiernie aktualnego problemu. Książkę można ocenić wysoko zarówno z uwagi na warsztat naukowy, jak i ze względu na to, że może ona potencjalnie zainteresować i przyciągnąć bardzo różnych czytelników – w tym naukowców, praktyków biznesu, a także osoby studiujące. Praca zakorzeniona jest w tradycji badań dotyczących zarządzania zasobami ludzkimi, zawiera jednak liczne wątki interdyscyplinarne, co czyni ją szczególnie interesującą. Publikacja ta stanowi doskonale dopełnienie dorobku Autorki i zarazem pokazuje jej biegłość w opisywanej tematyce.

*Prof. dr hab. Beata Glinka,
Uniwersytet Warszawski*

■ Soft power transnarodowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego

Ewelina Panas

Autorka podejmuje problem transnarodowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego (TOSO), których rola w kształtowaniu procesów politycznych i społecznych współczesnego świata istotnie wzrosła. Jakościowe przekształcenia środowiska międzynarodowego związane z globalizacją stworzyły warunki ich bezprecedensowego rozwoju, co przełożyło się na zmianę roli i znaczenia tych podmiotów na arenie międzynarodowej. Pomimo że namysł nad oddziaływaniem transnarodowych organizacji i przekształceniami organizacji i ruchów środowiska obywatelskiego prowadzony jest na gruncie naukowym od dawna, to śledzenie postępujących przekształceń jest uzasadnione, jako że same organizacje, jak i środowisko ich działania ulegają zmianom.

*Dr hab. Małgorzata Zachara-Szymańska, prof. UJ
Uniwersytet Jagielloński*

Status prawny marszałka województwa. Zagadnienia wybrane

Jacek Zdzisław Sobczak

Główna teza pracy polega na tym, że status prawny marszałka województwa, mimo stosunkowo krótkiego okresu, jaki minął od jego powołania, ewoluuje stosownie do zmian pozycji i zadań województwa samorządowego w systemie samorządu terytorialnego oraz warunków prawnych i politycznych, w jakich działa samorząd. Dr J. Sobczak podkreśla przynajmniej dwie przesłanki owej ewolucji. Po pierwsze, co wydaje mi się interesujące, Autor widzi marszałka niejako na «skrzyżowaniu» przeciwstawnych sobie tendencji rozwoju Polski: realizacji i poszanowania konstytucyjnej zasady decentralizacji oraz kreowania rozwiązań prawnych opartych na umacnianiu centralizmu państwa. Jak twierdzi Autor, umacnianie się w systemie ustrojowym jednej z tych tendencji w poważny sposób wpływa na zmianę pozycji prawnej marszałka województwa.

Z recenzji
prof. dr. hab. Mirosława Granata

As perífrases verbais iterativas no Português Europeu

Justyna Wiśniewska

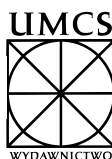
Com o presente estudo pretendemos descrever sob o ponto de vista linguístico o funcionamento das perífrases verbais que exprimem o valor aspetual de iteratividade no Português Europeu. Portanto, propomos ao leitor o aprofundamento de um dos fenómenos linguísticos, nomeadamente, as construções perifrásticas que são de uso bem frequente em português. Definimos a perífrase verbal como uma construção complexa e composta por um verbo auxiliar que é o portador do significado gramatical (pessoa, modo, tempo, aspeto), por um verbo principal (também chamado auxiliado) que transmite a informação lexical. Entre os dois constituintes pode ocorrer também uma preposição se tivermos em conta algumas perífrases verbais em que o verbo principal está na forma do infinitivo. A análise efetuada evidencia que vários fatores, nomeadamente, as características do verbo auxiliar, as propriedades do verbo principal, as classes aspetuais do predicado verbal, a pluralidade do sujeito ou do complemento, entre outros, interferem no valor aspetual de iteratividade.

WYDAWNICTWO
UMCS

wydawnictwo.umcs.eu

ul. Idziego Radziszewskiego 11, 20-031 Lublin

✉ wydawnictwo@umcs.eu ☎ 81 537 53 02

Nowa publikacja o obszarach chronionych na Roztoczu

W końcu ubiegłego roku nakładem Roztoczańskiego Parku Narodowego i Wydawnictwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej ukazała się książka pt. *System obszarów chronionych Roztocza w Polsce i na Ukrainie a rozwój zrównoważony regionu*. Redaktorami naukowymi publikacji są Wioletta Kałamucka i Tadeusz Grabowski, redaktorem kartograficznym – Krzysztof Kałamucki.

Omawiana monografia jest obszernym, liczącym 382 strony opracowaniem podzielonym na 11 rozdziałów. Podjęto w nich problematykę ochrony najcenniejszych obiektów i obszarów Roztocza w powiązaniu z wdrażaniem rozwoju zrównoważonego, uznanym powszechnie za właściwy kierunek współczesnych przemian społeczno-gospodarczych.

Początkowe rozdziały omawiają znaczenie obszarów chronionych jako instrumentu wdrażania roz-

woju zrównoważonego oraz ukazują podobieństwa i różnice w tworzeniu i funkcjonowaniu różnych form ochrony Roztocza w Polsce i na Ukrainie. W rozdziale dotyczącym kształtowania systemu obszarów chronionych omówiono historię tworzenia tych obszarów na Roztoczu od czasów Ordynacji Zamojskiej do czasów współczesnych. Uwzględniono w nim powiązanie z działaniami polskiego ruchu ochrony przyrody, który począwszy od XIX w. uznawany był za europejską i światową awangardę. Za nowatorski uznać należy również rozdział, w którym zestawiono i porównano formy ochrony przyrody w Polsce i na Ukrainie w świetle prawa ochrony przyrody obu krajów.

Zasadniczą częścią monografii jest usystematyzowany, oparty o najnowsze wyniki badań, opis wszystkich form ochrony przyrody istniejących w poszczególnych subregionach Roztocza wydzielonych przez J. Buraczyń-

Fot. Michał Zembaczyński

↑ Stawy Echo
w Roztoczań-
skim Parku
Narodowym

skiego (1995): Roztocze Gorajskie, Szczepreszyńskie, Tomaszowskie, Rawskie i Lwowskie. W polskiej części Roztocza znalazły się opisy Roztoczańskiego Parku Narodowego, czterech parków krajobrazowych – Szczepreszyńskiego, Krasnobrodzkiego, Puszczy Solskiej i Południoworoztoczańskiego, trzech obszarów chronionego krajobrazu i 15 rezerwatów. Scharakteryzowano także Obszary Natura 2000 oraz przedstawiono w ujęciu tabelarycznym mniejsze formy ochrony: pomniki przyrody, użytki ekologiczne i stanowiska dokumentacyjne. Dla części ukraińskiej Roztocza sporządzono opisy form ochrony o znaczeniu krajowym – Rezerwatu Przyrodniczego „Roztocze”, Jaworowskiego Przyrodniczego Parku Narodowego, Potylickiego rezerwatu hydrologicznego, a także opisy dwóch obiektów

o znaczeniu regionalnym: parków krajobrazowych Roztocze Rawskie i Zniesienie oraz pięciu rezerwatów o znaczeniu lokalnym.

Wartościowym elementem publikacji jest zestawienie form ochrony w aglomeracji lwowskiej. W tej części znalazły się również opisy wybranych ogrodów botanicznych i parków Lwowa, stanowiących w prawodawstwie ukraińskim jedną z form ochrony przyrody. Osobny rozdział dotyczy ochrony gatunkowej na Roztoczu. Zawiera m.in. obszerne tabele z wykazem gatunków chronionych oraz charakterystykę 27 wybranych chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

W opracowaniu zawarto również opis istniejących na Roztoczu krajowych rezerwatów biosfery oraz Transgranicznego Rezerwatu Biosfery „Roztocze”. Zgodnie

z zasadami przyjętymi dla sieci rezerwatów UNESCO – rezerваты te są i będą w przyszłości obszarem wdrażania idei zrównoważonego rozwoju. Walory przyrodnicze i kulturowe oraz sytuację społeczno-gospodarczą Roztocza ukazano z perspektywy istotnej dla Komitetu UNESCO przy ustanawianiu krajowych i transgranicznych rezerwatów biosfery.

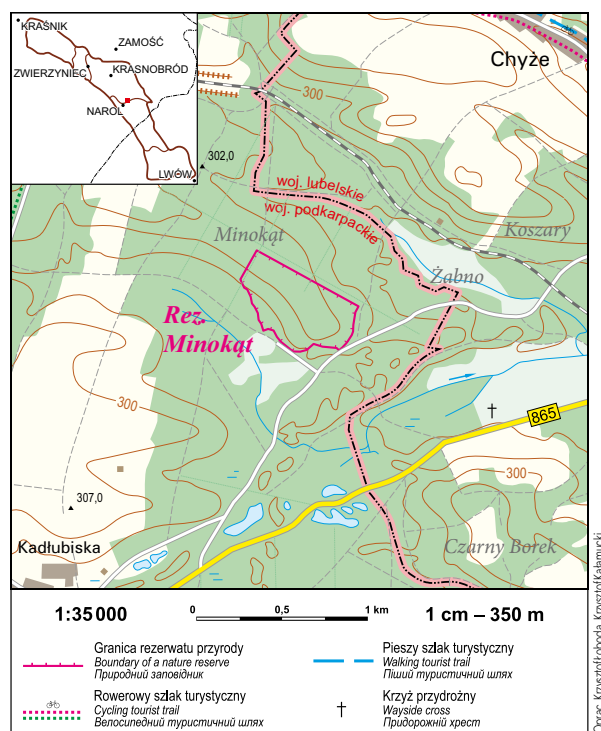
Końcowa część opracowania przedstawia wyniki badań, w których przy pomocy analiz statystycznych i kartograficznych metod prezentacji dokonano oceny powiązań funkcjonowania obszarów chronionych z przebiegiem procesów zrównoważonego rozwoju Roztocza. Analizie poddano wskaźniki zrównoważonego rozwoju dla 38 jednostek administracyjnych (gmin wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich) w polskiej części regionu. Natomiast dla obu części Roztocza w Polsce i na Ukrainie przedstawiono stan i zmiany leśności w latach 1930–2020.

Istotną i wartościową część pracy stanowi ponad 70 opracowań kartograficznych w skalach od 1:35 000 do 1:700 000, umożliwiających jednoznaczną lokalizację opisywanych obiektów i obszarów, a jednocześnie kompleksowo pokazujących powiązania przestrzenne między różnymi komponentami środowiska przyrodniczego i antropogenicznego. W wymienionej grupie znajduje się około trzydziestu map tematycznych, które prezentują zagadnienia społeczno-gospodarcze oraz przyrodnicze, szczegółowo omawiane w niektórych rozdziałach monografii. W pracy zamieszczono także unikalne fotografie lotnicze wykonane specjalnie na potrzeby monografii.

Redaktorzy zadbali nie tylko o odpowiedni dobór tekstów naukowych, ale także o atrakcyjną szatę graficzną i zestaw interesujących fotografii. Całość dopełnia etui, stosowane zwykle do dzieł albumowych.

Prezentowana publikacja to pierwsza tak obszerna praca systematyzująca aktualny stan wiedzy o obszarach i obiektach chronionych Roztocza w ujęciu transgranicznym, zawierająca także ocenę skutków funkcjonowania różnych form ochrony w kontekście zrównoważonego rozwoju regionu uzyskaną metodami analiz przestrzennych i statystycznych.

Monografia stanowi efekt współpracy 27 autorów: naukowców z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Iwana Franki we Lwowie, Narodowego Uniwersytetu

↑ Rezerwat przyrody Minokąt

Leśnictwa Ukrainy, członków Zamojskiego Towarzystwa Przyrodniczego, Lubelskiego Towarzystwa Ornitologicznego oraz pracowników Roztoczańskiego Parku Narodowego i Jaworowskiego Przyrodniczego Parku Narodowego.

Publikacja zyskała rekomendację prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego jako doskonale wpisującą się w realizację misji Transgranicznego Rezerwatu Biosfery „Roztocze” – promowania idei zrównoważonego rozwoju oraz w zakres planowanych badań w ramach powstałego przy Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w 2021 r. Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska (CeReClimEn).

Wydawnictwo zostało zrealizowane przy wsparciu finansowym z Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020.

W imieniu własnym oraz współredaktorów i autorów serdecznie zapraszam do zapoznania się z treścią tej unikalnej publikacji.

Wioletta Kałamucka

Inny Wymiar w Chatce Żaka

W dniach 3–5 grudnia 2021 r. odbył się jeden z największych festiwali organizowanych przez Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka – Inny Wymiar, tj. festiwal gier i fantastyki. Była to przestrzeń przeznaczona nie tylko do rozrywki i odpoczynku, ale także do poznawania nowych ludzi i rozwijania swojej kreatywności i nowych kompetencji pod okiem ekspertów.

Przez trzy dni odbyło się dziewięć prelekcji, sześć warsztatów, sześć sesji RPG, a także LARP, QUIZ, maraton filmowy czy koncert zespołu PERCIVAL, podczas którego fani mogli usłyszeć utwory z kultowej już gry „Wiedźmin 3: Dzikie Gon”. Przez całe wydarzenie funkcjonowały też Strefy Gier, Strefa Wymiany Expa i (Do)wolne RPG-i, które były miejscem do integracji i wymiany doświadczeń. Inny Wymiar to festiwal skierowany nie tylko do pasjonatów gier, ale także do wszystkich, którzy dopiero zaczynają swoją przygodę w świecie fantastyki i chcą przekonać się, jak twórczym zajęciem potrafi być uczestnictwo w grach.

Główną ideą Innego Wymiaru jest popularyzacja gier jako nośników kultury – aktywności wspierających rozwój osobisty i zawodowy, kreację siebie i twórczą ekspresję. Celem organizatorów jest wymiana wiedzy

Fot. Karol Samborski

Fot. Jan Jezak

Fot. Karol Samborski

i doświadczeń, rozwój umiejętności, integracja społeczności graczy, a także przełamywanie barier w dostępie do kultury.

Paweł Bik

XXXI Mikołajki Folkowe

Grudzień już od kilkudziesięciu lat jest czasem, w którym folklor i tradycja mają swoje święto w Chatce Żaka. Nie inaczej było w tym roku. W dniach 9–12 grudnia 2021 r. już po raz 31. odbyły się Mikołajki Folkowe, czyli Międzynarodowy Festiwal Muzyki Ludowej. Zagrało 20 zespołów takich jak m.in. Maria Pomianowska & Mingjie Yu, Kapela ze Wsi Warszawa czy Dikanda.

Artyści zaproszeni do wystąpienia na mikołajkowej scenie prezentują swoją twórczość inspirowaną folklorem. Dokonując swobodnych interpretacji źródeł, jakie stanowi muzyka ludowa, wykorzystują współczesne środki, łącząc nowoczesne formy wyrazu z tradycyjnym

brzmieniem. Ta idea przyświecała nam już 30 lat temu, kiedy jako studenci zorganizowaliśmy pierwsze Mikołajki – mówi Bogdan Bracha, organizator festiwalu, kurator linii programowej LIFESTYLE w Chatce Żaka.

Jednak Mikołajki Folkowe to nie tylko muzyka. W tym roku odbyło się dziewięć warsztatów, podczas których uczestnicy mogli nauczyć się m.in. pieśni chorwackich, ludowych tańców europejskich czy tworzenia ozdób świątecznych. Poza tym można było wziąć udział w konferencji naukowej „Miejsce narracji ludowej w ogólnonarodowej narracji tożsamościowej”, spotkaniu z Martą Krajewską czy Jarmarku Cudów. Nieodłącznym elementem festiwalu jest też Scena Otwarta, na której młodzi artyści mają szansę zaprezentować się szerszej publiczności, a także Tradycja w Obiektywie – konkurs, którego efekty można oglądać w Galerii Zewnętrznej Chatki Żaka.

Paweł Bik

Fot. Bartosz Prohl

„Wieczór ze Stanisławem Lemem”, 9.12.2021 r.

Fot. Jan Jeżak

XXXI Mikołajki Folkowe, 9-12.12.2021 r.

TRWA REKRUTACJA ZIMOWA

www.rekrutacja.umcs.pl